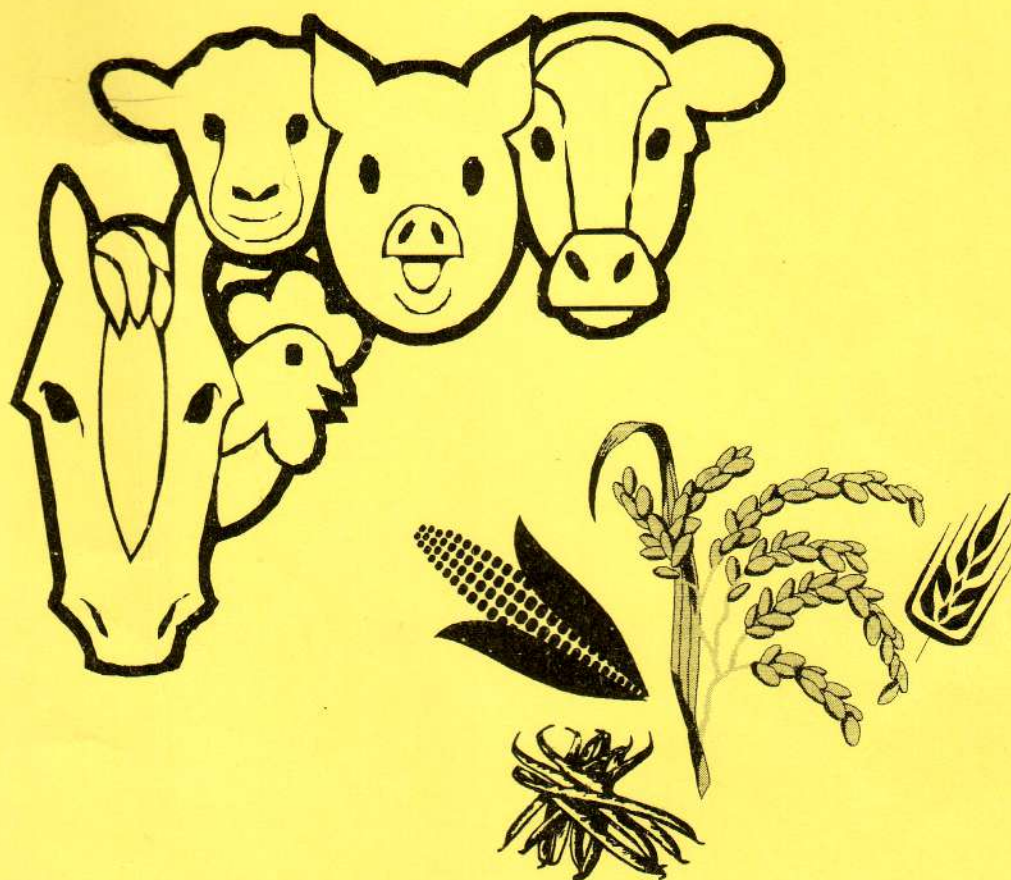

รายงานประจำปี 2541

ANNAUL REPORT 1998

กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รวบรวมและจัดทำโดย

รหัส 014 - 01 - 42

ฝ่ายอำนวยการ กองอาหารสัตว์

มกราคม 2542

จ. ๖๒๘
8 ก.พ. 42
(นายปริญญา จเรรัตน์)
นักวิชาการสัตวบาล 3

คำนำ

กองอาหารสัตว์ ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการกิจกรรมสำคัญคือ งานค้นคว้าและวิจัยด้านอาหารสัตว์ ด้านพืชอาหารสัตว์ และด้านวิทยาศาสตร์ งานผลิตและขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การสำรองเสบียงสัตว์ งานบริการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีอาหารสัตว์ งานถ่ายทอดเทคโนโลยี การบริการให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์ จำหน่าย จ่ายแจก เมล็ดพันธุ์ หน่อพันธุ์ และช่วยเหลือนักสัตวแพทย์ผู้ประสบภัยธรรมชาติ

ในแต่ละปี กองอาหารสัตว์ได้ทำการรวบรวมผลการปฏิบัติงานของกองอาหารสัตว์ในส่วนกลาง ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ 8 แห่ง และสถานีอาหารสัตว์ 25 แห่ง เพื่อใช้เป็นสถิติข้อมูลอ้างอิง และใช้ประกอบในการจัดทำแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

กองอาหารสัตว์ได้สรุปผลการปฏิบัติงานกิจกรรมต่าง ๆ และมีตารางรายละเอียดประกอบโดยจำแนกผลการปฏิบัติงานเป็นรายกิจกรรม รายศูนย์/สถานี และรายเขต เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนั้นได้สรุปผลการดำเนินงานโครงการพิเศษต่าง ๆ เช่น โครงการพระราชดำริ โครงการส่งเสริมปศุสัตว์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการร่วมมือกับต่างประเทศ โครงการทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ด้วย

กองอาหารสัตว์

มกราคม 2542

สารบัญ

	หน้า
หน้าที่ความรับผิดชอบ/แผนงาน/งบประมาณ	
หน้าที่ความรับผิดชอบ กองอาหารสัตว์	1
หน้าที่ความรับผิดชอบ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ และสถานอาหารสัตว์	3
หน่วยงานภูมิภาคและสถานที่ตั้งและพื้นที่ปฏิบัติงานของกองฯ	4
อัตรากำลัง	6
แผนภูมิปฏิบัติงานบังคับบัญชา	7
แผนปฏิบัติงาน	9
งบประมาณ	12
ผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ 2541	
สรุปผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปของส่วนกลาง	21
งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสบียงสัตว์	23
งานถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์	43
การศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์	55
การศึกษาวิจัยด้านพืชอาหารสัตว์	58
การศึกษาวิจัยด้านวิทยาศาสตร์	64
งานส่งเสริมการปศุสัตว์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	67
- โครงการหับหิมสยาม 03	67
- โครงการปลูกพืชอาหารสัตว์สนับสนุนกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมวังน้ำเย็นตามพระราชดำริ	67
- โครงการปลูกพืชอาหารสัตว์สนับสนุนศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยตามพระราชดำริ	68
- โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	68
- โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	68
- โครงการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์หมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จังหวัดนราธิวาส	69
- โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะนมบริเวณรอบๆ พระตำหนักทักษิณราชินีเวคน์	69
- โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพหองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส	70
- โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	71
- โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	71
- โครงการศึกษาและพัฒนาพื้นที่แหล่งเสื่อมโทรม ตำบลเขาชะมู อำเภอบัวชุม จังหวัดราชบุรี	72
- โครงการสาธิตการทำหญ้าหมักร่วมกับเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคมนหนองโพ ราชบุรี	72
- โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ จังหวัดสกลนคร	73

สารบัญ

	หน้า
โครงการร่วมมือกับต่างประเทศ	
- โครงการพิเศษระหว่างศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่นร่วมกับ JIRCAS	74
- โครงการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคขององค์การความร่วมมือระหว่างประเทศญี่ปุ่น (JICA)	76
- โครงการมีอาหารสัตว์เพื่อเกษตรกรรายย่อย (Forage for Smallholders Project, FSP.)	78
- โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (Japan Forage Seed Association, JFSA)	80

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงสถานที่ตั้งและเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับแผนงานจาก กองอาหารสัตว์	1
ตารางที่ 2	แสดงอัตรากำลังข้าราชการของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ และสถานีอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2541	6
ตารางที่ 3	แสดงอัตราลูกจ้างประจำกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ และสถานีอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2541	8
ตารางที่ 4	แสดงอัตราลูกจ้างชั่วคราว จากงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และงานคั่นคว่ำ และวิจัยด้าน ผลิตสัตว์	8
ตารางที่ 5	แสดงงบประมาณที่ได้รับและรายจ่ายจริงของกองอาหารสัตว์ปี 2541 จำแนกตามแผน งานงาน	12
ตารางที่ 6	แสดงงบประมาณที่ได้รับและรายจ่ายจริงของกองอาหารสัตว์ปี 2541 จำแนกตามหมวด รายจ่าย	12
ตารางที่ 7	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 รวมงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์และงานคั่นคว่ำ และวิจัยการผลิตสัตว์	13
ตารางที่ 8	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ในส่วนกลาง)	15
ตารางที่ 9	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ในเขตภาคกลาง)	15
ตารางที่ 10	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ในเขตภาคเหนือ)	16
ตารางที่ 11	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ในเขตภาคใต้)	16
ตารางที่ 12	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	17
ตารางที่ 13	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 งานคั่นคว่ำและวิจัยการผลิตสัตว์ (ในส่วนกลาง)	18
ตารางที่ 14	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 งานคั่นคว่ำและวิจัยการผลิตสัตว์ (ในเขตภาคกลาง)	18
ตารางที่ 15	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 งานคั่นคว่ำและวิจัยการผลิตสัตว์ (ในเขตภาคเหนือ)	18
ตารางที่ 16	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 งานคั่นคว่ำและวิจัยการผลิตสัตว์ (ในเขตภาคใต้)	19
ตารางที่ 17	แสดงการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 งานคั่นคว่ำและวิจัยการผลิตสัตว์ (ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	19
ตารางที่ 18	แสดงผลปฏิบัติงานบริหารทั่วไป (เฉพาะในส่วนกลาง กองอาหารสัตว์)	22
ตารางที่ 19	แสดงแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ปี 2540 - 2545	23
ตารางที่ 20	แสดงผลการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ โดยศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์ปี 2541	30
ตารางที่ 21	แสดงผลการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ โดยเกษตรกรปี 2541	31
ตารางที่ 22	แสดงผลการทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ปี 2541	31
ตารางที่ 23	แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปี 2541	32

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 24	แสดงการจ่ายเมล็ดพันธุ์ตามแผนงาน/โครงการของกองแผนงานและกองส่งเสริมการ ปศุสัตว์ปี 2541 35
ตารางที่ 25	แสดงผลการผลิตเสบียงสัตว์และหน่อพันธุ์ในปี 2541 35
ตารางที่ 26	แสดงสรุปผลการจำหน่าย/จ่าย/แจก หญ้าแห้ง ปี 2541 (ตุลาคม 2540 - กันยายน 2541) 36
ตารางที่ 27	แสดงสรุปผลการจำหน่าย/จ่าย/แจก หญ้าสด ปิงปประมาณ 2541 (ตุลาคม 2540 - กันยายน 2541) 37
ตารางที่ 28	แสดงสรุปผลการจำหน่าย/จ่าย/แจก หญ้าหมัก ปิงปประมาณ 2541 (ตุลาคม 2540 - กันยายน 2541) 38
ตารางที่ 29	แสดงสรุปการจำหน่าย/จ่าย/แจก เเสบียงสัตว์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติประจำปีงบ ประมาณ 2541 แยกเป็นรายเขตและจังหวัด 39
ตารางที่ 30	แสดงรายชื่องานวิจัยพืชอาหารสัตว์ในปิงปประมาณ 2541 59
ตารางที่ 31	แสดงแผนและผลการปฏิบัติงานวิเคราะห์อาหารสัตว์ (ตัวอย่าง/รายการ) 65
ตารางที่ 32	แสดงผลการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 68
ตารางที่ 33	แสดงผลการปฏิบัติงานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ปิงปประมาณ 2541 (ตุลาคม 2540 - กันยายน 2541) 70

**หน้าที่ความรับผิดชอบ
แผนงาน/งบประมาณ**

กองอาหารสัตว์

1. หน้าที่และความรับผิดชอบ

มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและดำเนินงานวิชาการเกี่ยวกับอาหารสัตว์ เช่น การศึกษา ค้นคว้าหาสูตรอาหารสัตว์ และวิธีให้อาหารสัตว์ที่เหมาะสมและประหยัดสำหรับสัตว์แต่ละชนิดแต่ละขนาด การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบภายในประเทศ วัสดุเหลือใช้จากการเกษตรและอุตสาหกรรมมาใช้เป็นอาหารสัตว์ การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพืชอาหารสัตว์ เพื่อให้ได้พืชอาหารสัตว์ที่มีคุณค่าทางอาหาร ให้ผลผลิตสูง เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และเหมาะสมสำหรับใช้เป็นอาหารสัตว์ ตลอดจนให้บริการด้านวิชาการและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอาหารสัตว์ ดำเนินการวิเคราะห์คุณค่าทางอาหาร แร่ธาตุ วัตถุมีพิษและสิ่งปลอมปนในอาหารสัตว์ วิเคราะห์ดินและน้ำในแหล่งเลี้ยงสัตว์ ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์และขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ทดสอบแล้วสู่เกษตรกร ดำเนินการผลิตเสบียงสัตว์สำรองไว้ช่วยเหลือเกษตรกรเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

2. การจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในกองอาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์ เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อกรมปศุสัตว์แบ่งแผนกงานภายในออกเป็น 3 ฝ่าย 3 กลุ่มงาน โดยแต่ละแผนกงานมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

2.1 ฝ่ายอำนวยการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ งานแผนงาน งบประมาณ การพัสดุ การติดตามวิเคราะห์และประเมินผล การปฏิบัติงานของหน่วยงานภายในกองอาหารสัตว์ งานด้านโครงการพิเศษต่างๆ งานประชุมสัมมนาและฝึกอบรม รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานภูมิภาค และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2 ฝ่ายขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนในการผลิตขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การผลิตเสบียงสัตว์ รวมทั้งดำเนินงานวิชาการเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในเชิงปริมาณและคุณภาพ ศึกษาเทคโนโลยีการผลิต การทำความสะอาด มาตรฐานและ คุณภาพเมล็ดพันธุ์

2.3 กลุ่มงานวิเคราะห์อาหารสัตว์ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการวิเคราะห์ทดสอบ และตรวจสอบ คุณค่าทางอาหาร เยื่อใย แร่ธาตุ วัตถุมีพิษ และสิ่งปลอมปนในพืชอาหารสัตว์และอาหารสัตว์ เลือดสัตว์ รวมทั้งวิเคราะห์ดิน น้ำ ปุ๋ย เพื่อการเลี้ยงสัตว์

2.4 กลุ่มงานวิจัยพืชอาหารสัตว์ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา ค้นคว้าวิจัยและดำเนินงานวิชาการเกี่ยวกับการผสมพันธุ์ คัดเลือกพันธุ์ การปรับปรุง การรวบรวม การทดสอบพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อคัดเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ ศึกษาคุณค่าทางอาหารของพืชอาหารสัตว์ เพิ่มผลผลิตของทุ่งหญ้า การใช้ประโยชน์ของที่ดินในแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และการพัฒนาพืชอาหารสัตว์จากการทำฟาร์มปลูกพืชเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสาน

2.5 กลุ่มงานวิจัยอาหารสัตว์ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา ค้นคว้าวิจัยและดำเนินงานวิชาการเกี่ยวกับด้านอาหารสัตว์ และอาหารแร่ธาตุสำหรับสัตว์ ศึกษาหาความต้องการโภชนาต่าง ๆ สูตรอาหาร วิธีการให้อาหารที่เหมาะสม สภาพการขาดอาหาร ตลอดจนหาทางนำวัตถุดิบและผลพลอยได้จากการเกษตรและ

สูตรอาหาร วิธีการให้อาหารที่เหมาะสม สภาพการขาดอาหาร ตลอดจนหาทางนำวัตถุดิบและผลพลอยได้จากการเกษตรและอุตสาหกรรมซึ่งหาได้ง่าย และราคาถูกมาใช้เป็นอาหารสัตว์ รวมทั้งการดำเนินงานวิชาการเกี่ยวกับอาหารสัตว์ในระบบการทำฟาร์ม

2.6 ฝ่ายถ่ายทอดเทคโนโลยี มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการศึกษา วิจัย รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และจัดทำรายงานผลการศึกษา ทดสอบปรับปรุง และพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ โดยประสานงานกับศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ สถานีอาหารสัตว์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3. ลักษณะงานของกองอาหารสัตว์

แบ่งได้เป็น 5 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

- 3.1 งานค้นคว้าและวิจัยด้านอาหารสัตว์
- 3.2 งานถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยด้านอาหารสัตว์
- 3.3 งานผลิตและขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ตลอดจนสำรองเสบียงสัตว์
- 3.4 งานบริการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของอาหารสัตว์ บริการให้ความรู้ด้านอาหารสัตว์แก่เกษตรกร
- 3.5 ประสานงานกับสำนักงานปศุสัตว์เขตทั้ง 9 เขต ในการวางแผนดำเนินงานค้นคว้า วิจัยด้านอาหารสัตว์และงานขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และงานถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

4. เป้าหมายในการดำเนินการของกองอาหารสัตว์

- 4.1 เพื่อแก้ไขปัญหาด้านอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกร
- 4.2 เพื่อพัฒนาแหล่งวัตถุดิบอาหารสัตว์ในด้านปริมาณและคุณภาพ
- 4.3 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสัตว์ของเกษตรกร

ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ และสถานอาหารสัตว์

ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์/สถานอาหารสัตว์ เป็นหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค ขึ้นตรงกับสำนักงานปศุสัตว์ เขต 1 - 9 โดยกองอาหารสัตว์เป็นผู้ควบคุมแผนงานและงบประมาณในการปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 8 ศูนย์ฯ 25 สถานี ตามตารางที่ 1 มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

1. ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์

มีหน้าที่ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยอาหารสัตว์ พืชอาหารสัตว์ วัสดุเหลือใช้จากการเกษตรและอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ทดสอบ ตรวจสอบวัตถุดิบอาหารสัตว์ต่าง ๆ ดิน น้ำ วัตถุดิบพืช และสารปลอมปน ให้ความรู้คำแนะนำทางวิชาการแก่เจ้าหน้าที่และผู้สนใจทั่วไป ดำเนินการวางแผนร่วมกับสถานอาหารสัตว์ภายในเขตรับผิดชอบในการขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ โดยเฉพาะการผลิตเมล็ดพันธุ์ การทำความสะอาด การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ รวมทั้งการผลิตหญ้าแห้ง และหญ้าสด เพื่อบริการเกษตรกรภายในเขตรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ

2. สถานอาหารสัตว์

มีหน้าที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้กับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ทั้งเมล็ดพันธุ์และหน่อพันธุ์ รวมทั้งการผลิตหญ้าแห้ง และหญ้าสด ตามเป้าหมายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ภายใต้แผนงานร่วมกับศูนย์วิจัยอาหารสัตว์

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับแผนงานจาก กองอาหารสัตว์

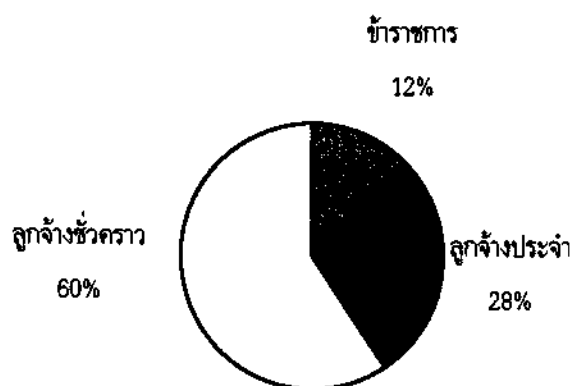
หน่วยงาน	สถานที่ตั้งและโทรศัพท์-FAX	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
กองอาหารสัตว์	กรมปศุสัตว์ พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร.2501314 FAX 2511941 ฝ่ายวิเคราะห์อาหารสัตว์ โทร. 2527866 E-mail address:SOPON13@box1.a-net.net.th	ทั่วราชอาณาจักรไทย และประสานงานกับต่างประเทศ
เขต 1		
1. ศูนย์ ฯ ชัยนาท	เจื่อนเจ้าพระยา อ.สรรพยา จ.ชัยนาท 17000 โทร. 056 - 411162	กรุงเทพฯ, สระบุรี, ชัยนาท, สิงห์บุรี, ลพบุรี, อ่างทอง, อยุธยา, ปทุมธานี, นนทบุรี.
เขต 2		
2. ศูนย์ ฯ สระแก้ว	อ.คลองหาด จ.สระแก้ว 27260 โทร. 037 - 251755	ปราจีนบุรี, จันทบุรี, ระยอง, ตราด, ชลบุรี, ฉะเชิงเทรา, นครนายก, สระแก้ว, สมุทรปราการ
เขต 3		
3. ศูนย์ ฯ ปากช่อง	อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30130 โทร. 044 - 311612 E-mail address:PCANRC@loxinfo.co.th	นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ, อุบลฯ, ยโสธร, ร้อยเอ็ด, อำนาจเจริญ
4. สถานี ฯ พังงูลำร้องใต้	อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด 45130 โทร. 043 - 581454	ร้อยเอ็ด, นครราชสีมา
5. สถานี ฯ อุบลราชธานี	อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000 โทร. 045 - 312691	อุบลราชธานี, นครราชสีมา, อำนาจเจริญ
6. สถานี ฯ ยโสธร	อ.คำเขื่อนแก้ว จ.ยโสธร 35110 โทร. 045 - 711269	ยโสธร, นครราชสีมา
7. สถานี ฯ บุรีรัมย์	อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์ 31220 โทร. 044 - 646077	บุรีรัมย์, นครราชสีมา
เขต 4		
8. ศูนย์ ฯ ขอนแก่น	สำนักงานเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.ขอนแก่น 40260 โทร.(FAX) 043-261087 โทร. 043- 261123 E-mail address:KKANRC@icon.co.th	ขอนแก่น,นครพนม,เลย,อุดรธานี,หนองคาย, มหาสารคาม, กาฬสินธุ์, มุกดาหาร, สกลนคร, หนองบัวลำภู
9. สถานี ฯ เชียงยืน	อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม 44160 โทร. 043 - 781322	มหาสารคาม, ขอนแก่น,
10. สถานี ฯ อุดรธานี	อ.กุดจับ จ.อุดรธานี 41250 โทร. 042-291206 FAX 042 - 291210	อุดรธานี, ขอนแก่น,
11. สถานี ฯ กาฬสินธุ์	อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000 โทร. 043 - 813295	กาฬสินธุ์, ขอนแก่น,
12. สถานี ฯ นครพนม	อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม 48120 โทร. 042 - 581285	นครพนม, ขอนแก่น,
13. สถานี ฯ สกลนคร	อ.เมือง จ.สกลนคร 47000 โทร. 042 - 714299	สกลนคร, ขอนแก่น,
14. สถานี ฯ หนองคาย	อ.เมือง จ.หนองคาย 43000 โทร. 042 - 421373	หนองคาย, ขอนแก่น
15. สถานี ฯ เลย	อ.วังสะพุง จ.เลย 42130 โทร. 042 - 812839	เลย, ขอนแก่น
16. สถานี ฯ มุกดาหาร	อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000 โทร. 042 - 611673	มุกดาหาร, ขอนแก่น,

ตารางที่ 1 (ต่อ) สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับแผนงานจาก กองอาหารสัตว์

หน่วยงาน	สถานที่ตั้งและโทรศัพท์-FAX	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
เขต 5		
17. ศูนย์ ฯ ลำปาง	อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง 52190 โทร. 054 - 222695	ลำปาง, ลำพูน, เชียงใหม่, แม่ฮ่องสอน, เชียงราย, แพร่, น่าน, พะเยา, อุตรดิตถ์
18. สถานี ฯ แพร่	อ.ร้องกวาง จ.แพร่ 54140 โทร. 054 - 522268	แพร่, ลำปาง, เชียงใหม่
19. สถานี ฯ เชียงราย	อ.เมือง จ. เชียงราย 57000 โทร. 01-9601035	เชียงราย, ลำปาง, เชียงใหม่
เขต 6		
20. สถานี ฯ สุโขทัย	อ.คีรีมาศ จ.สุโขทัย 64160 โทร. 055 - 612874	สุโขทัย, กำแพงเพชร, นครสวรรค์, กำแพงเพชร, พิษณุโลก, พิจิตร, ตาก, เพชรบูรณ์, อุตรดิตถ์, อุทัยธานี
21. สถานี ฯ เพชรบูรณ์	อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 67000 โทร. 056 - 721558	เพชรบูรณ์, พิษณุโลก, สุโขทัย
22. สถานี ฯ พิจิตร	อ.ตะพานหิน อ.พิจิตร 66110 โทร. 056 - 613526	พิจิตร, พิษณุโลก, สุโขทัย
เขต 7		
23. ศูนย์ ฯ เพชรบุรี	อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี 76120 โทร. 032 - 472390, 471276	เพชรบุรี, ราชบุรี, กาญจนบุรี, นครปฐม, สมุทรสาคร, ประจวบคีรีขันธ์, สมุทรสงคราม, สุพรรณบุรี
24. สถานี ฯ ประจวบคีรีขันธ์	อ.กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77150 โทร. 032-681990-1	ประจวบคีรีขันธ์, เพชรบุรี, นครปฐม
25. สถานี ฯ กาญจนบุรี	อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี 71180 โทร. 034 - 599078	กาญจนบุรี, เพชรบุรี, นครปฐม
26. สถานีอาหารสัตว์ สุพรรณบุรี	อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี 72180 โทร. 01-2162815	สุพรรณบุรี, เพชรบุรี, นครปฐม
เขต 8		
27. ศูนย์ ฯ นครศรีธรรมราช	อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช 80130 โทร. 075 - 347339 (FAX) 347340	นครศรีธรรมราช, สุราษฎร์ธานี, ชุมพร, ระนอง, กระบี่, พังงา, ภูเก็ต
28. สถานี ฯ ชุมพร	อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร. 86140 โทร. 077 - 599268	ชุมพร, นครศรีธรรมราช, สุราษฎร์ธานี
29. สถานี ฯ สุราษฎร์ธานี	อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี 84150 โทร. 01-6762304	สุราษฎร์ธานี, นครศรีธรรมราช
เขต 9		
30. ศูนย์ ฯ นราธิวาส	อ.ตากใบ จ. นราธิวาส 96110 โทร. 073 - 512751	นราธิวาส, ปัตตานี, ยะลา, สตูล, สงขลา, ตรัง, พัทลุง
31. สถานี ฯ ตรัง	อ.เมือง จ.ตรัง 92000 โทร. 075 - 276150	ตรัง, สงขลา, นราธิวาส
32. สถานี ฯ สตูล	อ.ควนกาหลง จ.สตูล 91130 โทร. 074 - 797070	สตูล, สงขลา, นราธิวาส
33. สถานี ฯ พัทลุง	อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 93190 โทร. 074 - 689143	พัทลุง, สงขลา, นราธิวาส

อัตรากำล้าง

อัตรากำล้างของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์และสถานอาหารสัตว์ ประกอบด้วยข้าราชการ 255 อัตรา ลูกจ้างประจำ 571 อัตรา และลูกจ้างชั่วคราว 1,207 อัตรา มีสัดส่วนของลูกจ้างชั่วคราวมากที่สุดคิดเป็น 60% รองลงมาคือลูกจ้างประจำ 28% และข้าราชการ 12% ดังภาพที่ 1

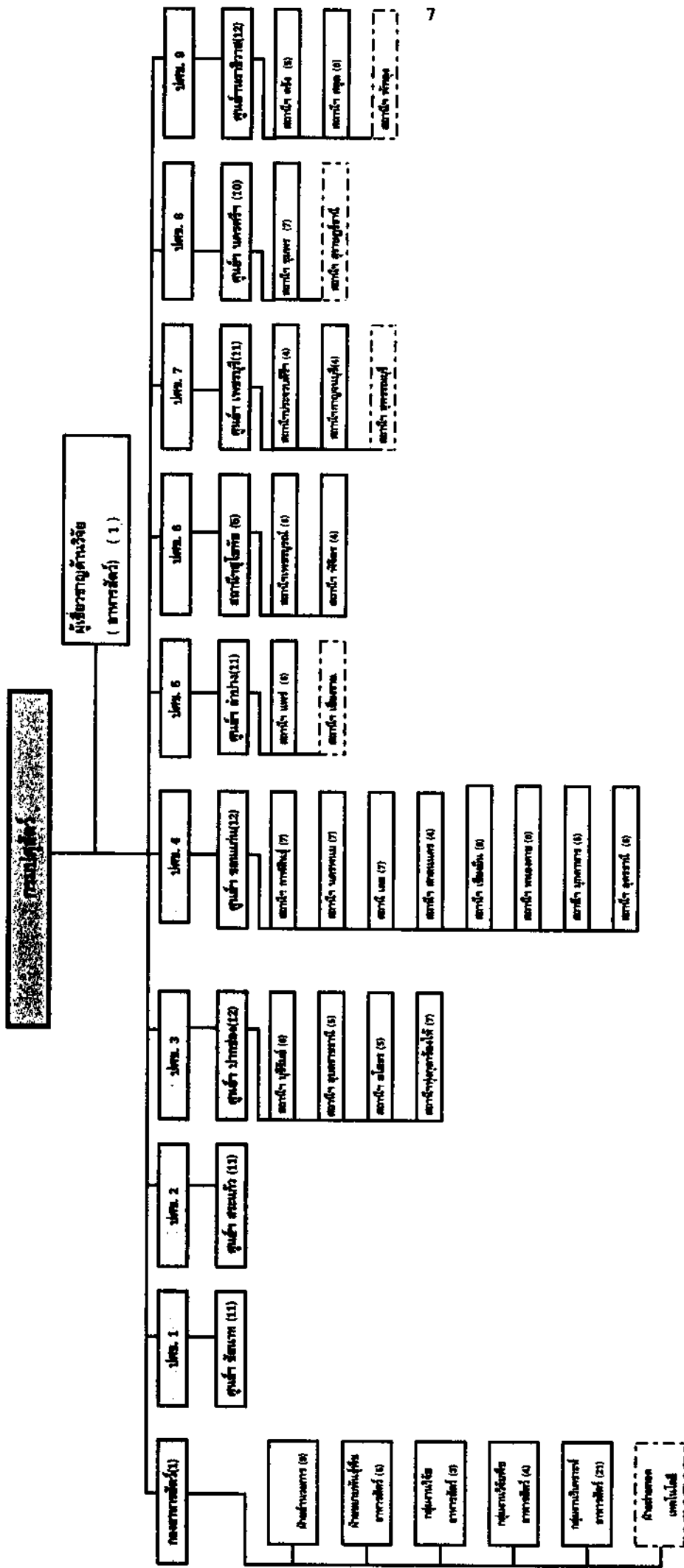
ภาพที่ 1 แสดงอัตรากำล้างของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ และสถานอาหารสัตว์ ปี 2541 จำแนกตามประเภทของอัตรากำล้าง

ข้าราชการ

ในปีงบประมาณ 2541 กองอาหารสัตว์มีข้าราชการในสังกัดจำนวน 44 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 17 เมื่อเทียบกับศูนย์วิจัยอาหารสัตว์มี จำนวน 90 อัตราคิดเป็นร้อยละ 36 และข้าราชการสถานอาหารสัตว์ 121 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 47 ดังตารางที่ 2 และมีอัตราข้าราชการกระจายอยู่ตามกลุ่มงานฯ ฝ่ายฯ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ และสถานอาหารสัตว์ มีรายละเอียดปรากฏในภาพที่ 2

ตารางที่ 2 อัตรากำล้างข้าราชการของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ และสถานอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2541

หน่วยงาน	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
กองอาหารสัตว์	44	17
ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์	90	36
สถานอาหารสัตว์	121	47
รวม	255	100

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บคืออัตรากำลังซื้อประชากร

- สืบปะหมายถึงหน่วยงานที่จัดใหม่แผนการปฏิบัติงานในปี 2542 แล้ว แต่ยังไม่มีปรากฏในการขออัตรากำลัง

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของ กรมปศุสัตว์ เฉพาะในส่วนของการสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์เขต ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ และสถานอาหารสัตว์

ตามบันทึกสรุปการจัดทำแผนอัตราค่าจ้าง 3 ปี (2537 - 2539 กรมปศุสัตว์)

ลูกจ้างประจำ

ในปีงบประมาณ 2541 กองอาหารสัตว์มีลูกจ้างประจำในสังกัด จำนวน 11 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 1.9 ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์มี จำนวน 214 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 37.5 และสถานีอาหารสัตว์ มี จำนวน 346 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 60.6 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อัตราลูกจ้างประจำกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ และสถานีอาหารสัตว์

ปีงบประมาณ 2541

หน่วยงาน	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
กองอาหารสัตว์	11	1.9
ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์	214	37.5
สถานีอาหารสัตว์	346	60.6
รวม	571	100

ลูกจ้างชั่วคราว

กองอาหารสัตว์ได้รับงบประมาณค่าจ้างชั่วคราวทั้งสิ้น 1,207 อัตรา แยกเป็นงบประมาณจากงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 1,155 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 95.7 เมื่อเทียบกับงบประมาณจากงานคั่นคว่ำและวิจัยด้านการผลิตสัตว์มี 52 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 4.3 ดังตารางที่ 4 โดยอัตราลูกจ้างชั่วคราวดังกล่าว กระจายอยู่ตามศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ 8 แห่ง และสถานีอาหารสัตว์ 25 แห่ง

ตารางที่ 4 อัตราลูกจ้างชั่วคราว จากงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และงานคั่นคว่ำ และวิจัยด้านการผลิตสัตว์

ประเภท	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์	1,155	95.7
ลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน		
- มีวุฒิ	34	2.8
- คนงาน	95	7.9
ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน		
- คนงาน	1,026	85
งานคั่นคว่ำ และวิจัยด้านการผลิตสัตว์	52	4.3
ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน		
- คนงาน	52	4.3
รวม	1,207	100

แผนปฏิบัติงาน

ก. แผนงานพัฒนาการผลิตด้านการปศุสัตว์

- งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีและเสียบยงสัตว์เพียงพอที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรรวมถึงงานวิชาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนตรวจสอบ และรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กิจกรรมหลัก

1. ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 200 ตัน
 - เมล็ดพันธุ์หญ้า 180 ตัน
 - พันธุ์ขยาย 25 ตัน
 - พันธุ์จำหน่าย 150 ตัน
 - เมล็ดพันธุ์ถั่ว 30 ตัน
 - พันธุ์ขยาย 15 ตัน
 - พันธุ์จำหน่าย 15 ตัน
2. ผลิตเสียบยงสัตว์ 10,600 ตัน
 - หญ้าแห้ง 7,000 ตัน
 - หญ้าสด 1,800 ตัน
 - หญ้าหมัก 1,800 ตัน
3. ผลิตหน่อพันธุ์ 1,800 ตัน
4. ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ 1,510/7,550 ตัวอย่าง/รายการ
5. ถ่ายทอดเทคโนโลยี
 - สาธิตการเลี้ยงโคเนื้อ 32 แห่ง
 - ทดสอบเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์ 384 แห่ง
 - ทดสอบพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 32 แห่ง
 - จัดทำแปลงหญ้าสาธิต 1,050 ราย
 - สาธิตการทำหญ้าหมักฟางหมัก 700 ราย
 - ให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์ 15,000 ราย
6. บริการวิเคราะห์ด้านอาหารสัตว์ 1,130/17,850 ตัวอย่าง/รายการ

ข. แผนงานส่งเสริมการปศุสัตว์

- งานส่งเสริมการปศุสัตว์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกรในเขตพื้นที่
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

กิจกรรมหลัก

1. โครงการสวนพระองค์ สวนจิตรลดา
(โดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ปากช่อง จ.นครราชสีมา)
 2. โครงการทัพบิมสยาม 03 จังหวัดสระแก้ว
(โดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์สระแก้ว)
 3. โครงการปลูกพืชอาหารสัตว์สนับสนุนศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยตาม
พระราชดำริ (โดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ลำปาง)
 4. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัด
นครศรีธรรมราช (โดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช)
 5. โครงการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ หมู่บ้านปศุสัตว์ - เกษตรมูโนะ
จังหวัดนราธิวาส (โดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นราธิวาส)
 6. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดนราธิวาส (โดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นราธิวาส)
 7. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดเพชรบุรี (โดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี)
 8. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะนมบริเวณรอบๆ พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์
(โดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ นราธิวาส)
- ผลิตภัณฑ์พันธุ์สนับสนุน กองส่งเสริมการปศุสัตว์ และกองแผนงานโดยส่งเสริม ให้
เกษตรกรผลิตและรับซื้อคืนในราคาประกัน

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมอาชีพการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แก่เกษตรกรใน
พื้นที่ที่เหมาะสมให้มีรายได้เพิ่มขึ้นสามารถยึดเป็นอาชีพหลักในอนาคต
ต่อไป

กิจกรรมหลัก

1. งานส่งเสริมการเลี้ยงโค - กระบือ
2. โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ระยะที่ 2 (คปร.)
3. โครงการส่งเสริมปศุสัตว์เพื่อการส่งออก
4. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม

5. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในเขตปฏิรูปที่ดิน
6. โครงการส่งเสริมปศุสัตว์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ค. แผนงานวิจัยการปศุสัตว์

- งานค้นคว้า และวิจัยด้านการผลิตสัตว์

วัตถุประสงค์ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านอาหารสัตว์ขาดแคลน และมีราคาแพงโดยมุ่งเน้นวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของพืชอาหารสัตว์อาหารสัตว์ ตลอดจนวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์และขยายพันธุ์และการเก็บถนอมอาหารสัตว์ พืชอาหารสัตว์ สามารถเลือกใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมการเกษตรผลิตเป็นอาหารสัตว์ และนำไปเลี้ยงสัตว์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมหลัก

1. ศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์
2. ศึกษาวิจัยด้านพืชอาหารสัตว์
3. ศึกษาวิจัยด้านวิทยาศาสตร์

ง. โครงการร่วมมือกับต่างประเทศ

- โครงการร่วมมือวิจัยทางการเกษตรระหว่างกรมปศุสัตว์และศูนย์วิจัยการเกษตรนานาชาติแห่งประเทศญี่ปุ่น (JIRCAS)
- โครงการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคขององค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA)
- โครงการพืชอาหารสัตว์เพื่อการเกษตรรายย่อย (Forages for Smallholders Project, FSP)
- โครงการความร่วมมือกับ FAO

จ. โครงการพิเศษอื่น ๆ

- โครงการศึกษา และพัฒนาพื้นที่แหล่งเสื่อมโทรม ต.เขาชะงุ้ม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี (ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี)
- โครงการสาธิตและการทำหญ้าหมักในสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี (ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี)
- โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ (สถานอาหารสัตว์สกลนคร)

งบประมาณ

ปีงบประมาณ 2541 กองอาหารสัตว์ ได้รับจากกรมปศุสัตว์ให้ปฏิบัติงาน งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 184,148,696 บาท และงานคั่นคว่ำและวิจัยการผลิตสัตว์ 6,042,325 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 190,191,021 บาท ใช้จ่ายไปทั้งสิ้น 185,886,055.31 บาท คิดเป็นร้อยละ 97.73 เปอร์เซ็นต์ ของเงินงบประมาณที่ได้รับทั้งหมดแยกเป็นงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 179,920,650.75 บาท และงานคั่นคว่ำและวิจัยทางสัตวบาล 5,965,404.36 บาท ดังตารางที่ 5 และแสดงรายละเอียดแยกตามหมวดรายจ่ายไว้ในตารางที่ 6

ตารางที่ 5 งบประมาณที่ได้รับ และรายจ่ายจริงของกองอาหารสัตว์ปี 2541 จำแนกตามแผนงาน/งาน

แผนงาน	งบประมาณที่ได้รับ (บาท)	รายจ่ายจริง (บาท)	เปอร์เซ็นต์ การใช้จ่ายเงิน
แผนงานพัฒนาการผลิตด้านการปศุสัตว์ - งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์	184,148,696	179,920,650.95	97.70
แผนงานวิจัยปศุสัตว์ - งานคั่นคว่ำและวิจัยทางสัตวบาล	6,042,325	5,965,404.36	98.72
รวม	190,191,021	185,886,055.31	97.73

ตารางที่ 6 งบประมาณที่ได้รับและรายจ่ายจริงของกองอาหารสัตว์ปี 2541 จำแนกตามหมวดรายจ่าย

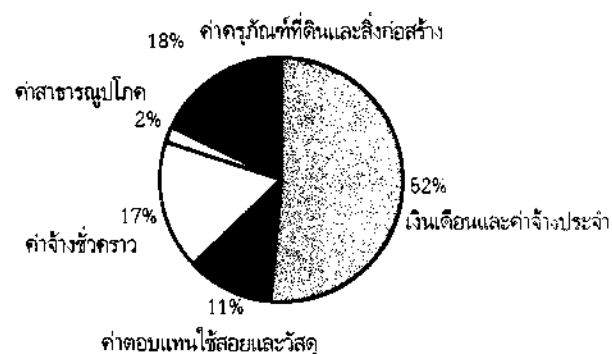
ประเภทงาน	เงินเดือนและ ค่าจ้างประจำ	ค่าจ้าง ชั่วคราว	ค่าตอบแทน วิทยายุทธและวัสดุ	ค่าสาธารณูปโภค	ค่าครุภัณฑ์ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	รวม
งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์						
งบประมาณได้รับปี 2541	98,850,200.00	21,992,280.00	28,888,700.00	1,971,200.00	32,446,316.00	184,148,696.00
รายจ่ายจริงปี 2541	94,989,618.20	21,226,329.68	28,248,465.18	3,011,121.89	32,445,116.00	179,920,650.95
คงเหลือ	3,860,581.80	765,950.32	640,234.82	-1,039,921.89	1,200.00	4,228,045.05
งานคั่นคว่ำและวิจัยการผลิตสัตว์ (ส่วนของกองอาหารสัตว์)						
งบประมาณได้รับปี 2541	-	695,155.00	3,864,400.00	422,400.00	1,060,370.00	6,042,325.00
รายจ่ายจริงปี 2541	-	685,905.99	3,786,943.95	432,184.42	1,060,370.00	5,965,404.36
คงเหลือ	-	9,249.01	77,456.05	-9,784.42	0.00	76,920.64

เมื่อรวมเงินงบประมาณที่กองอาหารสัตว์ได้รับจากงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์และงานคั่นคว่ำ และวิจัยการผลิตสัตว์ โดยจำแนกตามหมวดรายจ่าย (ตารางที่ 7) ปรากฏว่ากองอาหารสัตว์ใช้เงินในหมวดค่าสาธารณูปโภค เป็นเงิน 3,443,306.31 บาท คิดเป็นร้อยละ 144 ของงบประมาณที่ได้รับ โดยขอปรับลดงบประมาณมาจากหมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุทำให้การใช้เงินในหมวดค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุลดลงโดยใช้จ่ายไปทั้งสิ้น 32,035,409.13 บาท คิดเป็นร้อยละ 98 ของงบประมาณที่ได้รับ ส่วนงานในหมวดอื่น ๆ ได้แก่ หมวดเงินเดือนค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว และหมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง มีการใช้จ่ายจริงใกล้เคียงกับงบประมาณที่ได้รับคิดเป็นร้อยละ 96 ,97 และ 100 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 การใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 รวมงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และงานคั่นคว่ำ และวิจัยการผลิตสัตว์ จำแนกตามหมวดรายจ่าย

หมวดรายจ่าย	งบประมาณที่ได้รับ (บาท)	จ่ายจริง บาท	เปอร์เซ็นต์การ ใช้จ่ายเงิน
เงินเดือนและค่าจ้างประจำ	98,850,200	94,989,618.20	96
ค่าจ้างชั่วคราว	22,687,435	21,226,329.68	97
ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	32,753,100	32,035,409.13	98
ค่าสาธารณูปโภค	2,393,600	3,443,306.31	144
ค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	33,506,686	33,505,486.00	100
รวม	190,191,021	185,886,055.31	98

เปรียบเทียบเงินงบประมาณที่กองอาหารสัตว์ได้รับและใช้ในปีงบประมาณ 2541 กองอาหารสัตว์ใช้เงินในหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำมากที่สุดเป็นเงิน 94,989,618.20 บาทคิดเป็นร้อยละ 52 ของงบประมาณที่ได้รับทั้งหมดที่เหลือเป็นหมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้างเป็นเงิน 33,505,486 บาท คิดเป็นร้อยละ 18 หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุเป็นเงิน 32,035,409.13 บาท คิดเป็นร้อยละ 17 หมวดค่าจ้างชั่วคราวเป็นเงิน 21,226,329.68 บาท คิดเป็นร้อยละ 11 และหมวดค่าสาธารณูปโภคเป็นเงิน 3,443,306.31 บาท คิดเป็นร้อยละ 2 ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงสัดส่วนการใช้จ่ายเงินงบประมาณปี 2541 รวมงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และงานคั่นคว่ำและวิจัยตามหมวดรายจ่าย

เมื่อจำแนกเงินงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่กองอาหารสัตว์ได้รับออกเป็นภาคต่าง ๆ ปรากฏว่าในส่วนกลางกองอาหารสัตว์ใช้เงินไปทั้งสิ้น 9,676,088.32 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.38 ภาคกลางใช้เงิน 40,265,390.74 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.38 ภาคเหนือใช้เงิน 25,219,362.67 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.02 ภาคใต้ใช้เงิน 28,688,188.14 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.94 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้เงิน 76,071,621.08 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.28 ดังตารางที่ 8 - 12

ส่วนงานคั่นคว่ำและวิจัยการผลิตสัตว์นั้นในส่วนกลางกองอาหารสัตว์ใช้เงินไปทั้งสิ้น 736,626.97 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.35 ภาคกลางใช้เงินไป 1,474,318.73 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.71 ภาคเหนือใช้เงินไป 700,591.30 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.75 ภาคใต้ใช้เงินไป 1,615,050.41 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.07 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้เงินไป 1,438,816.95 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.12 ดังตารางที่ 13 - 17

ตารางที่ ๘ การใช้เงินงบประมาณปี 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ในส่วนกลาง)

หน่วยงาน	เงินเดิม	ค่าจ้าง ประจำ	ค่าจ้าง ชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าสาธารณูป โภค	ค่าครุภัณฑ์	ค่าที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง	รวม
1. กองอาหารสัตว์	7,039,500.00	958,890.00	-	294,600.00	737,690.41	602,107.91	-	43,300.00	-	9,676,088.32
รวม	7,039,500.00	958,890.00	-	294,600.00	737,690.41	602,107.91	-	43,300.00	-	9,676,088.32

ตารางที่ ๙ การใช้เงินงบประมาณปี 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ในเขตภาคกลาง)

หน่วยงาน	เงินเดิม	ค่าจ้าง ประจำ	ค่าจ้าง ชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าสาธารณูป โภค	ค่าครุภัณฑ์	ค่าที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง	รวม
1. ศูนย์ฯ ชัยนาท	5,139,020.00	-	978,860.11	-	244,169.40	1,073,674.55	141,450.08	492,300.00	239,000.00	8,308,474.14
2. ศูนย์ฯ เพชรบุรี	1,962,380.00	2,984,176.75	609,098.15	-	265,914.00	887,458.66	180,072.11	768,500.00	-	7,667,599.67
3. ศูนย์ฯ สระแก้ว	3,871,750.00	-	965,631.00	9,150.00	237,673.00	802,877.00	135,493.53	732,900.00	1,968,000.00	8,723,374.53
4. ศูนย์ฯ ประจวบฯ	542,640.00	-	947,510.60	-	137,723.00	534,459.82	50,032.90	186,800.00	288,620.00	2,687,786.32
5. สถานีฯ กาญจนบุรี	441,557.42	-	744,502.10	-	117,183.38	382,212.40	57,693.00	3,300.00	240,000.00	1,986,448.30
6. สถานีฯ สุพรรณบุรี	-	-	70,408.75	-	249,520.00	78,479.03	1,000.00	1,191,700.00	9,310,600.00	10,901,707.78
รวม	11,967,347.42	2,984,176.75	4,316,010.71	9,150.00	1,252,062.78	3,759,161.46	566,741.62	3,375,500.00	12,046,220.00	40,266,390.74

ตารางที่ 10 การใช้เงินงบประมาณปี 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ในเขตภาคเหนือ)

หน่วยงาน	เงินเคียน	ค่าจ้าง ประจำ	ค่าจ้าง ชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าสาธารณูป โภค	ค่าครุภัณฑ์	ค่าที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง	รวม
1. ศูนย์ ส่าบง	1,625,858.06	2,131,800.00	481,348.00	10,000.00	238,047.10	843,151.80	88,492.01	501,800.00	630,000.00	6,550,496.97
2. สถานีเกษตรกรรม	852,840.00	1,929,960.00	480,808.95	-	144,236.02	409,260.60	133,104.93	176,500.00	1,360,000.00	5,486,510.50
3. สถานีแพร่	1,034,040.00	1,662,960.00	354,182.75	29,350.00	133,914.90	467,814.96	63,390.59	518,500.00	240,000.00	4,504,153.20
4. สถานีเชียงใหม่	-	-	820,823.90	-	87,767.00	391,030.00	33,855.23	16,000.00	-	1,349,476.13
5. สถานีสุโขทัย	666,400.00	1,773,240.00	481,348.05	-	214,960.89	645,263.19	103,769.42	961,100.00	680,000.00	5,525,081.55
6. สถานีพิจิตร	447,240.00	-	739,478.75	-	123,225.70	418,270.65	75,429.22	-	-	1,803,644.32
รวม	4,625,378.06	7,497,960.00	3,357,790.40	38,350.00	942,151.61	3,174,791.20	498,041.40	2,173,900.00	2,910,000.00	25,219,362.67

ตารางที่ 11 การใช้เงินงบประมาณปี 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ในเขตภาคใต้)

หน่วยงาน	เงินเคียน	ค่าจ้าง ประจำ	ค่าจ้าง ชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าสาธารณูป โภค	ค่าครุภัณฑ์	ค่าที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง	รวม
1. ศูนย์ นราธิวาส	1,401,190.00	1,502,290.00	354,717.50	-	256,503.58	682,879.04	54,095.19	210,000.00	-	4,461,675.31
2. ศูนย์นครศรีธรรมราช	1,465,360.00	-	1,183,454.85	-	364,926.80	803,672.89	86,999.38	432,000.00	729,300.00	5,065,713.92
3. สถานีชุมพร	1,157,640.00	1,841,581.00	551,578.55	-	320,665.50	562,682.98	62,620.03	349,000.00	-	4,845,768.06
4. สถานีตรัง	647,760.00	905,280.00	424,769.75	-	291,110.61	416,527.12	111,529.56	890,050.00	-	3,687,027.04
5. สถานีสตูล	899,109.00	1,830,720.00	481,348.00	-	489,178.13	502,823.70	87,686.90	828,500.00	674,934.00	5,794,299.73
6. สถานีสุราษฎร์ธานี	-	-	818,416.96	-	148,647.50	338,962.15	47,678.68	335,000.00	747,000.00	2,435,695.29
7. สถานีพัทลุง	-	-	892,945.70	-	85,479.00	471,513.80	52,999.29	145,700.00	749,371.00	2,398,008.79
รวม	5,571,059.00	6,079,871.00	4,707,231.31	-	1,956,511.12	3,778,061.68	503,609.03	3,190,250.00	2,900,605.00	28,688,188.14

ตารางที่ 12 การใช้เงินงบประมาณปี 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

หน่วยงาน	เงินเดือน	ค่าจ้างประจำ	ค่าจ้างชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าสาธารณูปโภค	ค่าครุภัณฑ์	ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	รวม
1. ศูนย์ฯ ขอนแก่น	2,322,840.00	3,437,540.00	991,903.00	-	428,303.58	921,603.22	103,988.55	1,215,000.00	-	9,421,178.35
2. ศูนย์ฯ ปากช่อง	2,063,520.00	6,889,137.00	808,656.15	-	256,544.80	1,054,055.20	305,400.00	1,206,000.00	1,191,652.00	13,774,965.15
3. สถานีฯ เลย	1,038,480.00	2,487,360.00	620,383.06	-	47,141.30	725,350.50	86,898.49	244,000.00	-	5,249,613.34
4. สถานีฯ เขียงยืน	1,263,600.00	3,541,980.74	960,608.20	2,900.00	352,479.75	728,718.60	131,733.50	289,000.00	-	7,271,020.79
5. สถานีฯ สกลนคร	582,240.00	964,360.00	481,348.05	-	225,614.10	585,243.83	97,584.36	149,000.00	-	3,085,390.34
6. สถานีฯ บึงสามพัน	785,760.00	172,080.00	1,174,600.75	-	147,687.00	693,033.22	92,237.65	11,800.00	380,000.00	3,457,198.62
7. สถานีฯ พุทราภรณ์	1,044,960.00	3,047,280.00	819,532.06	-	286,558.70	775,040.94	97,899.52	59,000.00	-	6,130,271.22
8. สถานีฯ พนงาย	972,840.00	1,787,400.00	339,791.45	-	136,352.60	497,019.20	59,000.00	51,500.00	-	3,843,903.25
9. สถานีฯ กาศสินธุ์	867,240.00	1,866,600.00	354,182.75	-	52,344.78	508,751.75	82,995.31	28,996.00	-	3,761,110.59
10. สถานีฯ ยโสธร	723,600.00	1,920,120.00	424,947.00	-	113,430.00	463,987.57	99,308.57	319,200.00	-	4,064,593.14
11. สถานีฯ อุบลฯ	1,956,818.06	-	481,348.00	-	144,112.00	558,463.84	43,426.85	158,000.00	-	3,342,168.75
12. สถานีฯ ภูคาซำ	658,930.60	955,920.00	283,415.00	-	188,292.50	390,106.75	78,999.18	19,800.00	239,700.00	2,815,164.03
13. สถานีฯ เภสการพนม	832,960.00	1,642,049.25	481,525.00	-	103,209.70	535,584.53	61,261.49	107,793.00	-	3,764,382.97
14. สถานีฯ อุบลราชธานี	981,480.00	3,468,340.32	623,056.80	6,000.00	56,054.40	717,832.65	102,996.37	134,900.00	-	6,090,660.54
รวม	16,095,268.66	32,180,167.31	8,845,297.26	8,900.00	2,538,125.21	9,154,791.80	1,443,729.84	3,983,989.00	1,811,352.00	76,071,621.08

ตารางที่ 13 การใช้เงินงบประมาณปี 2541 งานค้นคว้าและวิจัยการผลิตสัตว์ (ในส่วนกลาง)

หน่วยงาน	เงินเดือน	ค่าจ้างประจำ	ค่าจ้างชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าสาธารณูปโภค	ค่าครุภัณฑ์	ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	รวม
1. กองอาหารสัตว์	-	-	-	-	181,866.87	554,760.10	-	-	-	736,626.97
รวม	-	-	-	-	181,866.87	554,760.10	-	-	-	736,626.97

ตารางที่ 14 การใช้เงินงบประมาณปี 2541 งานค้นคว้าและวิจัยการผลิตสัตว์ (ในเขตภาคกลาง)

หน่วยงาน	เงินเดือน	ค่าจ้างประจำ	ค่าจ้างชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าสาธารณูปโภค	ค่าครุภัณฑ์	ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	รวม
1. ศูนย์ชันยนาท	-	-	106,950.00	-	74,822.60	221,367.25	98,545.78	69,960.00	-	571,645.53
2. ศูนย์แพศยาภิบาล	-	-	65,952.50	3,000.00	35,598.00	335,401.54	52,849.77	-	-	492,801.81
3. ศูนย์สาธิตการเลี้ยง	-	-	39,571.50	1,820.00	93,400.00	152,431.00	52,688.89	69,960.00	-	409,871.39
รวม	-	-	212,474.00	4,820.00	203,820.50	709,199.79	204,084.44	139,920.00	-	1,474,318.73

ตารางที่ 15 การใช้เงินงบประมาณปี 2541 งานค้นคว้าและวิจัยการผลิตสัตว์ (ในเขตภาคเหนือ)

หน่วยงาน	เงินเดือน	ค่าจ้างประจำ	ค่าจ้างชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าสาธารณูปโภค	ค่าครุภัณฑ์	ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	รวม
1. ศูนย์ชันยนาท	-	-	80,034.25	10,800.00	113,809.10	174,175.75	34,231.46	223,000.00	-	636,050.56
2. สถานีสุ่มสุก	-	-	13,368.74	-	-	51,172.00	-	-	-	64,540.74
รวม	-	-	93,402.99	10,800.00	113,809.10	225,347.75	34,231.46	223,000.00	-	700,591.30

ตารางที่ 16 การใช้เงินงบประมาณปี 2541 งานด้านควาและวิจัยการผลิตสัตว์ (ในเขตภาคใต้)

หน่วยงาน	เงินเคียน	ค่าจ้าง ประจำ	ค่าจ้าง ชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าสาธารณ ูปโภค	ค่าอุปกรณ์ที่	ค่าที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง	รวม
1.ศูนย์นาวิลาส	-	-	73,082.50	-	158,821.28	208,239.30	35,697.91	203,150.00	-	678,990.99
2.ศูนย์นครศรีธรรมมา	-	-	80,212.50	-	44,163.00	382,834.92	52,849.00	376,000.00	-	936,059.42
รวม	-	-	153,295.00	-	202,984.28	591,074.22	88,546.91	579,150.00	-	1,615,050.41

ตารางที่ 17 การใช้เงินงบประมาณปี 2541 งานด้านควาและวิจัยการผลิตสัตว์ (ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

หน่วยงาน	เงินเคียน	ค่าจ้าง ประจำ	ค่าจ้าง ชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าสาธารณ ูปโภค	ค่าอุปกรณ์ที่	ค่าที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง	รวม
1.ศูนย์ขอนแก่น	-	-	119,784.00	14,000.00	229,074.20	405,692.26	52,472.21	-	-	821,022.67
2.ศูนย์ปากช่อง	-	-	106,950.00	-	56,129.00	260,070.88	52,849.40	118,300.00	-	594,299.28
3.สถานีทุ่งกุลาร้องไห้	-	-	-	-	4,547.00	11,553.00	-	-	-	16,100.00
4.สถานีเจียงป็น	-	-	-	-	600.00	6,795.00	-	-	-	7,395.00
รวม	-	-	226,734.00	14,000.00	289,550.20	684,111.14	105,321.61	118,300.00	-	1,438,816.95

**ผลการปฏิบัติงาน
ปีงบประมาณ 2541**

สรุปผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปของส่วนกลาง กองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2541

กองอาหารสัตว์เฉพาะในส่วนกลาง มีผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปปีงบประมาณ 2541 ดังตารางที่ 18 จำแนกตามชนิดงานที่ปฏิบัติได้ ดังนี้

1. **งานสารบรรณ** ลงทะเบียนรับ-ส่งหนังสือ จัดพิมพ์หนังสือ รายงาน บันทึก
2. **งานแผนงานและประเมินผล** จัดทำแผนงานประจำปี แผนงานประจำงวด รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน สถิติผลการปฏิบัติงาน จัดทำรายงานผลการวิจัยและรายงานประจำปี
3. **งานการเงินและงบประมาณ** จัดทำงบประมาณประจำปี จัดสรรเงิน โอนเงิน รายงานการใช้จ่ายงบประมาณและตรวจสอบหลักฐานการเบิกจ่าย
4. **งานพัสดุ** จัดซื้อและควบคุมการเบิกจ่ายพัสดุ ตรวจสอบพัสดุประจำปี จัดทำทะเบียนรับจ่ายพัสดุ
5. **งานโรเนียวและถ่ายเอกสาร** โรเนียวเอกสาร ถ่ายเอกสาร

ตารางที่ 18 ผลปฏิบัติงานบริหารทั่วไป (เฉพาะในส่วนกลาง กองอาหารสัตว์)

รายการ	หน่วย	ผลงาน
1. งานสารบรรณ		
1.1 ลงทะเบียนรับหนังสือ	เรื่อง	28,000
1.2 ลงทะเบียนส่งหนังสือ	เรื่อง	24,00
1.3 จัดพิมพ์หนังสือ รายงาน โครงการวิจัย	หน้า	2,971
1.4 บันทึก ครุฑ	หน้า	2,605
2. งานแผนงาน/ประเมินผล		
2.1 จัดทำแผนงานการปฏิบัติงาน	แผนงาน	2
2.2 จัดทำผลงาน/รายงานประจำเดือน	รายงาน	24
2.3 จัดทำสถิติผลการปฏิบัติงาน	รายงาน	24
2.4 จัดทำรายงานผลงานวิจัยและรายงานประจำปี	เรื่อง/เล่ม	2/500
3. งานการเงิน/งบประมาณ		
3.1 จัดทำงบประมาณประจำปี	หน่วยงาน	33
3.2 จัดสรรเงินให้หน่วยงานต่าง ๆ	หน่วยงาน	33
3.3 โอนเงินงบประมาณเบิกจ่ายส่วนภูมิภาค	ครั้ง/หน่วยงาน	135/33
3.4 จัดทำรายงานแสดงรายจ่ายเงินงบประมาณประจำเดือน	รายงาน	12
4. งานพัสดุ		
4.1 การจัดซื้อและควบคุมการเบิกจ่ายพัสดุ	เรื่อง	130
4.2 การตรวจสอบพัสดุประจำปี	ครั้ง	1
4.3 จัดทำทะเบียนรับจ่ายพัสดุ	รายการ	145
5. ใรเนี่ยวและถ่ายเอกสาร		
5.1 ใรเนี่ยวเอกสาร	แผ่น	50,150
5.2 ถ่ายเอกสาร	แผ่น	105,500

สรุปผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปของส่วนกลาง กองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2541

กองอาหารสัตว์เฉพาะในส่วนกลาง มีผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปปีงบประมาณ 2541 ดังตารางที่ 18 จำแนกตามชนิดงานที่ปฏิบัติได้ ดังนี้

1. **งานสารบรรณ** ลงทะเบียนรับ-ส่งหนังสือ จัดพิมพ์หนังสือ รายงาน บันทึก
2. **งานแผนงานและประเมินผล** จัดทำแผนงานประจำปี แผนงานประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน สถิติผลการปฏิบัติงาน จัดทำรายงานผลการวิจัยและรายงานประจำปี
3. **งานการเงินและงบประมาณ** จัดทำงบประมาณประจำปี จัดสรรเงิน โอนเงิน รายงานการใช้จ่ายงบประมาณและตรวจสอบหลักฐานการเบิกจ่าย
4. **งานพัสดุ** จัดซื้อและควบคุมการเบิกจ่ายพัสดุ ตรวจสอบพัสดุประจำปี จัดทำทะเบียนรับจ่ายพัสดุ
5. **งานโรเนียวและถ่ายเอกสาร** โรเนียวเอกสาร ถ่ายเอกสาร

ตารางที่ 18 ผลปฏิบัติงานบริหารทั่วไป (เฉพาะในส่วนกลาง กองอาหารสัตว์)

รายการ	หน่วย	ผลงาน
1. งานสารบรรณ		
1.1 ลงทะเบียนรับหนังสือ	เรื่อง	28,000
1.2 ลงทะเบียนส่งหนังสือ	เรื่อง	24,00
1.3 จัดพิมพ์หนังสือ รายงาน โครงการวิจัย	หน้า	2,971
1.4 บันทึก ครูฯ	หน้า	2,605
2. งานแผนงาน/ประเมินผล		
2.1 จัดทำแผนงานการปฏิบัติงาน	แผนงาน	2
2.2 จัดทำผลงาน/รายงานประจำเดือน	รายงาน	24
2.3 จัดทำสถิติผลการปฏิบัติงาน	รายงาน	24
2.4 จัดทำรายงานผลงานวิจัยและรายงานประจำปี	เรื่อง/เล่ม	2/500
3. งานการเงิน/งบประมาณ		
3.1 จัดทำงบประมาณประจำปี	หน่วยงาน	33
3.2 จัดสรรเงินให้หน่วยงานต่าง ๆ	หน่วยงาน	33
3.3 โอนเงินงบประมาณเบิกจ่ายส่วนภูมิภาค	ครั้ง/หน่วยงาน	135/33
3.4 จัดทำรายงานแสดงรายจ่ายเงินงบประมาณประจำเดือน	รายงาน	12
4. งานพัสดุ		
4.1 การจัดซื้อและควบคุมการเบิกจ่ายพัสดุ	เรื่อง	130
4.2 การตรวจสอบพัสดุประจำปี	ครั้ง	1
4.3 จัดทำทะเบียนรับจ่ายพัสดุ	รายการ	145
5. ไร่น้ำและถ่ายเอกสาร		
5.1 ไร่น้ำเอกสาร	แผ่น	50,150
5.2 ถ่ายเอกสาร	แผ่น	105,500

งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสบียงสัตว์

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540 - 2544) กองอาหารสัตว์มีแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ เมล็ดพันธุ์ขยาย (Registered Seed) และเมล็ดพันธุ์จำหน่าย (Commercial Seed) โดยมีแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ขยายเพิ่มขึ้นปีละ 20 ตัน ในขณะที่ลดการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายลงปีละ 20 ตันเช่นกัน โดยจะส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายทดแทน ซึ่งเมื่อสิ้นสุดแผนฯ 8 การผลิตเมล็ดพันธุ์ภายในศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์จะผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย แต่เพียงอย่างเดียวจำนวน 100 ตัน ส่วนเมล็ดพันธุ์จำหน่ายอีก 100 ตัน นั้นเกษตรกรจะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดโดยอยู่ในการควบคุม-ดูแลของศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์ (ตามตารางที่ 19)

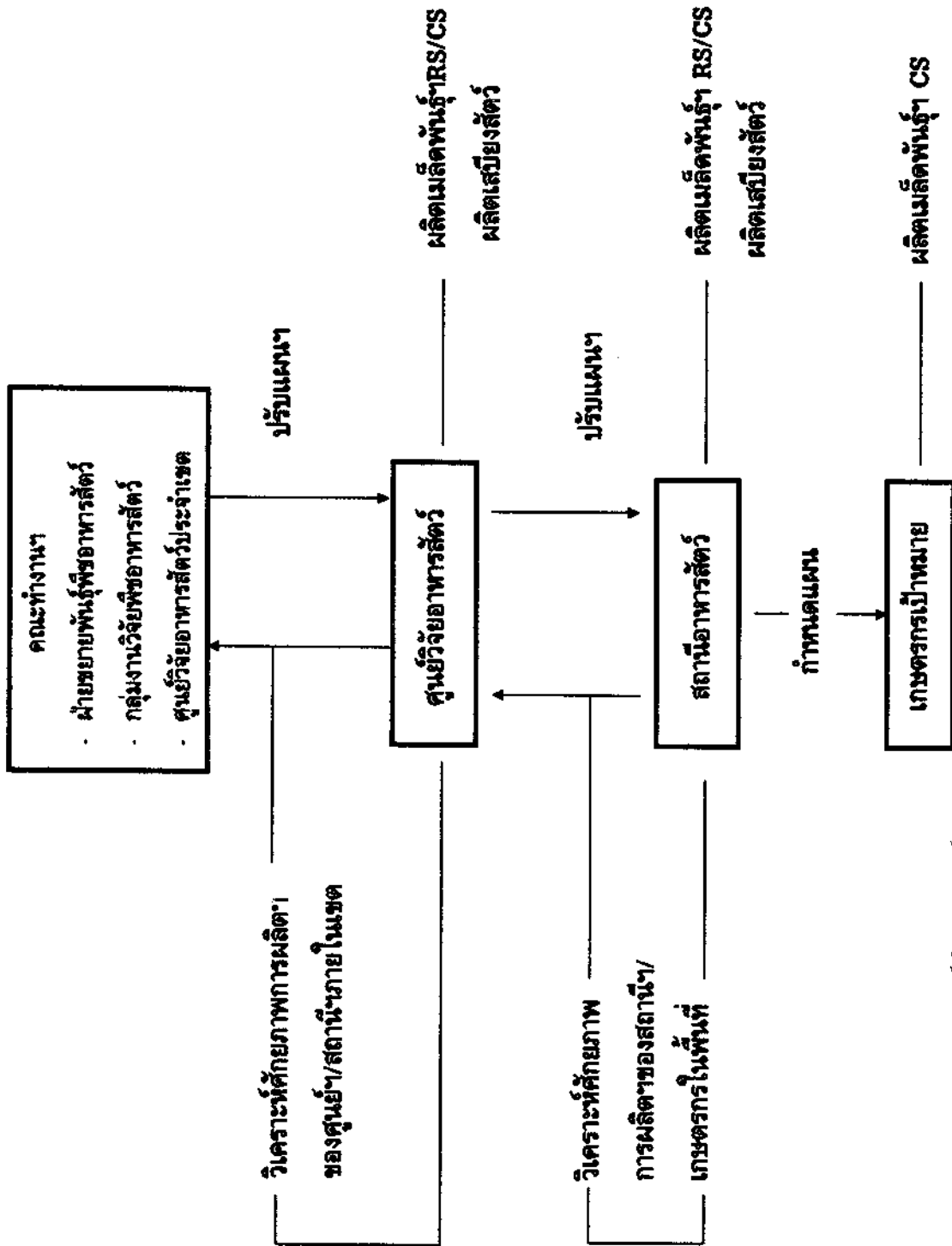
ตารางที่ 19 แผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ปี 2540 - 2545

ปี	ศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์		หน่วย: ตัน
	พันธุ์ขยาย(RS)	พันธุ์จำหน่าย(CS)	พันธุ์จำหน่าย(CS)
พ.ศ. 2540	20	180	0
พ.ศ. 2541	40	140	20
พ.ศ. 2542	60	100	40
พ.ศ. 2543	80	60	60
พ.ศ. 2544	100	20	80
พ.ศ. 2545	100	0	100

แนวทางการปฏิบัติงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

การผลิตต่อไปในอนาคตจะต้องมีการกำหนดแผนการผลิตที่แน่นอน, ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้บรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั่นก็คือ ในการจัดทำแผนการผลิตจะต้องเป็นการกำหนดแผนจากระดับล่างสู่บน (ภาพที่ 4) ซึ่งหมายถึง

1. **สถานีอาหารสัตว์** จะต้องมีการประเมิน วิเคราะห์ถึงศักยภาพการผลิตของสถานีเองรวมถึงเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายว่ามีความพร้อม/มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานว่ามาก - น้อยแค่ไหน อย่างไร
2. **ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์** ซึ่งควบคุม/ดูแลสถานีภายในเขตจะต้องประเมินศักยภาพการผลิตของสถานีในเขตความรับผิดชอบรวมทั้งประเมินศักยภาพของศูนย์ฯเอง โดยร่วมปรึกษา วิเคราะห์ถึงปัญหา, ศักยภาพการผลิต ในแต่ละพื้นที่ร่วมกันกับสถานีเพื่อกำหนดแผนการผลิตภายในเขต

ภาพที่ 4 แนวทางการปฏิบัติงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

3. กองอาหารสัตว์ (โดยฝ่ายขยายฯ) จะดำเนินการร่วมกับศูนย์ฯ ในการประเมินศักยภาพเพื่อหาแนวทางและกำหนดแผนการผลิตฯ ในภาพรวมของประเทศต่อไป

เนื่องจากว่าในปัจจุบันมีพันธุ์พืชอาหารสัตว์อยู่หลายชนิดที่มีการผลิตเพื่อขยายพันธุ์เพิ่มขึ้นนอกจากนี้ยังมีอีกหลายพันธุ์ที่อยู่ในระหว่างการทดสอบถึงศักยภาพในด้านการผลิต ไม่ว่าจะเป็นด้านเมล็ดพันธุ์, ผลผลิตในการนำไปใช้เลี้ยงสัตว์ รวมไปถึงศักยภาพการผลิตที่ขึ้นได้ในพื้นที่เฉพาะ เช่น ดินเค็ม, ที่ลุ่ม, ฯลฯ ดังนั้นคณะทำงานจะกำหนดพันธุ์พืชที่จะนำไปปลูกซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย (RS) กองอาหารสัตว์(โดยฝ่ายขยายฯ) จะประสานงานร่วมกับกลุ่มงานวิจัยพืชฯ ในการกำหนดพันธุ์พืชที่จะนำมาปลูกเพื่อการผลิตเมล็ดพันธุ์ในแต่ละปีนั้น ควรที่จะปลูกพันธุ์อะไรบ้าง

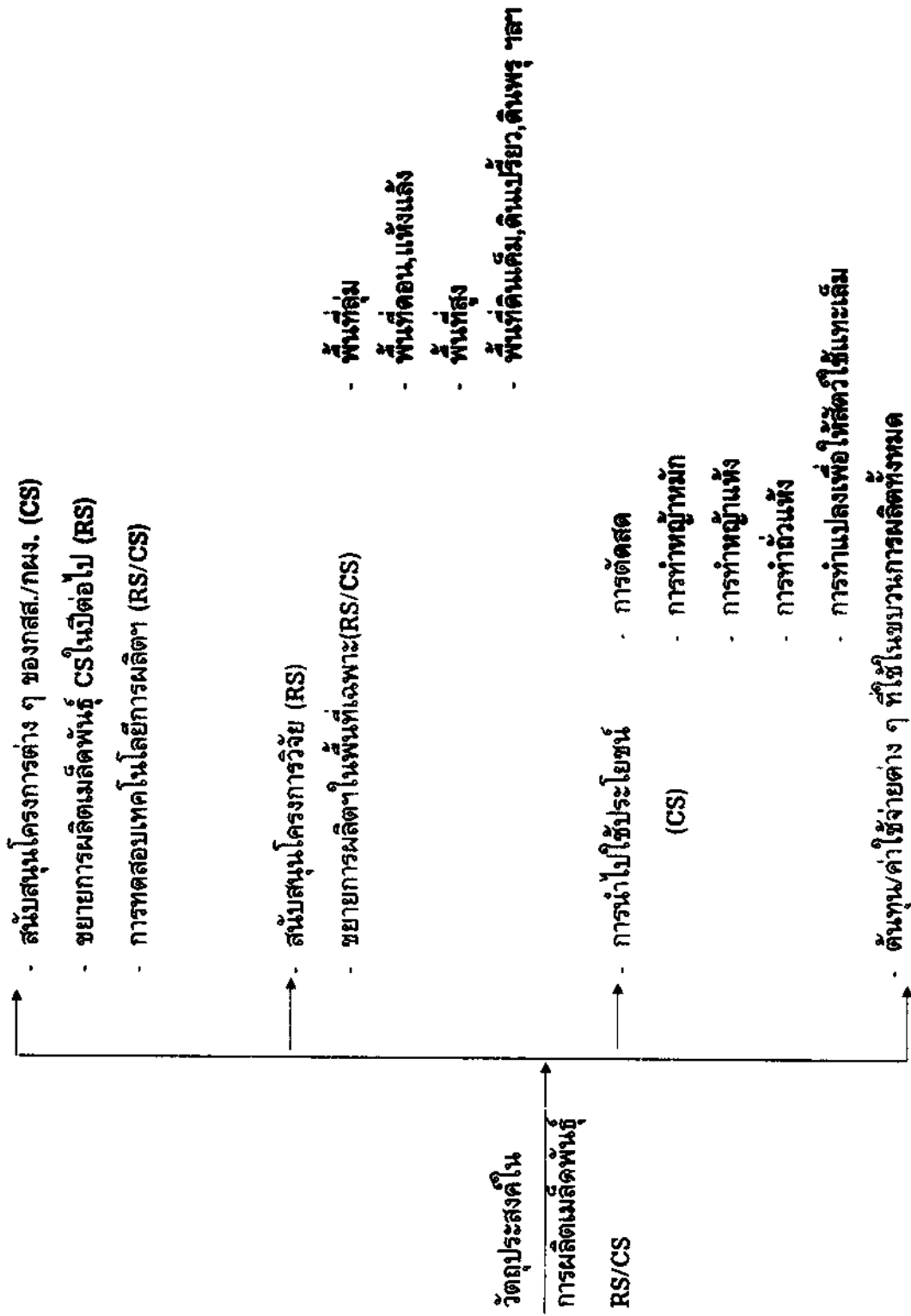
2. การผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่าย (CS) ฝ่ายขยายฯ จะร่วมประสานงานกับศูนย์ฯ ในการวิเคราะห์ถึงศักยภาพการผลิตในแต่ละพื้นที่ว่าควรที่จะใช้พันธุ์ใดบ้างที่จะปลูกเพื่อผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์จำหน่ายทั้งการผลิตภายในพื้นที่ศูนย์ฯ/สถานีเอง หรือ ผลิตโดยเกษตรกร

วัตถุประสงค์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การที่จะกำหนดว่าจะผลิตเมล็ดพันธุ์ชนิดไหนอย่างไรนั้นจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการใช้เมล็ดพันธุ์พืช (ภาพที่ 5) ดังนี้

1. ผลิตเพื่อสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของ กสส., กผง, สนับสนุนโครงการวิจัยต่าง ๆ, การทดสอบถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลิตเพื่อขยายพันธุ์แก่เกษตรกรในโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์เป็นต้น
2. การผลิตฯ ในพื้นที่เฉพาะ เช่น พื้นที่แล้ง, น้ำท่วมขัง, ดินเค็มหรือดินเปรี้ยว เป็นต้น
3. การนำไปใช้ประโยชน์เช่นผลิตเพื่อ
 - การตัดสด
 - การทำหญ้าหมัก
 - การทำหญ้าแห้ง
 - การทำถั่วแห้ง
 - การทำแปลงหญ้าสำหรับให้สัตว์ใช้แทะเล็ม
4. ดันทุน/ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการหรือขั้นตอนการผลิตทั้งหมด

คุณภาพเมล็ดพันธุ์กับงานผลิตฯ

การผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ได้ครบตามเป้าหมายหรือแผนการผลิตที่ได้กำหนดไว้แต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพเมล็ดพันธุ์ที่ได้นั้น ยังไม่ถือว่าประสบผลสำเร็จหรือบรรลุถึงเป้าหมายของการปฏิบัติงานผลิตฯ แต่เพียงอย่างเดียว

ภาพที่ 5 วัตถุประสงค์ในการผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

การตรวจสอบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการผลิตก่อนที่จะนำบรรจุถุงเพื่อเก็บรักษาหรือจัดส่งไปใช้ในโครงการต่างๆตามวัตถุประสงค์แม้กระทั่งการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อการจำหน่ายก็ตาม คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ที่ได้จะเป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานว่ามีความสำเร็จ/มีการติดตาม ฯลฯ มาก-น้อยเพียงใด เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้ไม่ว่าจะเป็นการผลิตโดยศูนย์ฯ/สถานีฯเองหรือผลิตโดยเกษตรกรก็ตามหลังจากทำความสะอาดเบื้องต้น (จะด้วยวิธีใดก็ตาม) แล้ว จะต้องนำเข้าสู่ศูนย์ฯทำความสะอาดต่าง ๆ (6 แห่ง) เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานกำหนด ดังนั้นการที่จะปฏิบัติงานในแปลงผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ตามแผนและมีคุณภาพตามมาตรฐานนั้น ศูนย์ฯ/สถานีฯ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการติดตามงาน,เอาใจใส่ดูแลและปฏิบัติตามแผนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้ต่อไป

การใช้เครื่องจักรกลเพื่อการผลิต

การเตรียมพื้นที่ปลูกฯ ที่ผ่านมามักจะให้ความสำคัญต่อการใช้เครื่องจักรกลค่อนข้างน้อย การเตรียมพื้นที่ปลูกอย่างมีระเบียบแบบแผน มีความประณีต นอกจากจะช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงานและเวลาในการปฏิบัติงานลงแล้ว ยังง่ายและสะดวกในการจัดการเช่น การปราบวัชพืช การเก็บเกี่ยว หรือการทำเสียมยั้งสัตว์ (หญ้าแห้ง) ดังนั้นในการเตรียมพื้นที่ปลูกนั้นสิ่งที่จะต้องมีการปฏิบัติคือ

- ควรมีการใช้ไถสั้วเพื่อระเบิดดินดาน
- ควรมีการใช้ไถพรวน
- ควรมีการใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงสภาพดินโดยมีการปลูกพืชตระกูลถั่วและไถกลบ ซึ่งสามารถเตรียมดินได้ตั้งแต่ต้นฤดูปลูก

นอกจากการเตรียมดินแล้ว ยังเน้นถึงเครื่องมือในการจัดการแปลงผลิต เช่น การปลูกโดยเครื่องหยอดเมล็ด การกำจัดวัชพืชโดยใช้จอบหมุน,คราดสปริง หรือจานพรวน ตลอดจนหาแนวทางการใช้เครื่องจักรกลในการเก็บเกี่ยวเป็นต้น

ดังนั้นการปฏิบัติงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ภายในศูนย์ฯ/สถานีฯควรต้องยึดหลักดังนี้ :

1. ต้องมีการวางแผนการปลูกให้ชัดเจน เช่น

- ปลูกพันธุ์ไหน
- พื้นที่ปลูกเป็นอย่างไร
- วิธีการปลูก (ใช้เมล็ดหรือต้นกล้าปลูก)
- ปลูกเมื่อไร
- ฯลฯ

2. มีการเตรียมอุปกรณ์/เครื่องมือเครื่องจักรกลต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้พร้อมและสามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องตลอดฤดูปลูก

3. ต้องมีการวางแผนการใช้เครื่องจักรกล เข้ามาปฏิบัติงานให้มากที่สุด เพื่อประหยัดเวลาในการทำงานและลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลง เช่น

- การเตรียมพื้นที่ปลูก
- การปลูก
- การกำจัดวัชพืช
- การใส่ปุ๋ย
- การเก็บเกี่ยว
- ฯลฯ

4. **ต้องมีการวางแผนการใช้สารเคมี** เพื่อการกำจัดวัชพืชซึ่งจะต้องศึกษาเป็นกรณีเฉพาะไป

5. **ต้องมีการศึกษา เก็บข้อมูล การใช้จ่าย** ในแต่ละขั้นตอนต่าง ๆ อย่างละเอียดเพื่อประโยชน์ในการนำไปคิดค่าใช้จ่ายเป็นต้นทุนการผลิตต่อหน่วย

จากแนวทางปฏิบัติในข้อ 1 - 5 นั้นสรุปได้ว่า ศูนย์/สถานีฯ จะต้องมีการจัดทำปฏิทินสำหรับแผนการปฏิบัติงานว่าในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัตินั้นควรที่จะดำเนินการเมื่อไหร่ วิธีดำเนินการจะต้องทำอย่างไร ทั้งนี้ให้เน้นถึงการนำเอาเครื่องจักรกลเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนของการผลิต เช่น การเตรียมดินจะเตรียมในช่วงเดือนไหน วิธีการทำ ๆ เช่นไร ใช้เครื่องจักรอะไรบ้าง ฯลฯ เป็นต้น

การผลิตหน่อพันธุ์

การผลิตหน่อพันธุ์เพื่อใช้สำหรับสนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดสร้างแปลงหญ้า นั้น ศูนย์/สถานีฯ จะต้องมีการสำรวจพื้นที่/สภาพการเลี้ยงสัตว์/ความต้องการการใช้พืชอาหารสัตว์ของเกษตรกร เพื่อนำมากำหนดแผนการผลิตฯ ให้เหมาะสมทั้งพันธุ์ใหม่ที่จะปลูกรวมถึงพันธุ์เดิมที่มีอยู่แล้ว

ศูนย์/สถานีฯ จะต้องมีการจัดเตรียมแปลงผลิตหน่อพันธุ์ไว้อย่างสมบูรณ์ก่อนที่จะถึงฤดูปลูกและควรอยู่ใกล้แหล่งน้ำสามารถที่จะให้น้ำได้ในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งหมายความว่าสามารถที่จะสนับสนุนหน่อพันธุ์ได้ทันทีเมื่อถึงเวลาปลูก(ไม่ใช่เมื่อถึงระยะเวลาปลูกแล้วศูนย์/สถานีฯ ก็กำลังเตรียมการปลูกแปลงผลิตหน่อพันธุ์เช่นเดียวกัน)

การทำหญ้าแห้ง

จากนโยบายของกองฯ ในการทำเสบียงสัตว์ โดยเฉพาะหญ้าแห้ง ซึ่งเน้นในเรื่องคุณภาพเป็นสำคัญ เนื่องจากว่ามีวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ที่แตกต่างกัน เช่น

- การสนับสนุนโครงการตามพระราชดำริ, โครงการพิเศษต่าง ๆ
- การสนับสนุนโครงการวิจัยฯ ต่าง ๆ ของกรมปศุสัตว์
- การจำหน่าย จ่ายและแจกแก่เกษตรกรทั่วไป
- การช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ
- ฯลฯ

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวในปีต่อไปจึงจำเป็นที่จะต้องจัดรูปแบบของการผลิตเสียบยงสัตว์(หญ้าแห้ง)ให้ชัดเจนโดยวิธีการจัดแบ่งเกรดตามคุณค่าทางอาหาร (%CP) ซึ่งรูปแบบของการผลิตนั้นแบ่งได้ดังนี้

- การผลิตตัวแห้งหลังการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์
- การผลิตตัวแห้ง (อย่างเดียว)
- การผลิตหญ้าแห้ง (อย่างเดียว)
- การผลิตหญ้าผสมตัว (แปลงใหม่)
- การผลิตหญ้าแห้ง (แปลงเก่า) โดยการปลูกตัวผสมลงไปใหม่

การทำหญ้าหมัก

การทำหญ้าหมักเป็นการทำเสียบยงสัตว์อีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถใช้สนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารสัตว์ได้ไม่ว่าในภาวะแห้งแล้งหรือน้ำท่วมในการผลิตนั้นศูนย์ฯ/สถานีจะต้องเน้นถึงคุณภาพของหญ้าหมักที่ผลิตได้ว่าเป็นเช่นไรซึ่งจะต้องทราบว่

- จะต้องใช้พันธุ์หญ้าอะไรปลูก, ให้ผลผลิตเท่าไร/ในช่วงเวลาไหนทั้งนี้ก็เพื่อใช้ในการกำหนดพื้นที่ที่จะปลูกให้เหมาะสมกับปริมาณที่จะผลิต
- มีการจัดการอย่างไร ตัดเมื่อไรถึงจะได้ทั้งผลผลิตและคุณภาพดี
- วิธีการทำจะต้องทำแบบไหน อย่างไร เช่น หมักหลุม บ่อซีเมนต์หรือถุงพลาสติก
- ควรต้องมีการทดสอบในหลาย ๆ ชนิดว่าให้ผลผลิตเป็นเช่นไรต่างกันหรือไม่คุณภาพที่ได้ดี/ไม่ดีอย่างไร
- ต้องทราบถึงต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับใช้ส่งเสริมแก่เกษตรกรในกรณีที่จะผลิตเพื่อเป็นการค้าต่อไป

การทดสอบเพื่อพัฒนาการผลิต

นอกเหนือจากการผลิตฯในแผนงานปกติแล้ว เจ้าหน้าที่ฯก็สามารถที่จะกำหนดโครงการทดสอบเพื่อหาข้อมูลในการพัฒนางานผลิตของศูนย์ฯ/สถานีได้ซึ่งเป็นการทดสอบนอกเหนือจากการปฏิบัติงานการทดสอบในงานถ่ายทอดเทคโนโลยีซึ่งมีการกำหนดแผนไว้อย่างชัดเจน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้นนอกจากจะใช้ตอบปัญหาในด้านการผลิตฯได้ในระดับหนึ่งแล้วยังสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานการผลิตฯในแต่ละพื้นที่ฯ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมของการผลิตฯที่แตกต่างกันอีกด้วย

ผลการปฏิบัติงานในปีงบประมาณ 2541 งานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ แยกเป็นกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของกองอาหารสัตว์แบ่งเป็น 2 ลักษณะกล่าวคือ ผลิตโดยใช้พื้นที่ของศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์ และการผลิตโดยเกษตรกร (ตามแผนงานของกองอาหารสัตว์และกองส่งเสริมการปศุสัตว์) ซึ่งการผลิตภายในศูนย์ฯ/สถานีฯ นั้นจะผลิตทั้งเมล็ดพันธุ์ขยาย (Registered Seed) และเมล็ดพันธุ์จำหน่าย (Commercial Seed) สำหรับการผลิตโดยเกษตรกรนั้นจะทำการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายแต่เพียงอย่างเดียว โดยอยู่ภายใต้การควบคุมการผลิตของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ในปี 2541 นี้ ถึงแม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนบ้างแต่ผลผลิตของเมล็ดพันธุ์ที่ได้โดยรวมแล้วถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ (ตารางที่ 20 และ 21) ในส่วนของพันธุ์ขยายเองก็พบว่ามีพืชอาหารสัตว์อีกหลายชนิดที่มีแนวโน้มว่าสามารถที่จะนำไปขยายผลการผลิตในปีต่อไปได้ เช่น หญ้าในสกุล Brachiaria สายพันธุ์ต่าง ๆ ที่สามารถเจริญเติบโตได้ค่อนข้างดี, ตัดเมล็ดได้และมีศักยภาพในด้านการทนสภาวะแห้งแล้งได้ รวมถึงถั่วลิสงเถาที่มีแนวโน้มว่าจะขยายผลได้ทั้งผลผลิตสดและเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น

ตารางที่ 20 ผลการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ โดยศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์ ปี 2541

รายการ	แผน (ก.ก.)	ผล (ก.ก.)	คิดเป็น (%)
เมล็ดพันธุ์หญ้า			
- เมล็ดพันธุ์ขยาย(RS)	25,000	22,725	91
- เมล็ดพันธุ์จำหน่าย(CS)	125,000	124,107	99
เมล็ดพันธุ์ถั่ว			
- เมล็ดพันธุ์ขยาย(RS)	15,000	11,525	77
- เมล็ดพันธุ์จำหน่าย(CS)	15,000	4,456	30
รวม	180,000	162,813	90.5

จะเห็นได้ว่าการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วโดยเกษตรกรผลิตได้ต่ำกว่าเป้าหมายเล็กน้อยทั้งนี้เนื่องจากว่าช่วงปี 2541 ที่ผ่านมามีแปลงผลิตของเกษตรกรในบางพื้นที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะแห้งแล้งในช่วงปลูกและเก็บเมล็ดพันธุ์

2. การทำความสะอาดและบรรจุเมล็ดพันธุ์

เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตโดยศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์ และผลิตโดยเกษตรกรทั้งหมดจะนำส่งเข้ามาทำความสะอาดเพื่อปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์และตรวจสอบคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดก่อนนำบรรจุและจัดส่งแก่หน่วยงานตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ต่อไป ศูนย์ฯทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ของกองอาหารสัตว์จะมีอยู่ 6 แห่งได้แก่ ขอนแก่น, ปากช่อง, นครศรีธรรมราช, นราธิวาส, เชียงยืน และทุ่งกุลาร้องไห้ รวมทำความสะอาดและบรรจุเมล็ดพันธุ์ทั้งสิ้น 386.113 กิโลกรัม (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 21 ผลการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ โดยเกษตรกร ปี 2541

รายการ	แผน (ก.ก.)	ผล (ก.ก.)	คิดเป็น (%)
ตามแผนงานกองอาหารสัตว์			
- เมล็ดพันธุ์หญ้า	11,000	11,000	100
- เมล็ดพันธุ์ถั่ว	9,000	9,000	100
รวม	20,000	20,000	100
ตามแผนงานกองส่งเสริมการปศุสัตว์			
- เมล็ดพันธุ์หญ้า	144,300	144,300	100
- เมล็ดพันธุ์ถั่ว	58,000	54,000	93
รวม	202,300	198,300	98
ตามแผนงานกองแผนงาน (โครงการรุดมน้ำปากพวง)			
- เมล็ดพันธุ์หญ้า	5,000	5,000	100
รวมทั้งสิ้น	227,300	223,300	98.2

ตารางที่ 22 ผลการทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ปี 2541

ชนิด/ชั้นเมล็ดพันธุ์	หน่วยวัด	แผน	ผล	คิดเป็น (%)
เมล็ดพันธุ์หญ้า				
- พันธุ์ขยาย(RS)	ก.ก.	25,000	22,725	90.9
- พันธุ์จำหน่าย(CS)	ก.ก.	309,000	284,407	92.0
เมล็ดพันธุ์ถั่ว				
- พันธุ์ขยาย(RS)	ก.ก.	15,000	11,525	76.8
- พันธุ์จำหน่าย(CS)	ก.ก.	92,000	67,456	73.3
รวม	ก.ก.	441,000	386,113	87.6

3. การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์

เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ทุกชนิดพันธุ์ หลังจากทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ครั้งสุดท้ายแล้ว จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ว่าได้คุณภาพตรงตามมาตรฐานกำหนดหรือไม่ทั้งนี้ก็เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินผลของการปฏิบัติงานภายในแปลงผลิตว่าปฏิบัติถูกต้องตามหลักวิธีการหรือไม่อย่างไร โดยเฉพาะการผลิตโดยเกษตรกรซึ่งจะต้องตรวจสอบคุณภาพก่อนการรับซื้อเมล็ดพันธุ์คืนว่ามีคุณภาพมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์ที่จะดำเนินการรับซื้อได้หรือไม่และตรวจสอบอีกครั้งหลังจากการปรับปรุงสภาพแล้ว เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเพื่อเพาะปลูกในแผนผลิตของปีต่อไป

ในปี 2541 ศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์ที่ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์จำนวน 9 แห่ง ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์รวมทั้งสิ้น 5,240 ตัวอย่าง จำนวน 13,574 รายการ (ตารางที่ 23)

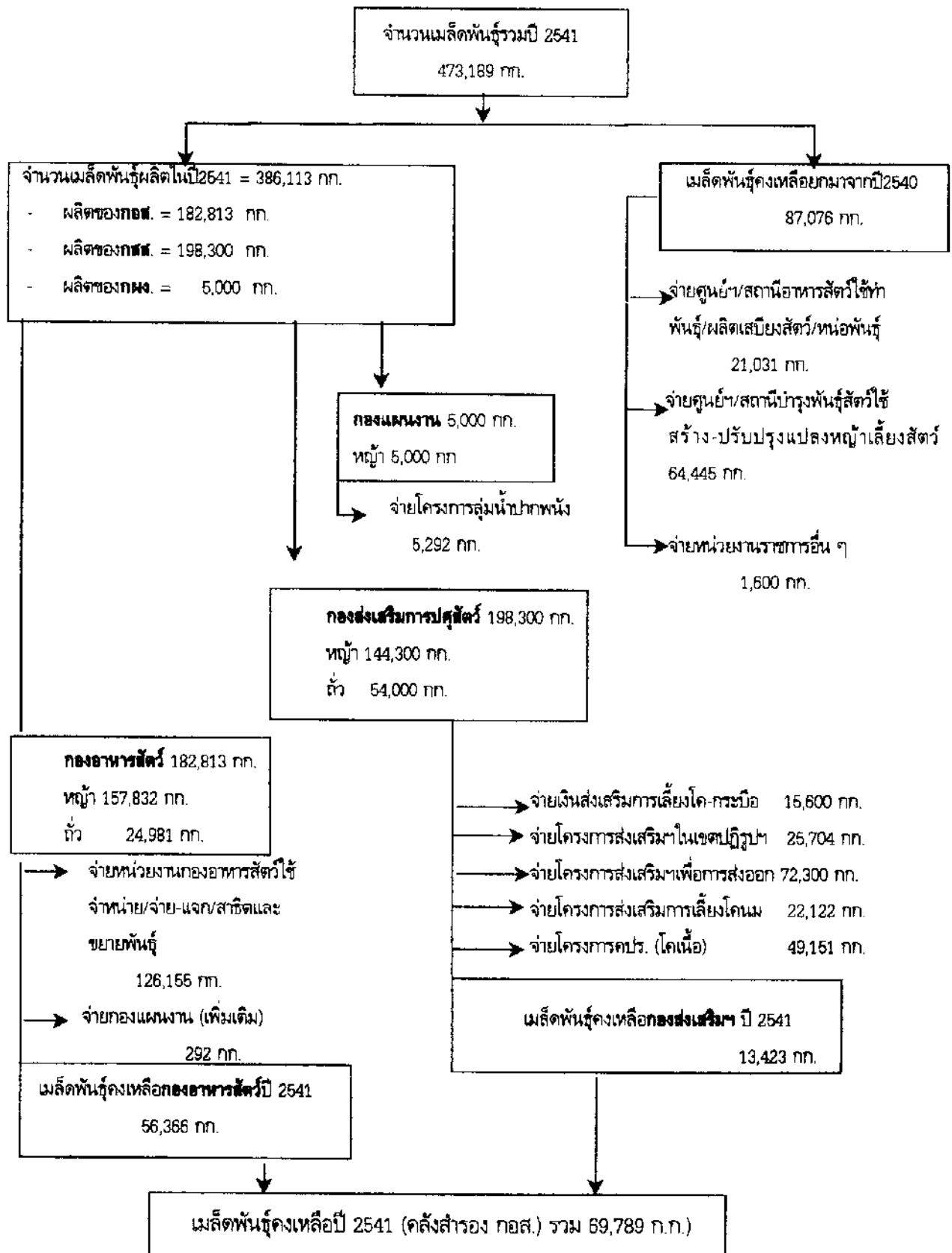
ตารางที่ 23 ผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ปี 2541

หน่วยงานตรวจสอบ	หน่วยวัด	แผน	ผล	คิดเป็น(%)
1. ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ชัยนาท	ตัวอย่าง/รายการ	200/1,000	626/1,436	313/144
2. ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ปากช่อง	ตัวอย่าง/รายการ	120/600	547/1,643	456/274
3. สถานีอาหารสัตว์ทุ่งกุลาร้องไห้	ตัวอย่าง/รายการ	150/750	445/774	297/99
4. ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่น	ตัวอย่าง/รายการ	500/2,500	2,234/6,449	447/258
5. สถานีอาหารสัตว์เขียงยี่น	ตัวอย่าง/รายการ	120/600	472/1,001	393/167
6. ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ลำปาง	ตัวอย่าง/รายการ	100/500	315/930	315/186
7. ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี	ตัวอย่าง/รายการ	120/600	96/262	88/44
8. ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช	ตัวอย่าง/รายการ	100/500	294/543	294/109
9. ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นราธิวาส	ตัวอย่าง/รายการ	100/500	211/566	211/113
รวม	ตัวอย่าง/รายการ	1,510/7,550	5,240/13,574	347/180

4. การใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์นำเอาเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ผลิตได้โดยศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์, ผลิตโดยเกษตรกร รวมกับเมล็ดพันธุ์คงเหลือ (สำรอง) ที่เก็บรักษาไว้ที่คลังเก็บเมล็ดพันธุ์ ไปสนับสนุนแก่เกษตรกรและหน่วยงานต่าง ๆ ตามแผนงาน/โครงการของกรมปศุสัตว์(ภาพที่ 6) ดังต่อไปนี้

- 4.1 สนับสนุนหน่วยงานของกองบำรุงพันธุ์สัตว์เพื่อใช้ปลูกสร้างและปรับปรุงแปลงพืชอาหารสัตว์ รวม 64,445 กิโลกรัม
- 4.2 สนับสนุนหน่วยงานของกองอาหารสัตว์ (ศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์) เพื่อใช้ปลูก ขยายพันธุ์/ทำแปลงสาธิต/ผลิตเสบียงสัตว์และหน่อพันธุ์ รวม 33,313 กิโลกรัม
- 4.3 จ่าย/แจกเกษตรกรและหน่วยงานราชการอื่น ๆ รวม 95,211 กิโลกรัม
- 4.4 จ่ายเมล็ดพันธุ์ให้แก่ กองแผนงานในโครงการรุ่มน้ำปากพนัง (เพิ่มเติม) 292 กิโลกรัม
- 4.5 จำหน่ายเมล็ดพันธุ์แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปโดยศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์รวมทั้งสิ้น 20,262 กิโลกรัม เป็นเงินรวมทั้งสิ้น 1,241,685 บาท
- 4.6 จ่ายเมล็ดพันธุ์ตามแผนงาน/โครงการของกองแผนงานและกองส่งเสริมการปศุสัตว์ กองอาหารสัตว์ได้จ่ายเมล็ดพันธุ์ให้กองแผนงาน และกองส่งเสริมการปศุสัตว์ตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ (ตารางที่ 24) รวมทั้งสิ้น 184,877 กิโลกรัม คิดเป็น 93.2 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตซึ่งมีบางโครงการจ่ายเมล็ดพันธุ์ไม่ครบตามแผนที่กำหนดไว้เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลง และปรับลดเป้าหมายส่วนเมล็ดพันธุ์ที่เหลือจ่ายกองอาหารสัตว์ได้เก็บรวบรวมไว้ในคลังสำรองเมล็ดพันธุ์เพื่อเตรียมไว้ใช้ในฤดูกาลผลิตในปีต่อไป

ภาพที่ ๕ สรุปผลการผลิตและการใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ปี 2541

ตารางที่ 24 การจ่ายเมล็ดพันธุ์ตามแผนงาน/โครงการของกองแผนงานและกองส่งเสริมการปลูกสัตว์ปี 2541

งาน/โครงการ	จำนวนเมล็ดพันธุ์ที่ผลิต(ก.ก.)	ผลการจ่ายเมล็ด(ก.ก.)	คิดเป็น (%)
1. กองแผนงาน			
1.1 โครงการลุ่มน้ำปากพนัง (ตราพระราชดำริ)	5,000	5,292	106
2. กองส่งเสริมการปลูกสัตว์			
2.1 งานส่งเสริมการเลี้ยงโค-กระบือ	17,000	15,600	91.8
2.2 โครงการส่งเสริมในเขตปฏิรูปฯ	26,000	25,704	98.9
2.3 โครงการส่งเสริมเพื่อการส่งออก	72,300	72,300	100
2.4 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม	23,000	22,122	96.2
2.5 โครงการ คปร. (โคเนื้อ)	60,000	49,151	81.9
รวม	198,300	184,877	93.2
คงเหลือเมล็ดพันธุ์ (ก.ก.)		13,423	

5. การผลิตเสบียงสัตว์และหน่อพันธุ์

นอกเหนือจากการผลิตเมล็ดพันธุ์แล้ว กองอาหารสัตว์ยังมีแผนการผลิตเสบียงสัตว์เพื่อบริการ/สนับสนุนเกษตรกรเมื่อประสบภัยธรรมชาติ เช่น การเกิดอุทกภัย ภัยแล้ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังผลิตเพื่อสนับสนุนงานวิจัย และสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของกรมปศุสัตว์ตลอดจนโครงการตามพระราชดำริรวมทั้งหน่วยงานราชการอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นไปที่การผลิตเสบียงสัตว์ที่มีคุณภาพไม่ว่าหญ้าแห้งหรือหญ้าหมักในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีศักยภาพและความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์นอกจากนี้ยังได้ขยายผลไปสู่เกษตรกรโดยมุ่งเน้นในด้านการสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อให้เกษตรกรสามารถรู้จักการทำเสบียงสัตว์สำรองไว้ใช้ในยามขาดแคลนต่อไป ในปี 2541 นี้ ศูนย์ฯ/สถานีอาหารสัตว์ ผลิตหญ้าแห้งได้ 6,949,430 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 99.3 ของเป้าหมาย ผลิตหญ้าสด 2,576,525 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 143.1 ของเป้าหมาย และผลิตหญ้าหมัก 1,798,059 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 99.9 ของเป้าหมาย ส่วนการผลิตหน่อพันธุ์พืชอาหารสัตว์นั้น มีจุดประสงค์เพื่อแจกจ่ายพันธุ์หญ้าที่ให้ผลผลิตสูงแต่ไม่สามารถขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดให้เกษตรกรไปทำพันธุ์ ในปี 2541 ผลิตหน่อพันธุ์ได้ 1,816,400 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 100.9 ของเป้าหมาย (ตามตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ผลการผลิตเสบียงสัตว์และหน่อพันธุ์ในปี 2541

กิจกรรม	แผน (ก.ก.)	ผล (ก.ก.)	คิดเป็น (%)	ผลการจำหน่าย/จ่าย/แจก (ก.ก.)
ผลิตเสบียงสัตว์				
- หญ้าแห้ง	7,000,000	6,949,430	99.3	6,473,625
- หญ้าสด	1,800,000	2,576,525	143.1	2,258,475
- หญ้าหมัก	1,800,000	1,798,059	99.9	1,505,344
ผลิตหน่อพันธุ์	1,800,000	1,816,400	100.9	603,750

6. การจำหน่ายจ่ายแจกเสบียงสัตว์

6.1 การจ่ายเสบียงสัตว์ของศูนย์ฯ/สถานอาหารสัตว์ในทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายหรือให้บริการสนับสนุนแก่เกษตรกร การสนับสนุนโครงการพิเศษต่าง ๆ การสนับสนุนงานวิจัยตลอดจนช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ แยกตามกิจกรรม และชนิดของเสบียงสัตว์ได้แก่ หญ้าแห้ง (ตารางที่ 26) หญ้าสด (ตารางที่ 27) และหญ้าหมัก (ตารางที่ 28)

6.2 สำหรับการจ่ายเสบียงสัตว์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติในปี 2541 แยกเป็นรายเขตและจังหวัดตามรายละเอียดที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 29

ตารางที่ 26 สรุปผลการจำหน่าย/จ่าย/แจก หญ้าแห้ง ปี 2541 (ตุลาคม 2540 - กันยายน 2541)

หน่วย : กิโลกรัม

เขต	ผลการจำหน่าย/จ่าย/แจก แยกตามโครงการ/กิจกรรม				รวมจำหน่าย/จ่าย/แจก	หญ้าแห้งคงเหลือ
	ก. กัณเฑาะ	ข. อุตสาหกรรม	ค. โครงการพิเศษ	ง. จำหน่าย (ขาย)		
1	310,000	33,500	86,600	0	430,100	149,000
2	88,950	0	59,020	2,865	150,835	29,165
3	324,360	19,200	438,345	29,735	811,640	1,286,530
4	1,196,535	4,500	698,340	3,900	1,903,275	1,172,460
5	119,475	89,655	187,665	13,410	410,205	71,325
6	162,280	28,810	242,165	0	433,255	380,875
7	204,040	289,200	133,910	5,400	632,550	471,805
8	155,550	10,800	71,820	5,250	243,420	309,200
9	703,380	395,430	140,025	219,510	1,458,345	1,080,015
รวม	3,284,570	871,095	2,057,890	280,070	6,473,625	4,950,375
%	50	13	32	4	100	

หมายเหตุ

(1.) ขายหญ้าแห้ง จำนวน 280,070 ก.ก. เป็นเงิน = 367,492 บาท

(เดิมราคา 1.25 บาท/ก.ก. ปรับราคาใหม่เป็น 1.50 บาท/ก.ก. เมื่อ เมษายน 2541)

(2.) ยอดคงเหลือยกมาจากรายปี 2540	4,474,570	กิโลกรัม
ผลผลิตหญ้าแห้งปี 2541	6,949,430	กิโลกรัม
รวมปริมาณหญ้าแห้งใช้ในปี 2541	11,424,000	กิโลกรัม
รวมจำหน่าย/จ่าย/แจก ในปี 2541	6,473,625	กิโลกรัม
ยอดคงเหลือปี 2541	4,950,375	กิโลกรัม

ตารางที่ 27 สรุปผลการจำหน่าย/จ่าย/แจก หักวัสดุ ปีงบประมาณ 2541 (ตุลาคม 2540 - กันยายน 2541)

หน่วย : กิโลกรัม

เขต	ผลการจำหน่าย/จ่าย/แจก แยกตามโครงการ/กิจกรรม				รวมจำหน่าย/ จ่าย/แจก
	ก. ก้ายเล็ง	ข. อูทกภัย	ค. โครงการพิเศษ	ง. จำหน่าย (ขาย)	
1	87,000	0	23,000	0	110,000
2	0	0	9,000	0	9,000
3	105,500	10,000	80,920	0	196,420
4	352,060	9,200	289,119	0	650,379
5	22,450	8,800	59,350	0	90,600
6	10,000	0	224,100	0	234,100
7	111,000	12,000	7,000	0	130,000
8	57,500	278,500	48,000	0	384,000
9	156,686	175,240	122,050	0	453,976
รวม	902,196	493,740	862,539	0	2,258,475
%	40	22	38	0	100

ตารางที่ 28 สรุปผลการจำหน่าย/จ่าย/แจก หน่วยงาน ปีงบประมาณ 2541 (ตุลาคม 2540 - กันยายน 2541)

หน่วย : กิโลกรัม

เขต	ผลการจำหน่าย/จ่าย/แจก แยกตามโครงการ/กิจกรรม				รวมจำหน่าย/ จ่าย/แจก	หน่วยงาน คงเหลือ
	ก. ภัยแล้ง	ข. อุทกภัย	ค. โครงการพิเศษ	ง. จำหน่าย (ขาย)		
1	497,000	0	21,000	0	518,000	0
2	112,000	0	138,855	0	250,855	127,000
3	6,200	0	10,060	0	16,260	573,740
4	141,109	0	20,000	0	161,109	95,000
5	0	0	21,260	0	21,260	99,240
6	12,500	0	54,850	0	67,350	21,500
7	158,960	30,850	102,100	0	291,910	163,000
8	32,000	52,800	79,800	0	164,600	267,700
9	11,520	0	2,480	0	14,000	146,000
รวม	971,239	83,650	450,405	0	1,505,344	1,483,180
%	65	6	30	0	100	

หมายเหตุ

(1.) ยอดคงเหลือยกมาจากรายปี 2540	1,200,465	กิโลกรัม
ผลผลิตหน่วยงานปี 2541	1,798,059	กิโลกรัม
รวมปริมาณหน่วยงานที่ใช้ในปี 2541	2,998,524	กิโลกรัม
รวมจำหน่าย/จ่าย/แจก ในปี 2541	1,505,344	กิโลกรัม
ยอดคงเหลือปี 2541	1,493,180	กิโลกรัม

ตารางที่ 29 สรุปการจำหน่าย/แจก เสบียงสัตว์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติประจำปีงบประมาณ 2541

แยกเป็นรายเขตและจังหวัด

หน่วย : กิโลกรัม

เขต	จังหวัด	พยุห์แพ่ง		พยุห์ทต		พยุห์พนัก		รวม	
		ก้อยแห้ง	สุทกภัย	ก้อยแห้ง	สุทกภัย	ก้อยแห้ง	สุทกภัย	ก้อยแห้ง	สุทกภัย
1	1 เชียงใหม่	310.000	33.500	87.000	-	497.000	-	894.000	33.500
	2 กรุงเทพมหานคร	-	-	-	-	-	-	-	-
	3 นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-
	4 ขอนแก่น	-	-	-	-	-	-	-	-
	5 พะเยา	-	-	-	-	-	-	-	-
	6 เชียงราย	-	-	-	-	-	-	-	-
	7 สกลนคร	-	-	-	-	-	-	-	-
	8 อุดรธานี	-	-	-	-	-	-	-	-
	9 กาฬสินธุ์	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	310.000	33.500	87.000	-	497.000	-	899.250	33.500
2	1 สกลนคร	42.900	-	-	-	111.000	-	153.900	-
	2 นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-
	3 นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-
	4 ขอนแก่น	3.750	-	-	-	-	-	3.750	-
	5 นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-
	6 นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-
	7 นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-
	8 นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-
	9 นครราชสีมา	42.300	-	-	-	1.000	-	43.300	-
	รวม	88.950	-	-	-	112.000	-	200.950	-
3	1 นครราชสีมา	12.300	-	-	-	1.000	-	13.300	-
	2 นครราชสีมา	15.000	-	-	-	-	-	15.000	-
	3 นครราชสีมา	101.385	4.500	65.500	-	-	-	166.885	4.500
	4 นครราชสีมา	35.025	-	30.000	-	1.200	-	66.225	-
	5 นครราชสีมา	27.075	-	10.000	10.000	4.000	-	41.075	10.000
	6 นครราชสีมา	17.775	-	-	-	-	-	17.775	-
	7 นครราชสีมา	13.500	-	-	-	-	-	13.500	-
	8 นครราชสีมา	69.675	5.850	-	-	-	-	69.675	5.850
	9 นครราชสีมา	32.625	8.850	-	-	-	-	32.625	8.850
	รวม	324.360	19.200	105.500	10.000	6.200	-	436.060	29.200
4	1 นครราชสีมา	661.50	-	-	-	-	-	661.50	-
	2 นครราชสีมา	39.200	-	131.560	-	-	-	170.760	-
	3 นครราชสีมา	-	-	10.000	-	-	-	10.000	-
	4 นครราชสีมา	678.835	-	73.500	-	121.109	-	873.444	-
	5 นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-
	6 นครราชสีมา	82.350	-	6.500	-	10.000	-	98.850	-
	7 นครราชสีมา	-	-	-	-	10.000	-	10.000	-
	8 นครราชสีมา	24.930	4.500	5.500	9.200	-	-	30.430	13.700
	9 นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	1,196,535	4,500	352,060	9,200	141,109	-	1,689,704	13,700

ตารางที่ 29 (ต่อ) สรุปการจำหน่าย/จ่าย/แจก สเปียงสัตว์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติประจำปีงบประมาณ 2541

แยกเป็นรายเขตและจังหวัด

หน่วย : กิโลกรัม

เขต	จังหวัด	พญานัง		พญาผด		พญาพริก		รวม	
		ก๊อแล้ง	ดูทก๊อ	ก๊อแล้ง	ดูทก๊อ	ก๊อแล้ง	ดูทก๊อ	ก๊อแล้ง	ดูทก๊อ
5	1 ลำปาง	17,325	7,500	8,000	-	-	-	25,325	7,500
	2 เชียงใหม่	17,250	11,520	-	-	-	-	18,600	11,520
	3 น่าน	-	-	-	-	-	-	-	-
	4 พะเยา	13,710	13,695	-	-	-	-	13,710	13,695
	5 แพร่	33,300	34,920	100	-	-	-	33,400	34,920
	6 แม่ฮ่องสอน	36,390	-	-	-	-	-	-	-
	7 เชียงราย	1,500	22,020	14,350	8,800	-	-	50,740	30,820
	8 ลำพูน	120,825	-	-	-	-	-	1,500	-
	รวม	119,475	89,655	22,450	8,800	-	-	143,275	98,455
6	1 สุโขทัย	115,930	20,625	-	-	1,500	-	117,430	20,625
	2 อุตรดิตถ์	-	-	-	-	-	-	-	-
	3 นนทบุรี	-	-	-	-	-	-	-	-
	4 พิษณุโลก	44,100	2,560	10,000	-	10,600	-	59,450	2,560
	5 พิจิตร	-	-	-	-	-	-	-	-
	6 เพชรบูรณ์	2,250	-	-	-	400	-	1,300	-
	7 แม่ฮ่องสอน	-	5,625	-	-	-	-	-	5,625
	8 อุตรดิตถ์	-	-	-	-	-	-	-	-
	9 อุทัยธานี	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	162,280	28,810	10,000	-	12,500	-	178,180	28,810
7	1 เพชรบุรี	54,940	147,375	31,000	12,000	119,150	30,850	205,090	190,225
	2 นครปฐม	4,500	-	-	-	-	-	4,500	-
	3 ประจวบคีรีขันธ์	95,850	86,175	60,000	-	30,000	-	185,850	86,175
	4 กาญจนบุรี	41,250	-	20,000	-	9,810	-	71,060	-
	5 ราชบุรี	-	54,450	-	-	-	-	-	54,450
	6 สมุทรสงคราม	-	-	-	-	-	-	-	-
	7 สมุทรสาคร	7,500	1,200	-	-	-	-	7,500	1,200
	8 สุพรรณบุรี	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	204,040	289,200	111,000	12,000	158,960	30,850	474,000	332,050
8	1 นครศรีธรรมราช	-	-	-	95,000	-	30,000	-	125,000
	2 ชุมพร	110,250	10,800	40,000	8,000	20,000	-	170,250	18,800
	3 กระบี่	-	-	-	-	-	22,800	-	22,800
	4 พังงา	-	-	-	-	-	-	-	-
	5 ภูเก็ต	-	-	-	-	-	-	-	-
	6 ตรัง	1,500	-	-	-	-	-	1,500	-
	7 สตูลธานี	43,800	-	17,500	175,500	12,000	-	73,300	175,500
	รวม	155,550	10,800	57,500	278,500	32,000	52,800	245,050	342,100

ตารางที่ 29 (ต่อ) สรุปการจำหน่าย/จ่าย/แจก เลี้ยงสัตว์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติประจำปีงบประมาณ 2541

แยกเป็นรายเขตและจังหวัด

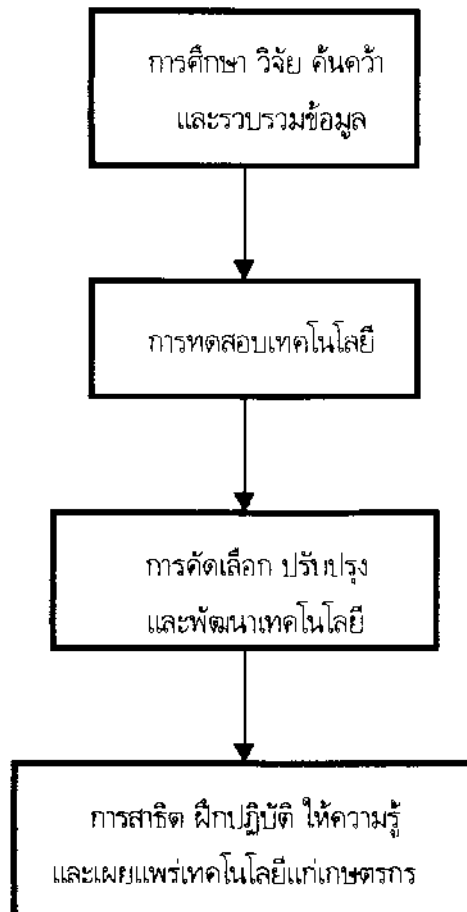
หน่วย : กิโลกรัม

เขต	จังหวัด	พืชน้ำ		พืชน้ำจืด		พืชน้ำจืด		รวม	
		เลี้ยง	จ่าย	เลี้ยง	จ่าย	เลี้ยง	จ่าย	เลี้ยง	จ่าย
9	1 นครราชสีมา	37,110	84,975	16,090	65,140	-	-	53,200	150,115
	2 ชลบุรี	228,210	2,400	45,100	-	-	-	273,310	2,400
	3 เชียงใหม่	-	-	-	-	-	-	-	-
	4 นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-
	5 นครราชสีมา	253,275	205,380	47,196	74,300	7,920	-	308,391	279,680
	6 นครราชสีมา	62,175	17,025	24,150	17,900	-	-	86,325	34,925
	7 นครราชสีมา	122,610	85,650	24,150	17,900	3,600	-	150,360	103,550
	รวม	703,380	385,430	158,886	175,240	11,520	-	871,586	570,670
	รวม (เขต 1 - 9)	3,284,570	871,085	902,196	483,740	871,289	83,850	5,138,055	1,448,485

งานถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์

การถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ เป็นกระบวนการเผยแพร่ความรู้ เทคนิค และวิธีการปฏิบัติ ที่ได้จากการศึกษา วิจัย ทดสอบและทดลองปฏิบัติแล้วนำไปสู่เกษตรกรเป้าหมาย โดยหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ได้แก่ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ 8 แห่ง และสถานีอาหารสัตว์ 25 แห่ง ดำเนินการ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานปศุสัตว์เขต สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

การทดสอบเทคโนโลยีอาหารสัตว์ เป็นการนำผลการวิจัยด้านอาหารสัตว์ มาทำการทดสอบพัฒนาให้มีรูปแบบและวิธีการที่ง่ายไม่สลับซับซ้อนแล้วเผยแพร่ไปสู่เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกร สามารถแก้ปัญหาด้านอาหารสัตว์ สามารถเพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพการผลิตสัตว์

ภาพที่ 16 โครงสร้างการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์

กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์และผลการดำเนินการในปีงบประมาณ 2541 มี ดังนี้

1. **จัดตั้งหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์** เพื่อเป็นศูนย์กลางสาธิตเผยแพร่เทคโนโลยีอาหารสัตว์ ดำเนินการกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์อย่างเป็นระบบต่อเนื่องจนเกษตรกรยอมรับเทคโนโลยี และเป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ

การดำเนินการปีงบประมาณ 2541 จัดตั้งหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์รวม 32 แห่ง เทคโนโลยีที่สาธิตแต่ละหมู่บ้านแตกต่างกัน ขึ้นกับความต้องการและสอดคล้องกับปัญหาเกษตรกรได้แก่

- สาธิตการปลูกพืชอาหารสัตว์พันธุ์ใหม่ที่ให้ผลผลิตสูง
- สาธิตระบบการจัดการและการใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์
- สาธิตการจัดทำแปลงหญ้าผสมถั่ว
- สาธิตการผลิตพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่เฉพาะ เช่น สวนผลไม้ ที่ลุ่ม ที่ขาดความอุดมสมบูรณ์
- สาธิตการทำหญ้าหมัก
- สาธิตการทำฟางปรุงแต่ง
- สาธิตการผลิตและใช้อาหารสัตว์เล็กและสัตว์ปีก
- แนะนำสูตรอาหารสัตว์

2. **ทดสอบและสาธิตการเลี้ยงโคเนื้อ** เพื่อศึกษาการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ และการใช้ประโยชน์ให้สามารถเลี้ยงโคเนื้อได้ตลอดปี การทดสอบดำเนินการในศูนย์วิจัยและสถานีอาหารสัตว์ โดยกำหนดขนาดพื้นที่สำหรับเลี้ยงโค เลือกปลูกพืชอาหารสัตว์ที่ให้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ จัดการดูแลใช้ประโยชน์ สারণเสียบังสัตว์ และจัดบันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลเพื่อเผยแพร่และใช้เป็นต้นแบบพัฒนาไปสู่เกษตรกรรายย่อย

การดำเนินการปีงบประมาณ 2541 สรุปได้ดังนี้

- 2.1 ศูนย์วิจัยและสถานีอาหารสัตว์ ดำเนินการทดสอบและสาธิตการเลี้ยงโคเนื้อ 32 แห่งจำนวนโคเนื้อ 95 ตัว
- 2.2 พันธุ์โคเนื้อที่เลี้ยงทดสอบและสาธิตได้แก่
 - พันธุ์กบินทร์บุรี
 - พันธุ์ตาก
 - พันธุ์ผสมบราห์มันพื้นเมือง
- 2.3 การผลิตพืชอาหารสัตว์ แต่ละศูนย์ฯ/สถานีฯ คัดเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เลือกปลูกเลี้ยงโคเนื้อได้แก่
 - หญ้ามอริซัส
 - หญ้าลูซี่
 - หญ้ากินนีสีม่วง
 - หญ้าพลิแคทูลัม
 - หญ้าอะตราดัม
 - แปลงหญ้าผสมถั่ว

2.4 การใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์ เพื่อให้มีพืชอาหารสัตว์เพียงพอตลอดปี และใช้พืชอาหารสัตว์ที่อยู่ในระยะมีคุณค่าทางอาหารสูงสุด มีการจัดการใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์ดังนี้

- กำหนดขนาดแปลงพืชอาหารสัตว์ให้เหมาะสม มีการปรับอัตราพื้นที่แปลงพืชอาหารสัตว์ต่อโค 1 ตัว ตามระดับผลผลิตพืชอาหารสัตว์แต่ละพันธุ์แต่ละแห่ง
- แบ่งแปลงพืชอาหารสัตว์เป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งใช้ตัดเกี่ยวหญ้าสดเลี้ยงโคประจำวัน ส่วนหนึ่งใช้ตัดเกี่ยวผลิตหญ้าแห้งหรือหญ้าหมักสำหรับเลี้ยงโคในฤดูแล้ง
- ผลิตเสบียงสัตว์ในฤดูฝนเก็บไว้ใช้ในฤดูแล้ง
- การจัดการใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์ สามารถกำหนดพื้นที่สำหรับผลิตพืชอาหารสัตว์ได้ถูกต้อง ตัดเกี่ยวหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์แต่ละวันได้พอดีกับความต้องการและเก็บหญ้าที่เหลือไว้เป็นเสบียงสัตว์ทำให้โคเจริญเติบโตอย่างสม่ำเสมอ

3. การทดสอบเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อศึกษาเทคนิค วิธีการ และปัจจัยต่าง ๆ ที่สามารถเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และเผยแพร่ไปสู่เกษตรกร

การดำเนินงานปีงบประมาณ 2541 ทดสอบเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ โดยศูนย์วิจัยและสถานีอาหารสัตว์ 32 แห่ง พื้นที่รวม 284 ไร่ เฉลี่ยแห่งละ 12 ไร่ ตัวอย่างเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ได้ทำการทดสอบ ได้แก่

หญ้ากินนีสีม่วง

- การปลูกหญ้ากินนีสีม่วงเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ใช้ระยะปลูก 120 x 120 เซนติเมตร ให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่า ระยะปลูก 100 x 100 และ 75 x 75 เซนติเมตร สถานีอาหารสัตว์บุรีรัมย์
- การตัดต้นหญ้าในเดือนสิงหาคม ให้เหลือต้นตอสูง 10 เซนติเมตรให้หญ้าแตกกอแทงช่อดอกใหม่แล้วเก็บเกี่ยวหญ้าโดยเกี่ยวช่อดอกปมในเดือนตุลาคม ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าการไม่ตัด (60 กิโลกรัมต่อไร่ และ 53.3 กิโลกรัมต่อไร่) และการเก็บเกี่ยวช่อดอกสะตวกว่าสถานีอาหารสัตว์ทุ่งกุลาร้องไห้
- การตัดต้นหญ้ากินนีสีม่วงเมื่ออายุ 45 วัน มีผลทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ต่ำกว่าการปล่อยให้ต้นหญ้าเจริญเติบโตเต็มที่ไม่มีตัด (65 กิโลกรัมต่อไร่ และ 78 กิโลกรัมต่อไร่)/สถานีอาหารสัตว์เขียวยืน
- การตัดกอหญ้ากินนีสีม่วงหลังปลูก 30 วันและ 45 วัน ไม่มีผลต่อการผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้ากินนีสีม่วงทั้งด้านผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์/สถานีอาหารสัตว์นครพนม
- การเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์หญ้ากินนีสีม่วง โดยใช้ตาข่ายรองรับเมล็ด ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ใกล้เคียงกันกับการเก็บเกี่ยวโดยใช้ตาข่ายคลุมช่อดอก (80 กิโลกรัมต่อไร่ และ 81.3 กิโลกรัมต่อไร่)/ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี
- การตัดกอหญ้ากินนีสีม่วง ให้แตกกอและแทงช่อดอกแล้วเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าการไม่ตัดกอหญ้า (41 กิโลกรัมต่อไร่ และ 36 กิโลกรัมต่อไร่)/สถานีอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์

- * ดังนั้นจะเห็นว่า การตัดต้นหรือใบหญ้ากินนี้สีม่วงเพื่อให้แตกกอและแทงช่อดอกใหม่นั้น ยังไม่สามารถยืนยันว่าเป็นปัจจัยที่จะทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงขึ้น ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องควรทำการทดสอบเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามการตัดต้นหรือใบหญ้าทำให้การเก็บเกี่ยวต้นหญ้าง่ายขึ้น สามารถใช้เครื่องจักรเข้าไปตัดเกี่ยว และหญ้าที่ตัดเกี่ยวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
- การเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์หญ้ากินนี้สีม่วง โดยการมัดช่อดอกคลุมถุงในล่อนแล้วรวบรวมเมล็ดจากถุง ได้ผลผลิตสูงกว่าการเก็บเกี่ยวโดยการเฉาะช่อดอก (100 กิโลกรัมต่อไร่ และ 95 กิโลกรัมต่อไร่)/สถานีอาหารสัตว์กาญจนบุรี

หญ้าอะตราดัม

- การเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์โดยใช้ถุงในล่อนคลุมช่อดอกได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าเฉาะช่อดอก (176 กิโลกรัมต่อไร่ และ 89 กิโลกรัมต่อไร่)/ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ชัยนาท
- การตัดต้นหญ้าอะตราดัมให้หญ้าแตกกอแทงช่อดอกใหม่แล้วจึงเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ มีผลทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ต่ำกว่าการปล่อยให้หญ้าเจริญเติบโตตามปกติ(94 กิโลกรัมต่อไร่ และ 129 กิโลกรัมต่อไร่)/สถานีอาหารสัตว์เชียงใหม่
- การปลูกหญ้าอะตราดัมเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ โดยปราบวัชพืชใช้แรงงานคน ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์เฉลี่ยสูงกว่าปราบวัชพืชโดยใช้สารเคมี แต่ต้นทุนการผลิตสูง (49.8 กิโลกรัมต่อไร่ และ 45 กิโลกรัมต่อไร่)/สถานีอาหารสัตว์อุดรธานี
- การตัดใบยอดหญ้าอะตราดัม เมื่อสังเกตเห็นหญ้าใกล้ออกดอก ทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าสูงกว่า การไม่ตัด (ผลผลิตเมล็ดพันธุ์จากการเก็บเกี่ยว โดยมัดช่อดอกคลุมด้วยถุงในล่อนเฉลี่ย 138.3 กิโลกรัมต่อไร่ และ 103 กิโลกรัมต่อไร่) /สถานีอาหารสัตว์กาฬสินธุ์
- * การตัดต้น หรือใบหญ้าอะตราดัม เพื่อให้แตกกอและแทงช่อดอกใหม่ ยังไม่สามารถยืนยันว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตเมล็ดพันธุ์ แต่การตัดทำให้ต้นหญ้าเตี้ย ช่อดอกสั้น เก็บเกี่ยวง่าย
- การปลูกหญ้าอะตราดัมโดยใช้ต้นกล้าอายุ 45 วัน ระยะปลูก 100 x 100 เซนติเมตร ในเดือนพฤษภาคม ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 37 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนการปลูกหญ้าในเดือนมิถุนายนล่าช้า หญ้าแกระแกรนไม่ออกดอก เก็บเมล็ดพันธุ์ไม่ได้/สถานีอาหารสัตว์สกลนคร
- การปลูกหญ้าอะตราดัม เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์โดยใช้เมล็ดในเดือนกรกฎาคม ไม่สามารถเก็บเกี่ยวเมล็ดได้ เนื่องจากปลูกล่าช้า ต้นหญ้ามักมีการแตกกอน้อย ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอ/สถานีอาหารสัตว์มุกดาหาร
- การปลูกหญ้าอะตราดัมเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ โดยใช้ต้นตอปลูกในเดือนมิถุนายน ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ต่ำ (11.3 กิโลกรัมต่อไร่) เนื่องจากปลูกล่าช้า หญ้าไม่แตกกอ แทงช่อดอกน้อย ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอ ส่วนการปลูกโดยใช้เมล็ดหยอดในช่วงเดียวกัน หญ้าแตกกอน้อยและไม่แทงช่อดอกเลย/สถานีอาหารแพร่

- การปลูกหญ้าอะตราดัมเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ โดยใช้วิธีหยอดเมล็ดในเดือนกรกฎาคม หญ้าแตกกอ น้อย ไม่แทงช่อดอก ไม่สามารถเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์เนื่องจากปลูกล่าช้า ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอ/ สถานีอาหารสัตว์สุโขทัย
- การปลูกหญ้าอะตราดัมเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ โดยใช้หน่อพันธุ์ระยะปลูก 100 x 120 เซนติเมตร ปลูกในเดือนมิถุนายนเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ได้ในเดือนตุลาคม การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15 - 15 - 15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ร่วมกับปุ๋ยคอกอัตรา 2,000 กิโลกรัมต่อไร่ ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์เฉลี่ยสูงกว่าการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15 - 15 - 15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่เพียงอย่างเดียว (67.3 กิโลกรัมต่อไร่ และ 37.6 กิโลกรัมต่อไร่)/สถานีอาหารสัตว์เพชรบูรณ์

หญ้าโรดส์

- การผลิตเมล็ดหญ้าโรดส์ในฤดูแล้งโดยให้น้ำหลังการตัดเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ครั้งแรก สามารถเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ได้ 2 ครั้ง และผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าการไม่ให้น้ำ (64 กิโลกรัมต่อไร่ และ 31.6 กิโลกรัมต่อไร่)/ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ปากช่อง
- การเก็บเกี่ยวช่อดอกหญ้าโรดส์ปมโดยตั้งช่อดอกขึ้นได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ต่ำกว่าการปมกองสูง 30 เซนติเมตร และมีคุณภาพเมล็ดพันธุ์ใกล้เคียงกัน (17.3 กิโลกรัมต่อไร่และ 19.0 กิโลกรัมต่อไร่)/ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่น

หญ้ารินแพนิค

- การเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์โดยมัดช่อดอกคลุมถุง ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์เฉลี่ยสูงกว่าการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์โดยมัดช่อดอกเคาะ และมีคุณภาพเมล็ดดีกว่า (43 กิโลกรัมต่อไร่ และ 21 กิโลกรัมต่อไร่)/ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่น

หญ้าฟลิแคทูลัม

- การปลูกหญ้าฟลิแคทูลัมเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ ใช้ระยะปลูก 70 x 70 เซนติเมตร ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15 - 15 - 15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ และใส่ปุ๋ยยูเรียเมื่อหญ้าเริ่มแทงช่อดอกอัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ เปรียบเทียบผลผลิตจากการใส่ปุ๋ย และการตัดดังนี้
 - 1) ไม่ใส่ปุ๋ยคอกและไม่ตัดแต่ง ให้ผลผลิตเฉลี่ย 22.0 กิโลกรัมต่อไร่
 - 2) ไม่ใส่ปุ๋ยคอกและมีการตัดแต่ง ให้ผลผลิตเฉลี่ย 13.3 กิโลกรัมต่อไร่
 - 3) ใส่ปุ๋ยคอกรองพื้น 2 ตันต่อไร่ และไม่ตัดแต่งให้ผลผลิตเฉลี่ย 93.0 กิโลกรัมต่อไร่
 - 4) ใส่ปุ๋ยคอกรองพื้น 2 ตันต่อไร่ และตัดแต่งต้นหญ้าให้ผลผลิตเฉลี่ย 22.3 กิโลกรัมต่อไร่

แสดงว่าการตัดต้นหญ้าฟลิแคทูลัมมีผลทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ลดลง ส่วนการใส่ปุ๋ยคอกและไม่ตัดแต่งต้นหญ้ามียผลทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าเพิ่มขึ้น/ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นครราชสีมา

ถั่วคาวเคด

- การเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ถั่วคาวเคด โดยเกี่ยวต้นถั่วมาตากลานได้ผลผลิตเมล็ดเฉลี่ย 105.6 กิโลกรัมต่อไร่ การปล่อยให้เมล็ดแก่เพื่อให้เมล็ดร่วงลงพื้นไม่สามารถเก็บเกี่ยวเมล็ดได้เนื่องจากฝนตกก่อนเก็บเกี่ยว เมล็ดฝังดิน/สถานีอาหารสัตว์บุรีรัมย์

- การปลูกถั่วคาวาลเคดเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์โดยใส่ปุ๋ยนขาวรองพื้น 200 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปุ๋ยหริบเปิ้ล ซุปเปอร์ฟอสเฟตสูตร 0 - 46 - 0 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่และใส่ยิปซัมอัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ หลังหยอดเมล็ด ให้ผลผลิตเมล็ดสูงกว่าการ ไม่ใส่ยิปซัม และไม่ใส่ปุ๋ยขาว (80 กิโลกรัมต่อไร่ 64 กิโลกรัมต่อไร่ และ 56 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับ)/ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่น
- การปลูกถั่วคาวาลเคดเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์โดยใช้เมล็ดหยอดเป็นแถวในเดือนพฤษภาคม กำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคนถอนพรวน 2 ครั้ง ในเดือนสิงหาคม เก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์โดยตัดเกี่ยวต้นถั่ว มาตากบนลานแล้วนวดเมล็ดออก ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าการกำจัดวัชพืชโดยใช้ยากำจัดวัชพืช (106 กิโลกรัมต่อไร่ และ 84 กิโลกรัมต่อไร่)แต่การใช้คนกำจัดวัชพืชต้นทุนการผลิตสูง และมีข้อจำกัดขาดแคลนแรงงาน/สถานีอาหารสัตว์หนองคาย
- การเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ถั่วคาวาลเคด โดยเลือกเก็บเฉพาะฝักแก่ เกี่ยวเกวต้นถั่วมาตากแล้วนวดเอาเมล็ด และใช้รถตัดหญ้าตัดต้นถั่วมาตากนวดเอาเมล็ด ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ 100 กิโลกรัมต่อไร่ 80 กิโลกรัมต่อไร่ และ 78 กิโลกรัมต่อไร่แต่ต้นทุนการผลิตโดยใช้รถตัดหญ้า (Crop Chopper) ตัดต้นถั่วมาตากถูกที่สุด/ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี
- การเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ถั่วคาวาลเคด โดยเลือกเก็บเฉพาะฝักแก่ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าการเกี่ยวต้นถั่วทั้งต้นมาตากบนลานนวด (58 กิโลกรัมต่อไร่ และ 48 กิโลกรัมต่อไร่)/สถานีอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์

ถั่วบง

- การทำค้างและเก็บเกี่ยวเมล็ดถั่วบงโดยกวาดเมล็ดพันธุ์ถั่วบงจากพื้นในเดือนกันยายน ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าการไม่ทำค้างเนื่องจากมีวัชพืชน้อย ต้นถั่วเจริญเติบโตได้รับแสงแดดสม่ำเสมอ (53.3 กิโลกรัมต่อไร่ และ 47.6 กิโลกรัมต่อไร่)/สถานีอาหารสัตว์ทุ่งกุลาร้องไห้

ถั่วมกลโคนาโด

- การปลูกถั่วมกลโคนาโดเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์โดยวิธีหยอดเมล็ดในเดือนพฤษภาคม ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ให้น้ำเป็นครั้งคราวเมื่อดินขาดความชื้น สามารถเก็บผลผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วได้ในเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าการไม่ให้น้ำ (49 กิโลกรัมต่อไร่ และ 17 กิโลกรัมต่อไร่) อย่างไรก็ตามผลผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วมกลโคนาโดต่ำเนื่องจากเมล็ดพันธุ์ถั่วมีขนาดเล็กการเก็บฝักถั่วต้องใช้แรงงานมาก/สถานีอาหารสัตว์หนองคาย

ถั่วท่าพระสไตโล

- การปลูกถั่วท่าพระสไตโลเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์โดยกำจัดวัชพืช 2 ครั้ง ให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าการปลูกโดยไม่กำจัดวัชพืชและเมล็ดพันธุ์มีคุณภาพดีกว่า (106 กิโลกรัมต่อไร่ และ 57 กิโลกรัมต่อไร่) ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่น
- การปลูกถั่วท่าพระสไตโล เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ โดยใส่ปุ๋ยหริบเปิ้ลซุปเปอร์ฟอสเฟตสูตร 0 - 46 - 0 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ ให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าการใส่ปุ๋ยชนิดเดียวกันอัตรา 200 กิโลกรัมต่อไร่ แต่ต่ำกว่าการใส่ปุ๋ยอัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่(97 กิโลกรัมต่อไร่ 78 กิโลกรัมต่อไร่ และ

4.1 ภาคกลางเขต 1 (เขตชลประทานให้น้ำตลอดปี)

หญ้าอาหารสัตว์

- เนเปียร์ยักษ์
- เนเปียร์แคระ
- อะตราดัม
- โรดส์
- กัมบ้า

ถั่วอาหารสัตว์

- เซนโตร
- แกรมส์โตโล
- เวอรานอสโตโล

4.2 ภาคกลาง เขต 2 (เขตชลประทานให้น้ำตลอดปี)

หญ้าอาหารสัตว์

- เนเปียร์ยักษ์
- เนเปียร์แคระ
- เซมิลกินนี่
- กรีนแพนดิก
- อะตราดัม

ถั่วอาหารสัตว์

- เซนโตร
- ลิสงเกา
- เวอรานอสโตโล

พืชยืนต้น

- แคบ้าน	- มะแขะ
- กระถิน	- ไมยรา
- แคฝรั่ง	

4.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3

หญ้าอาหารสัตว์

- ชิกแนลตั้ง
- รุชี
- โรดส์
- แพงโกล่า
- โคโร
- กัมบ้า
- กินนีสีม่วง
- ขน
- อะตราดัม

ถั่วอาหารสัตว์

- เวอรานอสโตโล
- ทำพระสโตโล
- เซอราโตร
- เซนโตร
- ลิสงเกา
- ลิสงนา

พืชยืนต้น

- กระถินณรงค์
- แคฝรั่ง
- กระถิน

- จ้อยเวช

4.4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 4

หญ้าอาหารสัตว์

- เนเปียร์ยักษ์
- เนเปียร์แคระ
- เนเปียร์ธรรมดา
- รุจี
- กินนีสีม่วง
- เฮมิลกินนี
- โคโร
- จิกแนลเลื่อย
- จิกแนลตั้ง
- จิกแนลนอน
- อะตราดัม
- ซีตาเรีย
- ชน
- กัมบ้า

ถั่วอาหารสัตว์

- เวอรานอสไตโล
- เซอราโตร
- ลิสงนา
- ลิสงเทา
- เดสโมเดียม
- ทำพระสไตโล
- เซนโตร
- สโคฟิลล์สไตโล

พืชยืนต้น

- แคลฝรั่ง
- แคบ้าน
- ไมยรา
- กระถินณรงค์
- มะเข้ะ

4.5 ภาคเหนือ เขต 5

หญ้าอาหารสัตว์

- เนเปียร์ยักษ์
- เนเปียร์แคระ
- เนเปียร์ธรรมดา
- กินนีสีม่วง
- เฮมิลกินนี
- ซีตาเรีย
- กัมบ้า
- จิกแนลตั้ง
- อะตราดัม

ถั่วอาหารสัตว์

- เวอรานอสไตโล
- เซอราโตร
- เซนโตร
- ทำพระสไตโล
- ลิสงนา

4.6 ภาคเหนือ เขต 6

หญ้าอาหารสัตว์

- เนเปียร์ยักษ์
- เนเปียร์แคระ
- เนเปียร์ธรรมดา

ถั่วอาหารสัตว์

- เซอราโตร
- เวอรานอสไตโล
- เซนโตร

- รูชี
- ขน
- อะตราดัม
- ซิตาเรีย
- กินนีสีม่วง
- ท่าพระสไตโล
- ลิสเงา
- ลิสงนา

พืชยืนต้น

- ไมยรา
- มะแขะ
- แคบ้าน
- กระถิน

4.7 ภาคกลาง เขต 7

หญ้าอาหารสัตว์

- ขน
- กินนีสีม่วง
- ซิกแนลนอน

พืชยืนต้น

- ไมยรา
- กระถิน
- แคลฝรั่ง

ถั่วอาหารสัตว์

- เวอรานอสไตโล
- เซนโตร

4.8 ภาคใต้ เขต 8

หญ้าอาหารสัตว์

- ซิกแนลตั้ง
- ซิกแนลนอน
- อะตราดัม
- เนบียร์ชรรมดา
- ขน
- ซิตาเรีย
- กัมป้า

พืชยืนต้น

- แคบ้าน
- กระถินณรงค์
- ไมยรา

ถั่วอาหารสัตว์

- เวอรานอสไตโล
- เซนโตร
- เซอราโตร
- ลิสเงา
- ลิสงนา
- โคโร
- แพงโกล่า

- มะแขะ
- แคลฝรั่ง

4.9 ภาคใต้ เขต 9

หญ้าอาหารสัตว์	ถั่วอาหารสัตว์
- กรีนแพนดิก	- เวราโนสไดโล
- กีนีสี่ม่วง	- เดสโมเดียม
- เฮมิลกินนี	- เซอราโตร
- ซิกแนลตั้ง	- ท่าพระสไดโล
- ซิกแนลนอน	- ลิสงนา
- ซิกแนลเลื้อย	- เซนโตร
- กัมบ้า	- ลิสงดา
- ขน	พืชยืนต้น
- อะตราดัม	- กระถินณรงค์
- พลิกเทลู่ม	- กระถิน
- โคโร	- แคบ้าน
- เนเปียร์ยักษ์	- มะแฮะ
- เนเปียร์ธรรมดา	- ไมยรา
- ชีตาเรีย	- แคฝรั่ง
- จ้อยเวช	

5. **แปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์** เจ้าหน้าที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ ได้สาธิตผลิตพืชอาหาร สัตว์ในพื้นที่ของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรฝึกปฏิบัติ ดูแลรักษา ใช้ประโยชน์ และตัดสินใจเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ด้วยตนเอง

ปีงบประมาณ 2541 เกษตรกรร่วมโครงการ 1,086 ราย แปลงสาธิต 1,086 แปลง เนื้อที่รวม 2,195 ไร่

เทคโนโลยีอาหารสัตว์ที่สาธิตได้แก่

- สาธิตการผลิตพืชอาหารสัตว์โดยใช้พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ให้ผลผลิตสูง
- สาธิตผลิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ใหม่เปรียบเทียบกับพันธุ์เดิม
- สาธิตการปลูกหญ้าผสมถั่วอาหารสัตว์และพืชยืนต้นอาหารสัตว์
- สาธิตการจัดการและใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์
- สาธิตการผลิตเล็ียงสัตว์

6. สาธิตการทำหมักและฟางปรุงแต่ง

ปีงบประมาณ 2541 ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์และสถานอาหารสัตว์สาธิตการทำหมักและฟางปรุงแต่งร่วมกับเกษตรกรดังนี้

สาธิตการทำหมัก

เกษตรกรร่วมโครงการ	507 ราย
ผลิตหมักหมักรวม	378,500 กิโลกรัม

สาธิตการทำฟางปรุงแต่ง

เกษตรกรร่วมโครงการ	402 ราย
--------------------	---------

การศึกษาวิจัยด้านอาหารสัตว์

เพื่อแก้ไขปัญหาด้านอาหารสัตว์ขาดแคลนและมีราคาแพง การศึกษาวิจัยข้อมูลพื้นฐานและการพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานต่าง ๆ ทางด้านอาหารสัตว์ อันจะเป็นข้อมูลในการแนะนำ และบริการทางวิชาการแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ เพื่อให้สามารถเลือกใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ การประกอบสูตรอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิด ตลอดจนลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปีงบประมาณ 2541 กลุ่มงานวิจัยอาหารสัตว์ดำเนินงานวิจัยด้านอาหารสัตว์ ประกอบด้วยโครงการวิจัยหลัก 2 โครงการ รวมทั้งหมด 9 เรื่อง เป็นเรื่องใหม่ 6 เรื่อง และต่อเนื่อง 3 เรื่องดังนี้

1. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสูตรและการให้อาหารสัตว์ จำนวน 4 เรื่อง

1. โครงการวิจัยด้านอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง (2 เรื่อง)

1.1 โครงการศึกษาวิจัยการให้อาหารโคเนื้อ - โคขุน

1.1.1 ผลการใช้หญ้าสกุล Paspalum เป็นอาหารหยาบหลักเลี้ยงโคเนื้อ (ต่อเนื่อง)

1.1.2 การใช้วัตถุดิบพลังงานชนิดต่าง ๆ และกากเนื้อในเมล็ดปาล์มในอาหารผสมสำหรับการขุนโค

2. โครงการวิจัยด้านอาหารสัตว์ปีก (2 เรื่อง)

2.1 โครงการวิจัยและพัฒนาสูตรอาหารไก่พันธุ์เนื้อกรมปศุสัตว์

2.1.1 ผลของระดับโปรตีนในอาหารไก่แม่พันธุ์ระยะเจริญเติบโตต่อสมรรถภาพการให้ผลผลิต(ต่อเนื่อง)

2.2 โครงการศึกษาวิจัยการให้อาหารไก่พื้นเมืองลูกผสม

2.2.1 ผลของอาหารและระยะเวลาขุนต่อลักษณะซาก และต้นทุนการขุนไก่พื้นเมืองลูกผสม

2. โครงการวิจัยและพัฒนาวัตถุดิบอาหารสัตว์ จำนวน 5 เรื่อง

1. โครงการวิจัยวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (2 เรื่อง)

1.1 โครงการวิจัยการใช้เศษเหลือจากถั่วเหลืองเป็นอาหารสัตว์

1.1.1 การใช้ฟางถั่วเหลืองเป็นอาหารหยาบเลี้ยงโคเนื้อ

1.2 โครงการวิจัยการใช้เศษเหลือจากสับประรดเป็นอาหารสัตว์

1.2.1 ความเป็นไปได้ในการใช้จุลินทรีย์สับประรดเป็นอาหารหยาบสำหรับโคขุน

2. โครงการวิจัยผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมการเกษตร (2 เรื่อง)

2.2 โครงการวิจัยการใช้กากปาล์มน้ำมันเป็นอาหารสัตว์

2.2.1 การใช้กากเนื้อในเมล็ดปาล์มชนิดพิเศษเป็นแหล่งอาหารโปรตีนเลี้ยงไก่พื้นเมือง

2.3 โครงการวิจัยการใช้ผลพลอยได้จากโรงงานน้ำตาลเป็นอาหารสัตว์

2.3.1 การใช้หมักกรองจากโรงงานน้ำตาลเป็นส่วนผสมในสูตรอาหารในโคขุน

3. โครงการวิจัยวัตถุดิบอาหารพื้นบ้าน (1 เรื่อง)

3.1 โครงการวิจัยการใช้ใบทองหลางเป็นอาหารสัตว์

3.1.1 การใช้ใบทองหลางเป็นอาหารหยาบสำหรับโคขุน (ต่อเนื่อง)

สำหรับผลงานวิจัยที่ทำเสร็จสิ้นในปี 2541 ที่น่าสนใจพอสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาการใช้ใบสับประรดเป็นอาหารสำหรับโคขุน

ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ 1 ไร่จะสามารถปลูกสับประรดได้ประมาณ 6,000 ต้น จะได้ปริมาณใบสับประรดสดเฉลี่ย 5.5 ตัน/ไร่ ส่วนประกอบทางเคมีของใบสับประรดจากการวิเคราะห์มีวัตถุแห้ง 18.91% โปรตีน 6.59% มีเยื่อใย NDF 39.44% ADF 24.25% และลิกนิน 3.10% สามารถนำไปเลี้ยงโคขุนแทนหญ้าสดได้ โดยโคขุนจะมีอัตราการเจริญเติบโต ปริมาณอาหารที่กิน ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อ 1 กิโลกรัม และมีเปอร์เซ็นต์ซากไม่แตกต่างจากการเลี้ยงด้วยหญ้าสด

2. ศึกษาผลตอบแทนจากระบบการให้อาหารที่แตกต่างกันในการขุนลูกโคนมเพศผู้

ผลการศึกษาพบว่า ลูกโคกินหญ้าเต็มที และเสริมด้วยอาหารข้น 1.5% โปรตีน 2.1% ของน้ำหนักตัวตลอดช่วงน้ำหนัก 100 - 350 กิโลกรัม และการเสริมอาหารข้น 1.5% ของน้ำหนักตัวในช่วงน้ำหนัก 100 - 250 กิโลกรัม และเพิ่มเป็น 2.1% ของน้ำหนักตัวในช่วง 250 - 350 กิโลกรัม จะมีสมรรถภาพการเจริญเติบโต ระยะเวลาขุนและคุณภาพซากไม่ต่างกัน ซึ่งจะมีต้นทุนสูงกว่า การให้อาหารข้นเสริม 0.9% ของน้ำหนักตัวในช่วงแรก และ 2.1% ของน้ำหนักตัวในช่วงหลัง และจะมีระยะเวลาขุนที่นานกว่า ซึ่งในการขุนโคนมเพศผู้นี้ ลูกโคควรได้รับโปรตีนเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 694 กรัม และ TDN ไม่น้อยกว่า 4.27 กิโลกรัม/วัน

3. การใช้ผักโขมแห้งเป็นอาหารสุกรขุน

ผลการศึกษาพบว่า ต้นผักโขมสายพันธุ์ K - 112 ที่ตัดเมื่ออายุ 40 วัน นำมาตากแห้งแล้วบดละเอียด จะมีโปรตีนหยาบเฉลี่ยประมาณ 21% สามารถใช้เป็นส่วนผสมในสูตรอาหารเลี้ยงสุกรขุน (ช่วงน้ำหนัก 20 - 60 กิโลกรัม) ได้ในระดับสูงถึง 15% โดยที่สุกรยังคงมีสมรรถภาพการเจริญเติบโตไม่ต่างจากการเลี้ยงด้วยสูตรอาหารตามปกติที่ไม่ใช้ต้นผักโขมแห้ง

4. การใช้ใบถั่วไมยราแห้งเป็นอาหารสุกรขุน

ผลการศึกษาพบว่า ใบถั่วไมยราแห้ง ตัดทั้งต้นเมื่ออายุ 30 วัน ตากแห้งแล้วบดละเอียด ซึ่งมีโปรตีนหยาบประมาณ 20% ไขมัน 5.5% เยื่อใย 5.2% สามารถใช้เป็นส่วนผสมในสูตรอาหารเลี้ยงสุกรขุน (ช่วงน้ำหนัก 60 - 100 กิโลกรัม) ได้ในระดับสูงถึง 15% โดยที่สุกรยังคงมีสมรรถภาพการเจริญเติบโต ไม่ต่างจากการเลี้ยงด้วยสูตรอาหารตามปกติที่ไม่ใช้ใบถั่วไมยราแห้ง

5. การศึกษาระดับโปรตีนและพลังงานในอาหารไก่พื้นเมืองลูกผสม

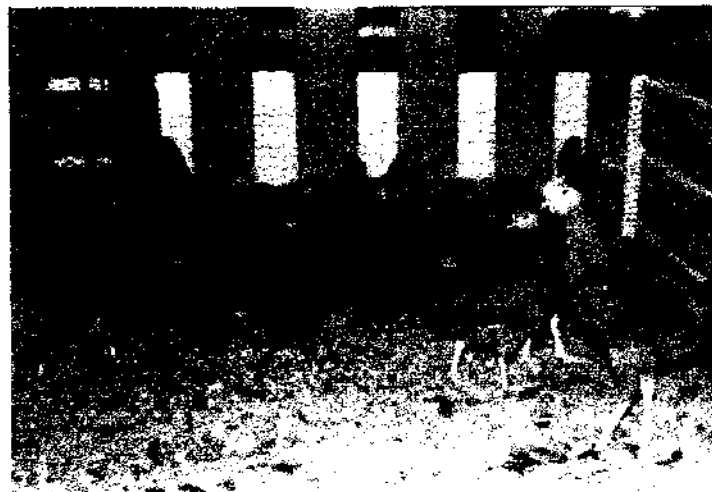
ผลการศึกษาพบว่า ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองลูกผสมเพื่อขายเป็นไก่เนื้อ ควรให้อาหารที่มีโปรตีนประมาณ 17 - 18 เปอร์เซ็นต์ และมีพลังงานใช้ประโยชน์ได้อยู่ในช่วง 2,600 - 3,000 กิโลแคลอรี/กิโลกรัม โดยจะเลี้ยงแบบขังคอกรวมเช่นเดียวกับไก่เนื้อ หรือขังคอกรวมแต่มีลานปล่อย เพื่อทำให้มีพื้นที่ออกกำลังกายเพิ่มขึ้นได้ จะสามารถขายไก่ได้ที่อายุ 14 สัปดาห์ โดยไก่จะมีน้ำหนักตัวประมาณ 1.4 กิโลกรัม ต้นทุนค่าอาหารที่ใช้ในการเพิ่มน้ำหนักตัวประมาณ 25 - 26 บาท/กิโลกรัม และมีเปอร์เซ็นต์ซากที่ดีตลอดจนมีคุณค่าทางโภชนาการของเนื้อไก่ค่อนข้างดีกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อไก่พื้นเมืองที่ได้รับการเลี้ยงดูในสภาพเดียวกัน

6. การศึกษาระดับโปรตีนและพลังงานในอาหารไก่พ่อแม่พันธุ์ไก่ลูกผสมพื้นเมืองเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า ในการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ไก่ลูกผสมพื้นเมืองเชียงใหม่ เพื่อผลิตลูกไก่นั้น ควรให้อาหารที่มีโปรตีนประมาณ 14 - 15 % และพลังงานใช้ประโยชน์ได้อยู่ในช่วง 2,800 - 3,000 กิโลแคลอรี/กิโลกรัม แต่หากสามารถซื้อกรดอะมิโนสังเคราะห์มาใช้ได้อาจลดระดับโปรตีนลงเหลือแค่ 11 - 12% ก็ได้โดยปรับสมดุลของกรดอะมิโนให้ใกล้เคียงตามความต้องการของไก่ไข่จะสามารถผลิตลูกไก่ได้เฉลี่ย 74 ตัว/ปี ทั้งนี้สำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ลูกผสมพื้นเมืองเชียงใหม่เพื่อขายเป็นไก่เนื้ออยู่แล้ว อาจจะเลือกไก่ที่มีลักษณะดี และสมบูรณ์ส่วนหนึ่งเก็บไว้ใช้เลี้ยงต่อเป็นพ่อแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกไก่จำหน่ายหรือเลี้ยงเองในรุ่นต่อไปก็ได้

ภาพที่ 21 วิจัยระดับโปรตีนและพลังงานในอาหารไก่พื้นเมืองลูกผสม

ภาพที่ 22 วิจัยระดับโปรตีนและพลังงานในอาหารไก่พ่อแม่พันธุ์ไก่ลูกผสมพื้นเมืองเชียงใหม่

การศึกษาวิจัยด้านพืชอาหารสัตว์

1. การดำเนินงานวิจัยพืชอาหารสัตว์

ในปีงบประมาณปี 2541งานวิจัยด้านพืชอาหารสัตว์มีจำนวนทั้งสิ้น 45 เรื่อง ดังแสดงในตารางที่ 30 พอสรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1 การวิจัยทดสอบและคัดเลือกพันธุ์หญ้า เช่น หญ้าซีดาเรีย หญ้าในสกุล *Brachiaria* ข้าวฟ่าง และหญ้าอาหารสัตว์บางชนิด

2. การวิจัยทดสอบและคัดเลือกพันธุ์พืชสกุลถั่วกินต้น เช่น กระถิน (*Leucaena spp*) และไม้ตระกูลถั่วยืนต้นบางชนิด

3 การวิจัยด้านการจัดการเขตกรรมพืชอาหารสัตว์ มีการศึกษาวิจัย การจัดการปลูก ใส่ปุ๋ย การดูแลรักษา ตลอดจนการตัดหญ้าและถั่วอาหารสัตว์อย่างเหมาะสมดังนี้

- หญ้าซีดาเรีย มีการศึกษาผลของช่วงระยะเวลาตัด ความสูงของการตัด และระยะเวลาให้น้ำ ตลอดจนการตอบสนองต่อปุ๋ยดอกและปุ๋ยไนโตรเจนบริเวณพื้นที่ชลประทาน

- หญ้าเนเปียร์แคระ ได้ทำการศึกษาอัตราปุ๋ยและระยะเวลาใส่ปุ๋ยไนโตรเจนที่เหมาะสมในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี สุโขทัย ลำปาง และสระแก้ว

- หญ้ากินนีสีม่วง มีการศึกษาสถานะธาตุอาหารที่มีต่อผลผลิตและความเข้มข้นของธาตุอาหารในพืช การเพิ่มคุณภาพของหญ้ากินนีสีม่วงโดยใช้ถั่วอาหารสัตว์

- หญ้าอะตราดัม ทำการศึกษาระยะปลูก ความสูงของการตัด ระยะการตัดหญ้าครั้งแรก และช่วงเวลาตัดหญ้าครั้งต่อไปที่เหมาะสม

4. การวิจัยการใช้ประโยชน์จากแปลงพืชอาหารสัตว์ มีการศึกษาอัตราการปล่อยโคเข้าแทะเล็มในแปลงถั่วไมยรา และถั่วไมยราผสมหญ้า

5. การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ทำการศึกษาวิธีการปลูก การจัดการแปลงหญ้าไปจนถึงการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์รวมทั้งวิทยาการผลิตพันธุ์หลังเก็บเกี่ยวดังต่อไปนี้

- ถั่วลิสงเถา มีการศึกษาผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์
- หญ้ากัมบัมีการศึกษาระยะเวลาตัดหญ้าอัตราปุ๋ยไนโตรเจน และ ฟอสฟอรัสโพแทสเซียม ที่เหมาะสม
- หญ้าอะตราดัม มีการศึกษาระยะปลูก อัตราปุ๋ยไนโตรเจน ฟอสฟอรัสโพแทสเซียมและปุ๋ยดอก ตลอดจนระยะเวลาตัดหญ้า และวิธีการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสม

- หญ้ากินนีสีม่วง มีการศึกษาสถานะธาตุอาหารพืช อัตราปุ๋ยไนโตรเจน และ ฟอสฟอรัส ที่เหมาะสมต่อการให้ผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดพันธุ์

- โสนขน หรือ ถั่ว American Jointvetch สายพันธุ์ Lee และสายพันธุ์ Glenn มีการศึกษาอัตราปลูกที่เหมาะสมสำหรับเพื่อผลิตเมล็ด

6. การศึกษาคุณค่าทางโภชนาการของพืชอาหารสัตว์ มีการศึกษาคุณค่าทางโภชนาการของถั่วลิสงเถา

ตารางที่ 30 รายชื่องานวิจัยพืชอาหารสัตว์ในปีงบประมาณ 2541

ศูนย์/สถานี	จำนวนเรื่อง			ชื่อเรื่อง	หมายเหตุ
	ต่อเนื่อง	ใหม่	รวม		
ศูนย์วิจัยนาท	3	3	6	1. ลักษณะการเจริญเติบโต และความสามารถในการปรับตัวของหญ้าเซทาเรีย 4 สายพันธุ์ 2. ผลของระยะปลูกต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าเซทาเรียสายพันธุ์ดัสซังกุล 3. อัตราการปล่อยโคและลิ้มในแปลงข้าวโมยราและข้าวโมยราผสมหญ้า 4. ผลของระยะเวลาการตัดและระดับความสูงของการตัดต่างกันที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพทางอาหารของหญ้าเซทาเรียสายพันธุ์ CP115899 ในเขตชลประทาน 5. ผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของหญ้าเซทาเรียที่ระยะการให้น้ำต่างๆ กัน 6. ผลของปุ๋ยคอกและปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของหญ้าเซทาเรียในเขตชลประทาน	ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง
ศูนย์สระแก้ว	-	3	3	1. การศึกษาความต้องการใช้น้ำของพืชอาหารสัตว์ 2. ผลของความสูงของการตัดระดับต่างๆ กันต่อการเจริญเติบโต และคุณค่าทางอาหารของข้าวลิสงนา สายพันธุ์ต่าง ๆ 3. ผลของอัตราปุ๋ยและระยะเวลาการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าเนเปียร์ตะกั่วในพื้นที่ยังหวัดสระแก้ว	
ศูนย์ปากช่อง	4	3	7	1. การศึกษาถั่วลิสงนาเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ (5) ผลผลิตพืชอาหารสัตว์คุณค่าทางโภชนาการของถั่วลิสงนา 2. การศึกษาถั่วลิสงนาเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ (6) ลักษณะการออกดอก ผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์ของถั่วลิสงนา 3. การศึกษาพืชสกุล <i>Brachiaria</i> เพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ (1) ผลผลิตพืชอาหารสัตว์ และเมล็ดพันธุ์ของหญ้าสกุล <i>Brachiaria</i> 22 สายพันธุ์ 4. ผลของวิธีการเก็บเกี่ยวเมล็ดที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดหญ้าอะตราดัม 5. การทดสอบและคัดเลือกพันธุ์ <i>Leucaena</i> spp เพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ 6. การหาค่าคุณภาพหญ้ากินนีสีม่วงโดยใช้ถั่วอาหารสัตว์ 7. การศึกษาสถานะธาตุอาหารสำหรับหญ้ากินนีสีม่วงในชุดดินโทนพิสัย (1) สถานะธาตุอาหารที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดพันธุ์หญ้ากินนีสีม่วงในชุดดินโทนพิสัย	ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง
ศูนย์ขอนแก่น	4	2	6	1. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดหญ้าแกมบ้า (1) ระยะเวลาคัดหญ้าที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดหญ้าแกมบ้าสายพันธุ์ Kent 2. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดหญ้าแกมบ้า (2) อัตราปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสฟอรัสที่มีต่อผลผลิตเมล็ดหญ้าแกมบ้าในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น 3. ผลผลิตและองค์ประกอบทางเคมีของพืชตระกูลถั่วยืนต้น 4 ชนิด 4. ผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของข้าวฟ่างและหญ้าอาหารสัตว์บางชนิด 5. ผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของหญ้าในระยะการเจริญเติบโตต่าง ๆ และผลผลิตเมล็ดพันธุ์ของหญ้า <i>Panicum maximum</i> cv. Natsuyutaka, TD58 และ <i>Panicum coloratum</i> cv. Tayutaka	ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง

ตารางที่ 30 (ต่อ) รายชื่องานวิจัยพืชอาหารสัตว์ในปีงบประมาณ 2541

ศูนย์/สถานี	จำนวนเรื่อง			ชื่อเรื่อง	หมายเหตุ
	ต่อเนื่อง	ใหม่	รวม		
ศูนย์ลำปาง	2	5	7	6. พันธุ์ข้าวอาหารสัตว์ชนิดต่าง ๆ และวิธีการปลูกที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของหญ้าแกมบ้านสมถั่ว 1. อิทธิพลของระดับของปุ๋ยต่อสภาพแวดล้อมต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่ CIAT 184 2. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดพันธุ์หญ้าแกมบ้าน (3) อัตราปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสฟอรัสที่มีต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าแกมบ้าน ในพื้นที่จังหวัดลำปาง 3. อิทธิพลของปุ๋ยไนโตรเจน และฟอสฟอรัสที่มีต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์คอกสออลเบอมีว้า 4. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้าอะตารดัม (1) อัตราปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสฟอรัสที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์อะตารดัมในชุดดินแรมบูบริเวณพื้นที่จังหวัดลำปาง 5. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้า อะตารดัม (2) อัตราปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสฟอรัสที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์อะตารดัมในชุดดินโพนพิสัยบริเวณพื้นที่จังหวัดแพร่ 6. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้าอะตารดัม (3) อัตราปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสฟอรัสที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์อะตารดัมในชุดดินเชียงรายบริเวณพื้นที่จังหวัดเชียงราย 7. ผลของอัตราปุ๋ยและระยะเวลาการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าเนเปียร์และในชุดดินแรมบู	ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง
สถานีสุโขทัย	-	1	1	1. ผลของอัตราปุ๋ยและระยะเวลาการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าเนเปียร์และในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย	
ศูนย์แพร่บุรี	2	2	4	1. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ก้านนี้สีม่วง (3) อิทธิพลของปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสฟอรัสที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์ก้านนี้สีม่วง 2. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ก้านนี้สีม่วง (4) ผลของระยะเวลาการตัดที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์ก้านนี้สีม่วง 3. การศึกษาหาอาหารพืชสำหรับหญ้าก้านนี้สีม่วง ในชุดดินหุบกระพง (1) สถานะธาตุอาหารที่มีต่อผลผลิตและความเข้มข้นของธาตุอาหารของหญ้าก้านนี้สีม่วงในชุดดินหุบกระพง 4. ผลของอัตราปุ๋ยและระยะเวลาการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าเนเปียร์และในชุดดินหุบกระพง	ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง

ตารางที่ 30 (ต่อ) รายชื่องานวิจัยพืชอาหารสัตว์ในปีงบประมาณ 2541

ศูนย์/สถานี	จำนวนเรื่อง			ชื่อเรื่อง	หมายเหตุ
	ต่อเนื่อง	ใหม่	รวม		
ศูนย์เกษตรวิ	4	3	7	1. อิทธิพลของอัตราปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์อะตราดัม 2. อิทธิพลของปุ๋ยไนโตรเจนและปุ๋ยคอกต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์อะตราดัม 3. อิทธิพลของอัตราปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมต่อผลผลิตพืชอาหารสัตว์และองค์ประกอบทางเคมีของหญ้าอะตราดัม 4. ผลของระยะเวลาการตัดหญ้าที่มีต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าสกุลพาสาลัม 2 ชนิด 5. อิทธิพลของอัตราปลูกต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์ตัว American Jointvetch สายพันธุ์ Lee และ สายพันธุ์ Glenn 6. การเร่งความงอกของเมล็ดพันธุ์ตัว American Jointvetch สายพันธุ์ Lee และสายพันธุ์ Glenn 7. อิทธิพลของระยะเวลาการตัดครั้งแรกและช่วงการตัดต่อผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของหญ้าเลี้ยงสายพันธุ์ Olive ในพื้นที่ลุ่ม	ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง
ศูนย์บวรวิ	3	-	3	1. ผลของระยะปลูกและความสูงในการตัดต่อผลผลิตและองค์ประกอบทางเคมีของอะตราดัมในพื้นที่ดินทราย 2. ผลของระยะปลูกต่อผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของหญ้าสกุลพาสาลัม 2 ชนิด 3. ผลผลิตและองค์ประกอบทางเคมีของข้าวพื้อาหารสัตว์เมื่อปลูกร่วมกับหญ้าอะตราดัม	ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง ต่อเนื่อง

2. ผลงานวิจัยด้านพืชอาหารสัตว์

ผลการดำเนินงานวิจัยด้านพืชอาหารสัตว์ ซึ่งแล้วเสร็จในปี 2541 และกรมฯ อนุมัติให้จัดพิมพ์เผยแพร่จำนวน 11 เรื่อง พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. การวิจัยทดสอบและคัดเลือกพันธุ์หญ้า เพื่อให้ได้พันธุ์หญ้าที่เหมาะสมสำหรับปลูกในแต่ละสภาพพื้นที่ ดังต่อไปนี้

- การศึกษาผลผลิตและส่วนประกอบทางเคมีของหญ้าสกุล Brachiaria 6 ชนิด ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ปรากฏว่า หญ้าวูซี หญ้าชิกเนลนอน หญ้าชิกเนลตั้ง หญ้าชิกเนลเลื้อย หญ้าชน และหญ้าโคโร ให้ผลผลิตใกล้เคียงกัน และหญ้าวูซีมีคุณค่าทางอาหารดีที่สุด ขณะที่หญ้าชิกเนลนอน และหญ้าชิกเนลตั้งที่ปลูกในดินทรายชุดเรณูบริเวณจังหวัดลำปางให้ผลผลิตสูงกว่าหญ้าชนดีอื่น นอกจากนี้หญ้าชิกเนลนอนยังมีคุณค่าทางอาหารดีกว่าด้วย

- หญ้าเนเปียร์ธรรมดา และหญ้าเนเปียร์แคระให้ผลผลิตสูงกว่าหญ้าเนเปียร์ยักษ์เมื่อปลูกในพื้นที่จังหวัดนครพนม แต่ในสภาพดินทรายชุดเรณูบริเวณจังหวัดลำปางนั้น หญ้าเนเปียร์ยักษ์ให้ผลผลิตสูงสุดรองลงมาคือหญ้าเนเปียร์แคระ และหญ้าเนเปียร์ ตามลำดับ

- หนูกินนี้สีม่วง สามารถเจริญเติบโตได้ดี และให้ผลผลิตสูงกว่าหนูกินอีก 8 ชนิด ภายใต้สภาพร่มเงาของสวนมะม่วงอายุ 6 ปี ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี โดยให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งประมาณ 1.3 ตันต่อไร่ต่อปี

- ข้าวฟ่างลูกผสมจัมโบ้ให้ผลผลิตสูงกว่าหนูกินนี้สีม่วงข้าวฟ่างสุพรรณบุรี 1 และข้าวโพดสุวรรณ 2 เมื่อปลูกในดินร่วนปนทรายชุดโคราชซึ่งมีการใส่ปุ๋ยคอกกับปุ๋ยเคมีอัตราสูงและให้น้ำในช่วงแล้งอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งได้ผลเช่นเดียวกับข้าวฟ่างลูกผสมจัมโบ้ที่ปลูกในชุดดินตาคลี (มีความอุดมสมบูรณ์สูง) สามารถให้ผลผลิตสูงกว่ามิลเลทและข้าวฟ่างอาหารสัตว์ชนิดอื่นในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

2. การวิจัยด้านการจัดการเขตกรรมพืชอาหารสัตว์

- หนูกินนี้สีม่วงที่ปลูกในดินทรายชุดบ้านทอน โดยใช้ระยะปลูก 40 x 40 และ 50 x 50 เซนติเมตร ให้ผลผลิตสูงกว่าระยะปลูก 30 x 30 เซนติเมตร และการตัดหนูกินนี้สีม่วงทุก 30, 40 และ 50 วัน ได้ผลผลิตใกล้เคียงกันแต่เปอร์เซ็นต์โปรตีนจะลดลงตามลำดับ

- การศึกษาสถานะธาตุอาหารพืช ที่มีต่อผลผลิตและความเข้มข้นของธาตุอาหารในพืช ปรากฏว่าหนูกินนี้สีม่วงที่ปลูกในชุดดินบ้านทอนจะตอบสนองต่อการขาดธาตุไนโตรเจน และฟอสฟอรัสอย่างรุนแรงขณะที่หนูกินนี้สีม่วงที่ปลูกในชุดดินดังกล่าว จะตอบสนองต่อการขาดทั้งธาตุไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม และธาตุอาหารรอง คือทองแดงอย่างรุนแรง ส่วนหนูกินนี้สีม่วงที่ปลูกในชุดดินลำปาง และชุดดินทางดง จะตอบสนองต่อการขาดธาตุไนโตรเจนอย่างรุนแรง และรองลงมาคือธาตุฟอสฟอรัส ขณะที่หนูกินนี้สีม่วงจะตอบสนองต่อการขาดธาตุอาหารพืชทั้ง 2 อย่างรุนแรงในชุดดินแม่สาย

- หนูกินนี้สีม่วงที่ปลูกในชุดดินปากช่องให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งสูงสุดประมาณ 3.31 ตันต่อไร่ต่อปี เมื่อใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตรา 60 กิโลกรัม N ต่อไร่ต่อบินนอกจากนี้ยังมีโปรตีนสูงที่สุดถึง 13.6 เปอร์เซ็นต์ด้วย แต่หนูกินนี้สีม่วงไม่ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยฟอสฟอรัสในชุดดินดังกล่าว

3. การวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

- การตัดต้นถั่วลิสงเถาสายพันธุ์อมาริลโลที่ระยะการตัดต่าง ๆ กันไม่มีผลกระทบต่อผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดถั่ว แต่อายุการเก็บเกี่ยวเมล็ดจะมีผลต่อผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดถั่ว กล่าวคือการเก็บเกี่ยวเมล็ดเมื่อถั่วอายุ 20 เดือนซึ่งตรงกับเดือนกุมภาพันธ์จะได้ผลผลิตเมล็ดสูงที่สุดถึง 687 กิโลกรัมต่อไร่ และเมล็ดมีคุณภาพดีกว่าการเก็บเกี่ยวเมล็ดในหน้าฝนที่อายุ 12 และ 16 เดือน

- วิธีการเร่งความงอกของเมล็ดถั่ว American Jointvetch ทั้งสายพันธุ์ Lee และ Glenn ซึ่งได้ผลดีมี 2 วิธีคือวิธีการตัดเมล็ด และวิธีแช่ในน้ำร้อนอุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส 10 นาที ซึ่งช่วยให้เมล็ดมีความงอกเฉลี่ย 94 - 99 เปอร์เซ็นต์

การศึกษาวิจัยด้านวิทยาศาสตร์

1. งานศึกษาวิจัยด้านวิทยาศาสตร์

ในปี 2541 กองอาหารสัตว์ได้ทำงานวิจัย 10 เรื่อง โดยทำการศึกษาคคุณค่าทางโภชนาของอาหารสัตว์ เป็นโครงการต่อเนื่อง 2 โครงการ ดังนี้

โครงการใหม่

1. การปรับปรุงวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรด้วยยูเรีย
2. การศึกษาปริมาณไนโตรเจนในถั่วอาหารสัตว์ในประเทศไทย
3. การศึกษาปริมาณไนโตรเจนในหญ้าอาหารสัตว์ในประเทศไทย
4. การหาค่าการย่อยได้และพลังงานใช้ประโยชน์ของอาหารสัตว์โดยวิธี Hohenheim Gas Test
 - 1) พืชอาหารสัตว์ 30 ชนิด
 - 2) วัตถุดิบอาหารสัตว์ 15 ชนิด
5. ความสัมพันธ์ค่าการย่อยได้ของพืชตระกูลถั่วยืนต้น 3 ชนิด ในห้องปฏิบัติการและในสัตว์ทดลอง
6. คุณค่าทางโภชนาของหญ้าแพนโกล่าแห้งที่ผลิตในช่วงฤดูแล้ง ภายใต้ระบบชลประทาน
7. คุณภาพน้ำเพื่อการเลี้ยงสัตว์ในแหล่งดินเค็ม ในบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้

โครงการต่อเนื่อง

การศึกษาสารพิษในพืชอาหารสัตว์

- 1) ระดับของกรดอะมิโนในหญ้าข้าพรวน 4 สายพันธุ์ ในระดับปุ๋ยและระยะการตัดต่าง ๆ กัน
- 2) ระดับของไนเตรทและกรดไฮโดรไซยานิกในข้าวฟ่างอาหารสัตว์ 3 สายพันธุ์ ในระดับปุ๋ยและระยะการตัดต่าง ๆ กัน

จากโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว คือ การศึกษาความสัมพันธ์ค่าการย่อยได้ของพืชตระกูลถั่วยืนต้น 3 ชนิด ในห้องปฏิบัติการและในสัตว์ทดลอง พบว่า ค่า Neutral Detergent Fiber และ Acid Detergent Lignin มีความสัมพันธ์กับค่าการย่อยได้ของพลังงานและค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ และปริมาณการย่อยสลายของวัตถุแห้งในกระเพาะรูเมนมีความสัมพันธ์กับการย่อยได้ของวัตถุแห้งและการย่อยได้ของอินทรีย์วัตถุ

2. การวิเคราะห์อาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์ดำเนินการวิเคราะห์คุณค่าทางอาหารสัตว์ เพื่อสนับสนุนงานวิจัยของกองอาหารสัตว์ หน่วยงานต่าง ๆ ของกรมปศุสัตว์ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่ขอความร่วมมือนอกจากนี้ ยังให้บริการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์แก่เกษตรกร และให้การฝึกอบรมวิธีการวิเคราะห์แก่นักศึกษาสถาบันต่าง ๆ (ดังแสดงในตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 แผนและผลการปฏิบัติงานวิเคราะห์อาหารสัตว์ (ตัวอย่าง/รายการ)

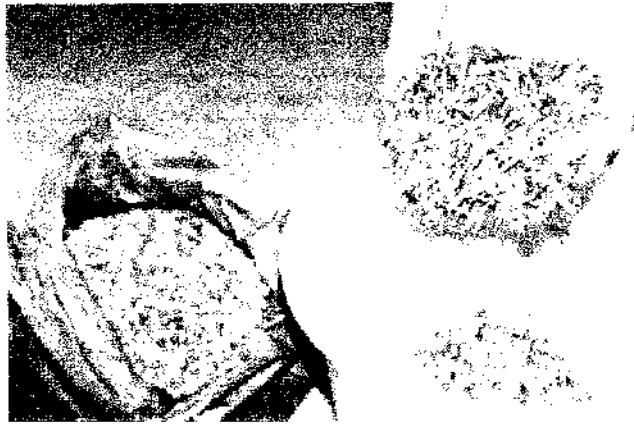
งาน	วิเคราะห์เพื่อสนับสนุนงานวิจัย			บริการวิเคราะห์		
	แผน	ผล	%	แผน	ผล	%
วิเคราะห์คุณค่าทางอาหาร	1270/6030	3578/12838	282/215	500/3210	2076/5787	415/180
วิเคราะห์เยื่อใย	1000/6220	2295/8881	230/140	430/2580	325/1486	76/58
วิเคราะห์แร่ธาตุ	350/2450	1973/6033	564/246	110/880	484/3145	440/357
วิเคราะห์ดิน น้ำ	210/2310	513/8000	244/346	50/600	68/448	138/75
วิเคราะห์สารพิษและสิ่งปลอมปน	280/840	1022/1204	365/143	40/240	7/14	18/6
รวม	3110/17850	9379/36854	302/206	1130/7510	2961/10860	262/145
เตรียมน้ำยาเคมีและน้ำยามาตรฐาน (ลิตร)	11,000	26682.24	243	5,700	3870.65	64
ฝึกอบรม (คน/วัน)	55/119					

3. การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ฯ ที่ผลิตโดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ สถานีอาหารสัตว์ และที่รับซื้อจากเกษตรกร รวมทั้งเมล็ดพันธุ์ฯ ที่ผลิตตามโครงการวิจัยด้านพืชอาหารสัตว์ ของกองอาหารสัตว์ เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ฯ ที่มีคุณภาพดี ตามมาตรฐานที่กำหนด จำนวน 5,240 ตัวอย่าง 13,604 รายการ คิดเป็นผลงาน 347/180% นอกจากนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานในปี 2542 ของเจ้าหน้าที่ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ในแนวทางเดียวกัน กองอาหารสัตว์จึงได้จัดประชุมเพื่อชี้แจงแผนการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่ได้รับทราบ

4. การประเมินประสิทธิภาพห้องปฏิบัติการ

ในปี 2541 กองอาหารสัตว์ ได้ทำการประเมินประสิทธิภาพห้องปฏิบัติการของกองอาหาร สัตว์ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์อาหารสัตว์และตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ พบว่า ผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีความถูกต้อง แม่นยำ อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ภาพที่ 26 การปรับปรุงคุณภาพของเลือกผักกัวเขียวโดยใช้ยูเรียและหมักในถุงพลาสติก

ภาพที่ 27 การวิเคราะห์หา Volatile Fatty Acid ในพืชอาหารสัตว์หมัก

ภาพที่ 28 การเอา Rumen Fluid จากโคเจาะกระเพาะมาวิเคราะห์หา Metabolizable Energy

งานส่งเสริมการปศุสัตว์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ผลการปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2541 (ตุลาคม 2540 – กันยายน 2541)

โครงการหับทิมสยาม 03

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์สระแก้ว

ผลการปฏิบัติงาน

1. บำรุงรักษาแปลงพืชอาหารสัตว์ 619 ไร่ โดยปลูกหญ้าลูซี่ 300 ไร่ ถั่วท่าพระสไตโล 200 ไร่ ถั่วฮามาต้า 119 ไร่
2. จัดเจ้าหน้าที่เข้าร่วมประชุมเพื่อประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
3. สำรวจพื้นที่ที่จะทำแปลงหญ้าเพื่อให้โคนอกโครงการได้ใช้ประโยชน์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. สนับสนุนหญ้าหมักให้เกษตรกรในโครงการ 15 ตัน หญ้าแห้ง 10 ตัน
5. จัดเจ้าหน้าที่เข้าสำรวจพื้นที่เพื่อดำเนินการก่อสร้างรั้วลวดหนาม ระยะทาง 5,000 เมตร
6. ประชุมสมาชิกผู้เลี้ยงโคเนื้อในการใช้แปลงพืชอาหารสัตว์ 1 ครั้ง 60 ราย

โครงการปลูกพืชอาหารสัตว์สนับสนุนกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมวังน้ำเย็นตามพระราชดำริ

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์สระแก้ว

ผลการปฏิบัติงาน

1. ดำเนินการปลูกพืชอาหารสัตว์จำนวน 100 ไร่ โดยปลูกหญ้าลูซี่ 80 ไร่ หญ้ากินนีสีม่วง 20 ไร่ และประสานงานกับนิคมสหกรณ์วังน้ำเย็น และสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น เพื่อใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้า หญ้าเติบโตดี และศูนย์วิจัยอาหารสัตว์สระแก้วได้ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง และให้คำแนะนำการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์มาโดยตลอด
2. ดำเนินการจัดทำเสบียงสัตว์ โดยทำหญ้าหมักอัดก้อนจำนวน 17.25 ตัน ทำหญ้าแห้งจำนวน 21.88 ตัน และได้มอบหญ้าหมัก หญ้าแห้งดังกล่าวให้สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น เพื่อบริการสมาชิกไปเรียบร้อยแล้ว

โครงการปลูกพืชอาหารสัตว์สนับสนุนศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย ตามพระราชดำริ

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ลำปาง

ผลการปฏิบัติงาน

1. ดำเนินการปลูกพืชอาหารสัตว์ โดยปลูกหญ้ากินนีสีม่วง 60 ไร่ หญ้าเนเปียร์ หญ้าขน และอ้อย ประมาณ 50 ไร่ กล้วยน้ำว่า 20 ไร่ และดำเนินการบำรุงรักษา และกำจัดวัชพืชแปลงหญ้าดังกล่าว
2. ดำเนินการอัดหญ้าแห้งประมาณ 48 ตัน และจ่ายหญ้าแห้งให้ช้างสำคัญ 48 ตัน

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี

ผลการปฏิบัติงาน

ดำเนินงานโครงการวิจัย 1 เรื่อง คือ โครงการทดสอบและสาธิตการใช้หญ้าหมักในฟาร์มโคนมของเกษตรกรรายย่อย ดำเนินการได้คิดเป็นผลงาน 100 % ซึ่งสรุปผลการทดลองและรายงานผลการทดลองแล้ว

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช

ผลการปฏิบัติงาน ตามตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ผลการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการปฏิบัติงาน	%	หมายเหตุ
1. จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	กก.	5,000	5,000	100	
2. แจกเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	ราย/กก.	1,000/5,000	1,000/5,000	100	
3. ผลิตหญ้าแห้ง ฟางแห้งอัดฟ่อน	ตัน	106	106	100	ลดเป้าหมายการผลิตจาก 180 ตันเหลือ 106 ตัน ตามงบประมาณที่ถูกรับลด
4. ส่งเสริมเกษตรกรทำฟางหมัก/หญ้าหมัก	ราย/กก.	60/30,000	30,000	100	
5. ฝึกอบรมเกษตรกร	ราย	50	50	100	

โครงการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ปลูกปศุสัตว์เกษตรอินทรีย์ จ.นราธิวาส

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นราธิวาส

ผลการปฏิบัติงาน

1. แปลงหญ้าฟลิแคทูลัม และหญ้าชิกแนลเลื่อย ที่ดำเนินการปลูกในปีงบประมาณ 2540 จำนวน 120 ไร่ ได้ประสานงานกับสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์นราธิวาส เพื่อจัดสรรแปลงหญ้าให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของโครงการได้ใช้ประโยชน์ โดยปล่อยสัตว์ซึ่งเป็นโค และแพะเข้าเพะเล็ม พื้นที่ 40 ไร่ และเข้าทำการตัดหญ้าพื้นที่ 70 ไร่
2. ดำเนินการปลูกซ่อมแปลงหญ้า ที่ถูกน้ำท่วมซึ่งเนื่องจากฝนตกหนัก คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 25 ไร่
3. ดำเนินการปลูกพืชอาหารสัตว์ตามแผนการปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2541 โดยปลูกหญ้าชิกแนลเลื่อย หญ้าฟลิแคทูลัม และหญ้าอะตราตัม จำนวน 130 ไร่ รวมทั้งทำการบำรุงรักษา และกำจัดวัชพืช เกษตรกรเข้าตัดผลผลิตเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ จำนวน 28,000 กิโลกรัม ในพื้นที่ 35 ไร่
4. ซ่อมแซมรั้วลวดหนาม ความยาว 3,100 เมตร
5. ประชุมเกษตรกรที่เป็นสมาชิกโครงการฯ เกี่ยวกับการดูแลและการจัดทำแปลงหญ้าสาธิต

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะนม บริเวณรอบๆ พระตำหนักทักษิณราชธานี

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นราธิวาส

ผลการปฏิบัติงาน

1. จัดทำแปลงหญ้าสาธิตพื้นที่ 5 ไร่ โดยปลูกหญ้ารูซี่ หญ้ากินนีสีม่วง ถั่วไมยรา และถั่วฮามาต้า
2. สนับสนุนหญ้าสดสำหรับเลี้ยงแพะ จำนวน 300 กิโลกรัม
3. นัดประชุมสมาชิก เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการแปลงหญ้า และให้คำแนะนำด้านการจัดการแปลงหญ้า และการให้อาหารสัตว์

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์นราธิวาส

ผลการปฏิบัติงาน ตามตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ผลการปฏิบัติงานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
ปีงบประมาณ 2541 (ตุลาคม 2540 - กันยายน 2541)

กิจกรรม	วันเริ่มต้น โครงการ	วันสิ้นสุด โครงการ	แผนการปฏิบัติงาน งานปี 2541	ผลการ ปฏิบัติงานปี 2541	%
1. งานค้นคว้าและวิจัยการผลิตสัตว์					
1. อิทธิพลของหินปูนฝุ่นและปุ๋ยคอกที่มี ต่อผลผลิตและองค์ประกอบทางเคมี ของหญ้า <i>Paspalum atratum</i>	ต.ค.39	ก.ย.42	17	17	100
2. การทดสอบการปรับตัวของพืชอาหารสัตว์ พันธุ์ต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มดินเปรี้ยว	เม.ย.40	ก.ย.43	13	13	100
3. การใช้รำละเอียด ปลาขี้ตดทดแทนอาหาร ชั้นเลี้ยงไก่พื้นเมืองลูกผสม	ต.ค.40	ก.ย.41	100	80	80
4. คุณภาพน้ำเพื่อการเลี้ยงสัตว์บริเวณโครงการ หมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ	ต.ค. 40	ก.ย.42	60	60	100
5. การปรับปรุงคุณภาพแปลงหญ้าคูรีโดยการ หว่านถั่วเวอร์นาในผสม	ต.ค.40	มี.ค.42	55	44	80
6. การใช้ใบกระถินเทพาเป็นอาหารเสริมเลี้ยง แพะเนื้อ	ต.ค.40	ก.ย.41	100	82	82
7. การศึกษาโภชนะที่ย่อยได้ในหญ้า อะควาแคมที่อายุการตัดต่าง ๆ กัน	ต.ค.40	ก.ย.41	100	80	80
8. การศึกษาโภชนะที่ย่อยได้ของไม้ยืน ต้นต่าง ๆ (3) โภชนะที่ย่อยได้ของใบ กันเกรา	ต.ค.40	ก.ย.41	100	79	79
2. งานวิเคราะห์อาหารสัตว์					
วิเคราะห์ทางเคมีในห้องปฏิบัติการ					
ตัวอย่าง			300	416	139
รายการ			1,800	2,240	124
3. นิทรรศน์เกษตรกรรม					
รุ่น			1	1	100
ราย			50	50	100

โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา

ฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา ได้เริ่มตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2505 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นฟาร์มทดลองศึกษา และสาธิตการเลี้ยงโคนม กรมปศุสัตว์ได้รับมอบหมายจากโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดาให้ดูแลฟาร์มนี้ ซึ่ง ปัจจุบันฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดามีจำนวนโคนมทั้งหมดประมาณ 34 ตัว เป็นแม่โครีดนมประมาณ 10 ตัว ใน ฐานะกองอาหารสัตว์ได้รับมอบหมายจากกรมฯ ให้ดำเนินการสนับสนุนด้านอาหารหยาบเพื่อใช้เลี้ยงโคนมดังกล่าว ปีงบประมาณ 2541 สามารถสรุปผลการปฏิบัติงานได้ดังนี้

1. ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ปากช่อง สนับสนุนหญ้าแห้ง จำนวน 92,640 กิโลกรัม
2. ให้คำแนะนำในการจัดการ ดูแลรักษาและการตัดใช้ประโยชน์แปลงหญ้าภายในสวนจิตรลดา ตลอดจน เก็บข้อมูลผลผลิตแปลงหญ้า จำนวน 5 ครั้ง

โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ในปี 2541 กองอาหารสัตว์ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝก 3 โครงการ คือ

1. การทดสอบผลผลิตและความชอบกินหญ้าแฝกของสัตว์
2. การศึกษาความสูงของการตัดที่มีต่อผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของหญ้าแฝก
3. การศึกษาความถี่ของการตัดที่มีต่อผลผลิตและคุณค่าทางอาหารของหญ้าแฝก

จากโครงการที่ 1 ซึ่งดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว พบว่าหญ้าแฝก 17 สายพันธุ์ มีผลผลิตน้ำหนักแห้งอยู่ใน ช่วง 177.3 - 1,246.8 กิโลกรัม /ไร่/ปี หญ้าแฝกดอนมีการแตกกอและความสูงมากกว่าหญ้าแฝกลุ่ม แต่สัตว์ชอบกินหญ้า แฝกลุ่มมากกว่าหญ้าแฝกดอน สำหรับคุณภาพของหญ้าแฝก พบว่ามีโปรตีนอยู่ในช่วง 5.5 - 10.0% NDF 74.7 - 80.2% แคลเซียม 0.2 - 0.3 % ฟอสฟอรัสและแมกนีเซียม 0.1 - 0.2%

โครงการศึกษาและพัฒนาพื้นที่แหล่งเสื่อมโทรม ต.เขาชะงุ้ม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี

ผลการปฏิบัติงาน

ตามที่ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบนโยบายในการตรวจราชการในพื้นที่ เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 2541 ให้กรมปศุสัตว์ศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ เพื่อพัฒนาพื้นที่แหล่งเสื่อมโทรม ต.เขาชะงุ้ม เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เพราะพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตส่งเสริมการเลี้ยงโคนม มีความต้องการอาหารสัตว์เป็นจำนวนมาก และกรมฯ ได้มอบหมายให้กองอาหารสัตว์ โดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี ทำการศึกษาวิจัย ทดสอบจำนวน 3 โครงการ เพื่อหาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ศึกษาวิธีการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิต ตลอดจนการใช้ประโยชน์ และเป็นแหล่งสาธิต ศึกษาดูงานของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โคเนื้อ สอดคล้องกับแนวทางของศูนย์ศึกษาการพัฒนา

การดำเนินงานโครงการ 3 โครงการ ดังนี้

1. โครงการวิจัยทดสอบ และคัดเลือกพันธุ์อาหารสัตว์บริเวณพื้นที่ดินเสื่อมโทรม ต.เขาชะงุ้ม จ.ราชบุรี
2. โครงการทดสอบและสาธิตการใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้า และถั่วอาหารสัตว์
3. โครงการศึกษาวิจัย การจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ดินเสื่อมโทรม ต.เขาชะงุ้ม จ.ราชบุรี

โครงการสาธิตการทำหญ้าหมักร่วมกับเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ราชบุรี

หน่วยงานดำเนินงาน ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี

ผลการปฏิบัติงาน

ตามที่กองอาหารสัตว์โดยศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรีร่วมกับเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ดำเนินการทำหญ้าหมักเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ในช่วงฤดูแล้ง และมีราคาแพงนั้น ได้ดำเนินการดังนี้

1. ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรีได้จัดฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน 2 รุ่น 60 ราย มีเกษตรกรสนใจทำหญ้าหมัก 2 ราย
2. สาธิตการทำหญ้าหมักในบ่อหมัก เพื่อให้เกษตรกรลงทุนเองในบ่อขนาดความจุ 22.5 ลบ.ม. จำนวน 1 บ่อ ใช้ต้นข้าวโพดที่เหลือจากการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน ผลิตได้จำนวน 17 ตัน เมื่อ 19 กันยายน 2540 รวมต้นทุนการผลิต 0.67 บาท/กิโลกรัม ได้ทำการเปิดใช้เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2540 รวมเปิดใช้เป็นเวลา 45 วัน จำนวนโคที่กินหญ้าหมัก 20 ตัว (จาก 50 ตัว) เฉลี่ย 18 กก./ตัว/วัน โดยหญ้าหมักสูญเสียประมาณ 3% ผลผลิตน้ำนมที่ได้เพิ่มขึ้นจากเดิมตัวละประมาณ 1-1.5 กก./ตัว/วัน
3. สาธิตการทำหญ้าหมักในถุงพลาสติกขนาดจัมโบ้ (600 กิโลกรัม) ที่บ้านเกษตรกร 6 ราย จำนวน 6 ครั้ง มีสมาชิกผู้สนใจดูการสาธิต 63 ราย
4. สาธิตการทำหญ้าหมักในถุงพลาสติกขนาดบรรจุ 50 กิโลกรัม ที่บ้านเกษตรกร 1 ราย เกษตรกรเข้าร่วมการสาธิต 16 ราย และได้จัดทำข้าวโพดหมัก ชนิดถุงดำบรรจุในถังกระดาดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 56 เซนติเมตร สูง 93 เซนติเมตร จำนวน 13 ใบ

สรุปผลการสาธิต เกษตรกรสนใจทั้งแบบคอนกรีต ชนิดถุงดำ และถุงจัมโบ้ตามขนาดของฟาร์มและแรงงาน ขณะนี้ถังบรรจุหญ้าหมักในรูปแบบอื่นมีมาก โดยเฉพาะถังกระดาดซึ่งเกษตรกรในพื้นที่ อ. โพธาราม ชื้อมาจากองค์การ

อสร. ซึ่งเป็นถังกระดาดที่โรงงานซอสมะเขือเทศบรรจุขอส่งให้ อสร. ครั้งแรกขายใบละ 5 บาท เมื่อศูนย์ฯเพชรบุรี เข้าไปสาธิตและนำถุงสีดำ 35 x 50 นิ้ว ไปสาธิตและบรรจุในถังกระดาด สามารถบรรจุได้ถังละ 130 กิโลกรัม ซึ่งบรรจุ ได้มากกว่าเดิมถึง 2 เท่า ซึ่งเมื่อเดือนกรกฎาคม 2541 ถังกระดาดไม่พอขายเพราะเกษตรกรแย่งให้ราคา ราคาใบละ 55 บาท แต่ก็เห็นว่าถูกเพราะสามารถขนย้าย หรือนำกลับมาใช้ได้หลายครั้ง

โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ จังหวัดสกลนคร

หน่วยงานดำเนินงาน สถานีอาหารสัตว์สกลนคร

ผลการปฏิบัติงาน

สถานีอาหารสัตว์สกลนคร ได้รับมอบหมายหน้าที่ในการผลิตอาหารช้างสำคัญ จำนวน 4 เชือก ที่มา ยืนโรงที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ และสถานีได้จัดทำโครงการ 2 โครงการ ดังนี้

1. โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ โดยผลิตอาหารช้างในรูปของหญ้าสด ประกอบด้วยหญ้าขน หญ้าเนเปียร์ หญ้าจัมโบ้ พื้นที่ 53 ไร่ และผลิตหญ้าแห้งคุณภาพไว้กรณีฉุกเฉิน เพื่อใช้เป็นอาหารในช่วงระยะเวลาการ ยืนโรง
2. โครงการปรับปรุงสภาพแปลงหญ้าแพ็กสำหรับช้างสำคัญ โดยดำเนินการในพื้นที่แปลงปล่อยในเขต อุทยานแห่งชาติภูพาน พื้นที่ 2,000 ไร่ เพื่อให้ช้างสำคัญออกหาอาหารเองตามธรรมชาติ เป็นการปรับ สภาพดินสู่ธรรมชาติโดยใช้ตัวไถมา 95 กิโลกรัม กระดิน 200 กิโลกรัม
3. การส่งมอบอาหารช้างสำคัญ
 - ส่งมอบหญ้าอาหารสัตว์ ประกอบด้วย หญ้าเนเปียร์ หญ้ามอริซัส วันละ 250 กิโลกรัม
 - ส่งมอบเพื่อทดสอบนำพันธุ์ไม้พื้นเมือง เช่น โพธิ์ ไทร มะขามป้อม เพื่อให้ช้างเกิดความเคยชินกับ พันธุ์ไม้พื้นเมือง วันละ 100 กิโลกรัม
 - ช่วงระยะเวลาการส่งมอบ
 - เดือน พฤษภาคม - พฤศจิกายน ส่งมอบทุกวัน
 - เดือน ธันวาคม - เมษายน ส่งมอบวันอังคารและวันพฤหัสบดี

โครงการร่วมมือกับต่างประเทศ

โครงการพัฒนาระหว่างศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่นร่วมกับ JIRCAS
(Japan International Research Center for Agricultural Sciences)

ชื่อโครงการ "Improvement of the Cattle Production with Locally Available feed Resources in Northeast Thailand"

คณะผู้ดำเนินการวิจัย

1. ดร.โตโมยุกิ คาวาซึมิ	JIRCAS
2. นายวิทย์ สุมาลย์	ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เชียงใหม่
3. นางสาวรำไพ ใจเที่ยง	ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์เพชรบุรี
4. นางพิมพ์พร พลเสน	ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่น
5. นายทวีศักดิ์ ชื่นบริชา	ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่น
6. นายวัชรินทร์ บุญภักดี	ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่น

ผู้ช่วยนักวิจัย

1. นายบุญชู ชมภูสอ
2. นายอาทิตย์ สุทธิ
3. นายยศ ไชยพันธุ์
4. นายสันติ แฟงเภา

ระยะเวลาการดำเนินการ

9 กรกฎาคม 2537 ถึง 18 กรกฎาคม 2542

หลักการและเหตุผล

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งผลิตโค-กระบือที่สำคัญ ซึ่งประเทศไทยได้มีการนำเข้าโคจำนวนมากเพื่อปรับปรุงในด้านการผลิตเนื้อและนม อย่างไรก็ตามอาหารสัตว์ก็ยังคงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการผลิตโคให้ประสบความสำเร็จในภาคนี้ได้ โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง

เมื่อพิจารณาถึงสภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น การใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเลี้ยงสัตว์จะเหมาะสมกว่าการนำเข้าจากต่างประเทศ เพราะมีวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตรที่มีปริมาณมากและสามารถนำมาใช้เลี้ยงสัตว์ได้ เช่นจากอ้อย และมันสำปะหลัง เป็นต้น แต่การนำไปใช้ยังไม่แพร่หลาย เนื่องจากขาดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการนำไปใช้

วัตถุประสงค์โครงการ

เพื่อทำการวิจัยที่จะพัฒนาระบบการให้อาหารสำหรับโคเนื้อและโคนม โดยใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีในท้องถิ่น

ความก้าวหน้าของโครงการ

โครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว 14 โครงการคือ

1. การสำรวจด้านการจัดการอาหารโคนมในจังหวัดขอนแก่น
2. ศึกษาหาปริมาณแร่ธาตุในอาหารสัตว์
3. การสำรวจอัตราส่วนของต้นอ้อย ยอดอ้อย และกาบในอ้อยแห้ง
4. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณค่าทางโภชนาของต้นอ้อย หลังจากตัดและเก็บเกี่ยวไว้ที่ระยะเวลาต่าง ๆ เพื่อใช้เลี้ยงโค
5. ศึกษาค่าพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ของโคที่ใช้เลี้ยงด้วยต้นอ้อย
6. ศึกษาเปรียบเทียบค่าพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ของอาหารหยาบคุณภาพต่ำ ที่ใช้เลี้ยงโคและกระบือ
7. ศึกษาเปรียบเทียบระบบสรีรวิทยาในกระเพาะรูเมนของโค และกระบือที่ได้รับอาหารหยาบคุณภาพต่ำ โดยเสริมและไม่เสริมซีหม้อกรอง
8. ศึกษาค่าการย่อยได้ของซีหม้อกรองผสมรำละเอียดในแกะ
9. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาในกระเพาะรูเมนของโคที่เลี้ยงด้วยต้นอ้อย และเสริมด้วยอาหารที่มียูเรียผสมในระดับต่าง ๆ
10. ศึกษาการใช้ต้นอ้อยเป็นอาหารสำหรับโครีดนม
11. การใช้ซีหม้อกรองในสูตรอาหารโคขุน
12. ศึกษาค่าการย่อยได้ของเมล็ดยางพาราในลูกโค
13. ศึกษาประสิทธิภาพของรูเมนในโคที่ได้รับอ้อยหรือหญ้าแห้งเป็นอาหาร
14. ศึกษาคุณค่าทางอาหารสัตว์ของเมล็ดยางพาราในโค

โครงการที่กำลังดำเนินการ 9 โครงการคือ

1. การศึกษาการใช้กากมะเขือเทศเป็นอาหารโคเนื้อ
 - 1.1 การศึกษาคุณค่าทางอาหารสัตว์ของกากมะเขือเทศ
 - 1.2 การศึกษาค่าการย่อยได้และพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ในโค
 - 1.3 การศึกษาค่าการย่อยสลายได้ในโค
 - 1.4 การศึกษาอัตราการไหลผ่านในกระเพาะรูเมนของโค
2. ศึกษาเปรียบเทียบ energy และ protein metabolism ของสัตว์กระเพาะรวมในเขตร้อนที่ใช้ หญ้ารูชีแห้งเสริมด้วยกากถั่วเหลืองในระดับต่างๆ
 - ในโคบราห์มัน
 - ในกระบือปลัก
 - ในแกะ
3. ศึกษาความต้องการอาหารสัตว์ในระดับต่างๆ เพื่อการดำรงชีพของโคและกระบือ

4. การประมาณค่าการย่อยได้ของโปรตีนในอาหารโดยการวิเคราะห์ทางเคมีของโปรตีนส่วนต่าง ๆ
5. การประมาณค่าพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ในอาหารโดยการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ
6. ศึกษาค่าการย่อยได้ของถั่วพุ่ม
7. การศึกษาคุณค่าทางอาหารสัตว์ของหญ้าเนเปียร์แห้ง ที่ตัดเมื่อมีความสูงของลำต้นต่างกัน
8. การศึกษาคุณค่าทางอาหารสัตว์และคุณภาพของหญ้าเนเปียร์หมักที่สับและไม่สับ
9. ศึกษาความคงทนต่อสภาพอากาศแล้งของอ้อยสายพันธุ์ป่า

โครงการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคขององค์การความร่วมมือ

ระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA)

ความเป็นมาของโครงการ

กองอาหารสัตว์ได้เสนอขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นให้ส่งผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์มาช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ คือ

ให้ความรู้คำแนะนำเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเทคนิคในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เช่น ระบบการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์อัตโนมัติ ระบบการทดสอบเมล็ดพันธุ์ และระบบการควบคุมการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อการส่งออก (OECD)

ปรับปรุงการจัดการทุ่งหญ้า เช่น ระบบวิธีการเพาะปลูก และเทคโนโลยีที่เหมาะสมเป็นต้น โดยได้ดำเนินงานภายใต้โครงการ Technical Assistance in Forage Crops and Pasture Production and Development มีผู้เชี่ยวชาญด้านพืชอาหารสัตว์จากประเทศญี่ปุ่นมาประจำอยู่ที่กองอาหารสัตว์ คือ Mr.Hiroshi Nishimura ซึ่งได้เริ่มปฏิบัติงานที่กองอาหารสัตว์เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2541 และจะประจำอยู่กองอาหารสัตว์เป็นเวลา 2 ปี

ผลการปฏิบัติงานของผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่น Mr.Hiroshi Nishimura ในปีงบประมาณ 2541

1. เก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) สถานการณ์ปศุสัตว์ไทยรวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมปศุสัตว์
- 2) การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ในประเทศไทย
- 3) การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากพืชอาหารสัตว์ในประเทศไทย
- 4) การให้อาหาร การจัดการ และการผสมพันธุ์โคนม
- 5) ทำรายงานการวิจัยพืชอาหารสัตว์

2. เนื้อหาของงานศึกษา

- 1) การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์
- 2) การพัฒนา การจัดการ และการใช้ประโยชน์จากพืชอาหารสัตว์
- 3) การให้อาหารและการจัดการโคนมในระดับฟาร์ม
- 4) การขุนโคในคอกอาหารสัตว์

3. ทำการศึกษานอกสถานที่

- 1) ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ จ.สระแก้ว (พ.ค.)
- 2) กองอาหารสัตว์ขนาดใหญ่ใน จ.สุพรรณบุรี (พ.ค.)
- 3) ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ขอนแก่น (ม.ย.,ต.ค.)
- 4) สถานีอาหารสัตว์เขียงยืน (ม.ย.,ต.ค.)
- 5) ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ปากช่อง (ม.ย.)
- 6) สถานีอาหารสัตว์อุดรธานี (ต.ค.)
- 7) สถานีอาหารสัตว์หนองคาย (ต.ค.)

4. อำนาจความสะดวกในด้านความช่วยเหลือจากญี่ปุ่น

1) ความช่วยเหลือจาก JICA

- (1) ให้คำแนะนำในการเตรียมคำร้องยื่นขอความช่วยเหลือจากญี่ปุ่น ในปีงบประมาณ 2542
 - ผู้เชี่ยวชาญระยะยาวด้านการผสมพันธุ์สุกรสำหรับกองบำรุงพันธุ์สัตว์
 - ผู้เชี่ยวชาญระยะยาวด้านการขยายพันธุ์โคเนื้อสำหรับกองบำรุงพันธุ์สัตว์
 - ผู้เชี่ยวชาญระยะสั้นด้านการสัมมนาโคเนื้อสำหรับกองบำรุงพันธุ์สัตว์
 - ความช่วยเหลือทางด้านอุปกรณ์เครื่องมือในด้าน "การใช้ประโยชน์จากพืชอาหารสัตว์สำหรับโคเนื้อทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" สำหรับกองอาหารสัตว์
 - ทุนฝึกอบรมสำหรับศึกษาในระดับสูงขึ้น ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการแห่งญี่ปุ่น
 - การฝึกอบรมเฉพาะบุคคล (3 สัปดาห์:Study tour)
 - การฝึกอบรมนักวิจัยร่วม (3 สัปดาห์:Study tour)
 - การฝึกอบรมที่จัดขึ้นเป็นพิเศษในแต่ละประเทศ (ด้านการให้อาหารและการผสมพันธุ์โคเนื้อ)
 - การฝึกอบรมระยะสั้นในแต่ละประเทศ (การใช้ประโยชน์จากพืชอาหารสัตว์ในการผลิตโค)
- (2) แนะนำเพื่อสนับสนุนให้กรมปศุสัตว์ได้รับประโยชน์จากคอร์สฝึกอบรมต่อเนื่อง
 - การผลิตอาหารสัตว์และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี สำหรับสัตว์เคี้ยวเอื้อง (Forage Production and Utilization Technology for Ruminant Animals)
 - เทคโนโลยีในการย้ายตัวอ่อนของโค (Embryo Transfer Technology for Cattle)
 - เทคโนโลยีในการผสมพันธุ์และผลิตสัตว์ปีก (Poultry Production and Breeding Technology)
 - การทำฟาร์มโคนมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง (Dairy Farming and Related Industry)
 - เทคโนโลยีในการผสมพันธุ์และผลิตสุกร (Swine Production and Breeding Technology)
 - การวินิจฉัยและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าและโรคไวรัสชนิดอื่น ๆ ในสัตว์ (Diagnosis and Control of Rabies and Other Viral Zoonoses)
 - เทคนิคการเก็บรักษาเนื้อและผลิตภัณฑ์เนื้อ (Preservation Techniques of Meat and Meat Products)
- (3) การใช้ประโยชน์จากการอำนวยความสะดวกของ JICA ในโปรแกรมสนับสนุนเร่งด่วนสำหรับวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย

- จัดสัมมนาการพัฒนาทางวิชาการและถ่ายทอดสู่ผู้เลี้ยงโคและผู้ผลิตอาหารสัตว์รายย่อย
- จัดทำคู่มือทางวิชาการด้านการผลิตพืชอาหารสัตว์อย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้เทคโนโลยีในเขตร้อน (ภาษาอังกฤษ)
- จัดทำคู่มือทางวิชาการด้านเทคโนโลยีการผลิตโคเนื้อในเขตร้อน (ภาษาไทย)
- (4) แนะนำกรมปศุสัตว์ให้ดำเนินการทำคำขอความช่วยเหลือจากกรมวิเทศสหการ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- (5) อธิบายโครงการความช่วยเหลือของประเทศญี่ปุ่นแก่กองอาหารสัตว์
- (6) เข้าร่วมและให้คำแนะนำทางวิชาการแก่ “คณะศึกษาด้านโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย”
- 2) สถานทูตญี่ปุ่น
 - (1) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการขอความช่วยเหลือสำหรับโครงการกราสรูทส์ “Grassroots Project”
- 3) อื่น ๆ
 - (1) เข้าร่วมและให้คำแนะนำทางวิชาการแก่ “คณะทำงานของสมาคมเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ญี่ปุ่น

โครงการพืชอาหารสัตว์เพื่อเกษตรกรรายย่อย

Forages for Smallholders Project, FSP

โครงการพืชอาหารสัตว์เพื่อเกษตรกรรายย่อย (Forages for smallholders Project, FSP) ได้รับ การสนับสนุน AusAID โครงการนี้ก่อตั้งขึ้นมาโดย Tropical Forages Program, CIAT ร่วมกับ Division of Tropical Crops and Pasture, CSIRO ประเทศออสเตรเลีย สำหรับ FSP ประเทศไทยได้ทำความตกลงร่วมมือกับ กรมปศุสัตว์ โดยกองอาหารสัตว์เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ มีนางฉายแสง ไผ่แก้ว เป็นผู้ประสานงานโครงการ (Co-ordinator) นายเกียรติศักดิ์ กล้าเอม และนางกานดา นาคมณี เป็นผู้ร่วมงาน (Counterpart)

โครงการฯ มีเป้าหมายที่จะเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และรักษาสภาพดินให้เป็นประโยชน์และ ยั่งยืน (soil sustainability) สำหรับเกษตรกรรายย่อยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 7 ประเทศ คือ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม ลาว มาเลเซีย จีนและไทย โดยการหาพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับระบบการทำฟาร์มโดยเฉพาะในเขตที่ดอน (Upland)

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. หาชนิดพืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และระบบการทำฟาร์มที่ต่างกันในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้
2. ดำเนินการให้มีการใช้พืชอาหารสัตว์ในระบบการทำฟาร์มของเกษตรกรรายย่อย

3. เพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมงานโครงการ ในด้านพืชอาหารสัตว์และการถ่ายทอดเทคโนโลยี

4. ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารทางการวิจัยและพัฒนาด้านพืชอาหารสัตว์

ยุทธศาสตร์การให้เกษตรกรมีส่วนร่วม 5 ขั้น

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ปัญหาเกษตรกรและระบบการผลิตสัตว์

ขั้นที่ 2 คัดเลือกกิจกรรมวางแผนสนับสนุนกิจกรรมที่คาดว่าจะสามารถแก้ปัญหาเกษตรกร

ขั้นที่ 3 ทดสอบกิจกรรมในหน่วยงาน ในศูนย์ฯ หรือสถานี ฯ เพื่อความชัดเจนและปรับแก้ให้เหมาะสมกับเกษตรกร

ขั้นที่ 4 ทดสอบร่วมกับเกษตรกร ให้เกษตรกรปฏิบัติด้วยตนเอง โดยการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่

ขั้นที่ 5 ประเมินการยอมรับของเกษตรกรจากเกษตรกร ให้เกษตรกรปฏิบัติด้วยตนเองและยึดเป็นกิจกรรมหลัก

กิจกรรม FSP ประเทศไทย ที่ดำเนินการในปี 2541 มีดังนี้คือ

1. เผยแพร่ข่าว SEAFRAD เผยแพร่จดหมายข่าว SEAFRAD NEWS (Southeast Asia Feed Resources Research and Development Network) ไปยังนักวิชาการและผู้สนใจทางด้านพืชอาหารสัตว์เพื่อเป็นสื่อกลางในการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารทางด้านวิจัยและพัฒนาพืชอาหารสัตว์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2. การทดสอบพันธุ์หญ้าสกุล *Brachiaria* นำหญ้าในสกุล *Brachiaria* 33 สายพันธุ์จาก CIAT มาทดสอบที่ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ปากช่อง เพื่อจะคัดเลือกพันธุ์หญ้าที่สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ และให้ผลผลิตพืชอาหารสัตว์ในช่วงแล้ง พบว่าบางสายพันธุ์ของ *B. brizantha* และ *B. decumbens* มีศักยภาพในการ ผลิตเมล็ดได้ดี

3. ทำวิจัยโครงการทดสอบการปรับตัวของพันธุ์พืชอาหารสัตว์ในสภาพแวดล้อมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A regional experiment to quantify the environmental adaptation of promising forage species in South East Asia) สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็น 1 ใน 12 สถานีทดลอง ได้ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ปากช่อง โดยมีพันธุ์หญ้า และตัวที่ทำทดสอบรวมทั้ง 36 สายพันธุ์

4. การวิจัย Farmer Participation on the Introduction of New Forage Species to Dairy Farm in Nakhonratchasima Province โดยวิจัยร่วมกับเกษตรกรในการทดสอบพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ใหม่ๆ ในฟาร์มโคนมเขตพื้นที่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา จำนวน 20 ฟาร์ม

